DE

DELAVSKA ENOTNOST

19. II. 1977 - ŠT. 7 - L. XXXVI. - CENA 4 DIN

GLAVNI UREDNIK: VOJKO ČERNELČ

ODGOVORNI UREDNIK: BOJAN SAMARIN

V revirjih združujejo sredstva za gradnjo objektov družbene prehrane. O tem bomo več napisali v prihodnji številki. Na našem posnetku: v Ljubljanski Kartonažni tovarni je ta problem že dolgo z „dnevnega reda." FOTO: A. AGNIČ

DEVETO SREČANJE SAMOUPRAVLJAVCEV »RDEČI PRAPOR« V KRAGUJEVCU

Dohodek — motiv združevanja

Dragocena tribuna za izmenjavo izkušenj z različnih področij združevanja dela in sredstev, pri čemer v družbi kot celoti šele orjemo ledino

Samoupravno povezovanje dela in sredstev je pomenilo osnovno temo letošnjega, že devetega srečanja samoupravljavcev »Rdeči prapor« v Kragujevcu. Uvodni referat je imel dr. Tihomir Vlaškalić, predsednik CK ZK Srbije in predsednik letošnjega odbora za pripravo te prireditve. V okviru osnovne teme je več kot 900 delegatov in gostov iz vse države v štirih komisijah razpravljalo o združevanju dela in sredstev organizacij združenega dela proizvodnje in trgovine, skupnih vlaganjih, svobodni menjavi dela, minulem delu in cenah v odnosih znotraj reprodukcijsko povezanih organizacij združenega dela. V tej razgibani razpravi so navzoči lahko prisluhnili 102 sporočilom delovnih organizacij, na posebni tribuni pa tudi zelo zanimivim razpravam teoretikov in znanstvenikov.

Udeleženci devetega srečanja »Rdeči prapor« so po dvodnevnem zasedanju sprejeli skupno poročilo o delu, poslali pozdravno pismo predsedniku Titu in podprli predlog, da bi mu tretjič podelili Red narodnega heroja.

Odbor za pripravo desetega srečanja samoupravljavcev bo vodil Edvard Kardelj, član predsedstva SFRJ in predsedstva CK ZKJ.

ZDRUŽEVANJE DELA IN SREDSTEV — VSEBINA SAMOUPRAVNEGA RAZVOJA

Po besedah dr. Tihomira Vlaškalića združevanje dela in sredstev pomeni najvažnejšo vsebino nadaljnjega razvoja samoupravljanja. Pri tem je bistvenega pomena odgovor na vprašanje, na kakšnih osnovah naj bi to uresničevali in kateri so tisti motivi in interesi združenih delavcev, zaradi katerih tudi v lastnem interesu te procese spodbujajo in izvajajo na osnovi svojih odločitev.

»Odgovor na to vprašanje je vsebinskega pomena,« je poudaril dr. Vlaškalić, »saj mora pokazati značaj in logiko delovanja samoupravnega sistema v skladu z nujnostjo stalnega razvoja proizvajalnih sil družbe in uresničevanjem tehničnega in znanstvenega progresa ob nenehni rasti življenjske ravni delovnih ljudi.«

Glavni motiv gospodarjenja in povečevanja produktivnosti dela je dohodek oziroma natančneje: so dohodkovni odnosi in način pridobivanja in delitve dohodka. To je okvir, v katerem je treba iskati smer in logiko združevanja dela in sredstev, različnih oblik povezovanja in planiranja. Ob tem nikakor ne bi smeli pozabiti na dejstvo, da je dohodek predvsem družbena kategorija in da se njegov družbeni značaj enako izraža takrat, ko gre za delitev osebnih dohodkov, za naložbe v skupni razvoj ali pa za svobodno menjavo dela... Na področju delitve družbenega dohodka ne more biti administriranja ali kakršnegakoli vmešavanja s strani, ampak gre izključno za voljo delavcev, za njihovo samoupravno odločanje.

LOGIKA ZDRUŽEVANJA

Na sedanji stopnji razvitosti družbenoekonomskih odnosov postaja, gledano v celoti, pot združevanja medsebojno odvisnih delov dela edino možna, je med drugim poudaril dr. Tihomir Vlaškalić. Predvsem gre za vertikalno povezovanje. Prvi praktični rezultati tega procesa žal pričajo tudi o nekaterih tavanjih, čeprav je res, da je vse več tudi dobrih primerov.

Osnovno merilo pri združevanju in ustvarjanju manjših ali večjih reprodukcijskih celot je lahko le dohodek, skratka take zdrave dohodkovne povezave, ki mimo drugega vsebujejo tudi logiko usklajenega razvoja vseh delov določene celote, argumente za izbor prioritet in določanje zaporedja v razvoju.

»Sklepamo lahko, da je to pot k omejevanju stihijnosti in nestrokovnega odločanja o gospodarskem razvoju, ki vselej vodita v nastajanje večjih nasprotij v gospodarstvu,« je posebej poudaril dr. Tihomir Vlaškalić.

K. B.

SVET ZSJ IN MEDNARODNO SINDIKALNO GIBANJE

Zahteve in akcije so enotne in skupne

Jugoslovanski sindikati se zavzemajo za akcijsko enotnost in za sklicanje svetovne sindikalne konference

Svet Zveze sindikatov Jugoslavije je ponedeljkovo plenarno zasedanje posvetil aktualnim vprašanjem sindikalnega gibanja neuvrščenih držav in dežel v razvoju ter sodelovanju jugoslovanskih sindikatov z njimi. Uvodni referat na seji je imel sekretar sveta ZSJ Miodrag Vlahović.

Na odločitev, da je vodstvo jugoslovanskih sindikatov uvrstilo na dnevni red to tematiko, je vplivalo predvsem spoznanje, da si vedno več sindikatov iz neuvrščenih držav in iz dežel v razvoju prizadeva doseči akcijsko enotnost vsaj v nekaterih skupnih zadevah, pomembnih za delavsko gibanje. Največjo oviro pri tem predstavlja pripadnost posameznih sindikalnih organizacij kar trem mednarodnim sindikalnim centralam, ki kljub krizi, ki jo preživljajo, skladno s svojimi ideološkimi opredelitvami vsiljujejo norme ravnanja sindikatom, ki so v njih včlanjeni. Prav to je vzrok, da še ni mogla biti uresničena zamisel o sklicu svetovne sindikalne konference, za kar se še posebej zavzema tudi Zveza sindikatov Jugoslavije.

ZSJ se v svoji mednarodni aktivnosti nenehno zavzema za akcijsko enotnost mednarodnega sindikalnega gibanja pri vseh tistih dejavnostih, ki pomenijo skupne interese svetovnega proletariata in bo tudi zato v prihodnje zagovarjala potrebo po najširšem sindikalnem sodelovanju v prizadevanjih za hitrejši in bolj učinkovit gospodarski in družbeni razvoj povsod po svetu ter še zlasti v deželah v razvoju.

Več o seji sveta ZSJ na 12. str.

R. N.

Kdo vse je na zatožni klopi?

V TAM Maribor že dlje snujejo nov sistem delitve osebnih dohodkov. Delo se ne odvija tako hitro, kot bi mnogi želeli; zakaj vse ne, je ob tem, kar bi radi zapisali, postranskega pomena. Dejstvo pa je, da so pač želeli nekako »popraviti« osebne dohodke, čeprav je bilo vsakomur jasno, da bodo do nadaljnjega, menda do meseca julija, s tem samo še potencirali tudi vse anomalije, ki so jih tudi napotile k oblikovanju novega sistema. Tako je ob koncu minulega decembra prišel v javno razpravo predlog o povečanju vrednosti točke vsem zaposlenim v odvisnosti od ocene njihovih delovnih mest oziroma od startnih osnov. Po končani javni razpravi (v kateri ni bilo malo mnenj o nujnosti uvedbe nekakšnega draginjskega dodatka, češ vsi imamo enake želodce) so se delavci pismeno izrekali »za« ali »proti« predlogu. Z veliko večino glasov je bil predlog tudi sprejet v vseh TOZD razen v TOZD Mehanska obdelava, kjer je bilo »za« le nekaj več kot dve tretjini (vendar še vedno dovolj) delavcev. Tudi delavski svet te TOZD je torej lahko ugotovil, da sklep velja in da se lahko začne izvajati.

Ta ponedeljek, le dva dni po seji delavskega sveta, pa je eden od sindikalnih poverjenikov, sicer član samoupravne skupine »Ornik« v tem TOZD, »prisluhnil« željam nezadovoljnih delavcev in sklical sestanek, na katerem naj bi obnovili razpravo o formalno že uveljavljeni spremembi sporazuma o delitvi osebnih dohodkov. Na sestanek, za katerega iz vabila ni bilo razvidno, ali bo sindikalni sestanek ali zbor samoupravne skupine ali pa bo prerasel v zbor dela ali pa celotnega kolektiva, so povabili tudi predstavnike TOZD.

Če odmislimo to formalno pomanjkljivost, kar dejansko je, vse to ne bi bilo še nič hudega. Nadvse neprijetno pa je tisto, kar je sledilo. Kaj predvsem imamo v mislih?

V mislih imamo predvsem dvoje: potek tega sestanka in nadaljnjega sestankovanja ter drugič, reagiranje subjektivnih sil.

Če sestanek ni dobro pripravljen in voden, se njegov namen izjalovi. Če prisotni, mislimo na sklicatelja, somišljenike iz omenjene samoupravne skupine in še iz nekaterih drugih, ne dopustijo demokratičnega dialoga in niti vabljenim ne dovolijo, da bi pojasnili in povedali, kar so pač želeli ali morali, to ni več sestanek, ampak govorjenje vsevprek in vse drugo prej kot pa svobodna, v naši družbi dogovorjena demokratična izmenjava mnenj. Namen »pogovarjanja«, recimo temu tako, se je torej izjalovil že zaradi tega.

Ko pa se vprašamo, zakaj se je moralo tako zgoditi, smo pri naslednjem, že omenjenem in tudi bistvenem elementu, pri reagiranju subjektivnih sil. Že vabilo na sestanek, če nič drugega poprej, je moralo pomeniti signal, da se nekaj dogaja. Na pobudo sekretarja konference ZK Skupnosti cestnih vozil TAM, v katero je vključena že omenjena TOZD, so subjektivne sile reagirale tako, da se je sestanka udeležilo tudi več odgovornih predstavnikov Skupnosti cestnih vozil. Da bi bodisi sindikat, da bi vodja samoupravne skupine »Ornik«, morda predsednik delavskega sveta TOZD Mehanska obdelava ali morda kdo drugi sklical sestanek in ga usmerjal in vodil tako, da bi na njem izoblikovali kakršnekoli tvorne sklepe, niso pomislili. Dopustili so, da so bili potisnjeni v vlogo poslušalcev.

Priznati je treba, da je vsaj po »zadnjih dogodkih«, kot so poimenovali ta dogajanja, zelo hitro reagirala konferenca ZK v SCV TAM, da je na zahtevo RO Sindikata delavcev kovinske industrije Slovenije o zadevi spregovoril in jo obsodil tudi občinski odbor tega sindikata v Mariboru. Do tega sestanka pa ni niti malo reagiral sindikat v TAM.

Vemo, kako v naši družbi oblikujemo, sprejemamo in spreminjamo odločitve. Za dogodke, medsebojne odnose in politične razmere v TAM sindikat prav gotovo ni edini odgovoren. Eden od odgovorov na vprašanje, zakaj je v celoti odpovedal pri svojem delu nalog, je tudi v očitnem nesodelovanju in neusklajenosti v delovanju političnih organizacij, samoupravnih in poslovodnih organov. To so ugotavljali in praktično nič storili za spremembo razmer tudi ob podobni »zadevi« pred meseci, čeprav so se dogovorili, da bodo.

Kdo vse torej je ali bi moral biti na zatožni klopi?

M. GOVEKAR

Prelomnica: nova samoupravna organiziranost

STRAN: 3

Kdo cenzurira časnike?

STRAN 8

KAJ SMO STORILI...

Naloga ali nadloga?

Na nedavnih letnih konferencah republiških odborov sindikatov smo pogosto ali praviloma kar povsod slišali, da so delegati med pomembne naloge v letošnjem letu sprejeli tudi uveljavljanje inventivne dejavnosti. Sindikati naj bi torej pomagali, da bi v delovnih organizacijah priznali izumiteljem in novatorjem pomen, ki jim ga pripisujejo povsod v industrijsko razvitem svetu. Vsepovsod namreč posameznikom na različne načine spodbujajo voljo za iskanje boljših rešitev, le pri nas, na splošno rečeno, izumitelje gledajo nekako postrani, češ, to so tisti, ki bi radi zase odščipnili večji kos kolača.

Zavoljo tega kajpak ni čudno, da smo na omenjenih konferencah (pa tudi v posameznih podjetjih iz ust razočaranih izumiteljev) poslušali tudi takšne zgodbe:

V nekem podjetju — v katerem, navsezadnje ni pomembno — je delavec s svojim izumom, ki so ga kajpak »hvaležno« uporabili, prihranil kolektivu 1,56 milijona dinarjev, nato pa so se krepko sporekli, ali naj mu priznajo 10 tisočakov (manj kot 1 odstotek od letne vrednosti prihranka zavoljo njegovega izuma) ali ne.

V več podjetjih pa so morali izumitelji potem, ko jim je pošla potrepežljivost, celo tožiti podjetje, da so dobili zasluženo in s pravilnikom o inovacijski dejavnosti določeno nagrado. Veliko je primerov, ko drugi o sodelavcu — izumitelju sodijo: Dovolj ima toliko za nagrado. In mu priznajo simboličen znesek!

Pri nas je še precej delovnih organizacij, kjer služijo pravilniki o nagrajevanju inovacijske dejavnosti zgolj temu, ker jih po predpisih morajo imeti, marsikje pa jih niti nimajo. Ob tem je skorajda odveč omenjati, da mora tudi samoupravni sporazum delovne organizacije o določanju meril za razporejanje dohodka in delitev osebnih dohodkov vsebovati merila za nagrajevanje inventivne dejavnosti zaposlenih...

Na prenekaterem republiškem odboru so torej delegati načenjali to vprašanje in tudi nakazovali rešitve oziroma bolje rečeno: omenjali so potrebo, da se s temi problemi bolj aktivno in konkretno ukvarjajo, da se bo treba dokopati do bolj konkretnih rešitev.

Vsekakor bi bilo lepo in prav, če bi sindikati imeli izdelane tudi akcijske načrte za uresničevanje te naloge. Toda na večini sestankov republiških odborov, kjer so o tem govorili, smo iz razprave dobili vtis, da je bila izključno načelna in da je ta naloga — spodbujanje samoupravnih in strokovnih organov v delovnih organizacijah, da izoblikujejo in sprejmejo ustrezne ukrepe za močnejši razvoj izumiteljstva in inovacijske dejavnosti — uvrščena v seznam delovnih zadolčitev sindikatov bolj zavoljo tega, ker sindikati po svoji družbeni vlogi morajo obravnavati vse oblike dejavnosti zaposlenih v podjetju, kot pa zato, da bi se je sindikalne organizacije lotile resno in zavzeto. Če se motimo, radi sprejmemo nase vsakršno ost upravičene kritike.

B. RUGELJ

SINDIKAT DELAVCEV KOVINSKE INDUSTRIJE SLOVENIJE O SKRBI ZA UREJANJE ŽIVLJENJSKIH IN DELOVNIH RAZMER

Za boljšo preventivno službo

Zavzetost za izboljševanje delovnih razmer v marsikaterem podjetju ni primerna, zato naj tam sindikalne organizacije spodbudijo odgovorne dejavnike — Uspešni posebni odbori pri delavskih svetih

Nedvomno je ena najpomembnejših podpor prizadevanjem sindikatov v kovinski industriji Slovenije za boljše delovne in življenjske razmere delavcev določilo v zakonu o združenem delu, ki pravi, da mora pri vsaki novi investiciji investitor zagotoviti tudi sredstva za varne in zdrave delovne razmere in za odpravo škodljivih vplivov onesnaževanja zraka, visokih temperatur, hrupa in tresenja. Odgovorni dejavniki naj bi že pri projektiranju novogradenj ali modernizacij pa tudi v splošnih aktih delovnih organizacij predvideli nenevarne in zdrave delovne razmere kot sestavni del nove tehnologije in samoupravne organizacije dela.

V dejavnostih kovinske industrije, v črni in barvasti metalurgiji, elektroindustriji in ladjedelništvu, ki jih vse zajema sindikat delavcev kovinske industrije Slovenije, so delovne razmere, posplošeno ocenjene, najtežje v barvasti metalurgiji. V tej dejavnosti je tudi največ delovnih invalidov. Sledijo črna metalurgija ter kovinska in elektro industrija. Vzrok za številne tipične poklicne bolezni (bolezni srca, ožilja, poškodbe kosti in mišic) je prav gotovo v preslabi preventivni službi in ne nazadnje tudi v preslabo organizirani informiranosti delavcev (tudi izobraževanju) o varstvu pri delu.

Vsekakor pa je takšna ocena tudi površna: ne temelji namreč na podrobni analizi vzrokov za bolezni in poškodbe. Iz statističnih podatkov namreč ni možno razbrati, kje se delavci poškodujejo, na delovnem mestu ali na poti na delo in domov; takšna ocena pa je seveda potrebna, če hočemo pravilno ovrednotiti organiziranost preventive v podjetjih in primerno ukrepati.

Kljub temu pa vendarle lahko trdimo, da organiziranost preventivne službe nasploh ni najboljša, vsaj marsikje ne. Po podatkih republiške inšpekcije dela v Sloveniji močno primanjkuje zdravnikov, specialistov za medicino dela. Na slovenski obali, denimo, nimajo zaposlenega nobenega specialista za medicino dela.

Sindikati v kovinski industriji še ugotavljajo, da v podjetjih ni prave usklajenosti pri organiziranju preventivne službe med strokovnimi in samoupravnimi telesi, da sprejemajo razvojne plane brez planov varstva pri delu, da za organizacijo varstva marsikje pozabljajo nameniti potrebna sredstva in tako naprej. V prenekateri delovni organizaciji tudi še ni povsem razčiščeno vprašanje odgovornosti za varnost pri delu. Nikakor namreč ni odgovoren za svojo varnost samo delavec, ki rokuje s strojem in je dolžan uporabljati zaščitno opremo. Prav tako je za varnost odgovoren tisti dejavnik v podjetju, ki predlaga oziroma odloča o nakupu takšnih ali drugačnih strojev, tisti, ki organizira delo...

Sindikat v kovinski industriji si je med pomembne trajne naloge zapisal tudi razreševanje teh vprašanj. Republiški odbor je na eni zadnjih sej v minulem letu sprejel tudi svoja stališča o tem vprašanju, ki naj bi bila osnovnim organizacijam v pomoč in usmeritev. Da bi osnovne organizacije laže uresničevale naloge na tem področju — spodbujale samoupravne in strokovne organe v podjetjih k razreševanju te problematike in bedele nad spoštovanjem samoupravnih sklepov — RO predlaga, naj bi v vsaki TOZD ustanovili pri DS odbore za delovno okolje in varstvo pri delu, katerih člani naj bi bili predstavniki samoupravnih organov, družbenopolitičnih organizacij in strokovnjaki. Tam, kjer jih imajo, so se namreč takšni odbori zelo izkazali in bi kazalo to prakso razširiti.

I. S.

IZ REPUBLIŠKIH ODBOROV

SINDIKAT DELAVCEV KULTURE SLOVENIJE: Komisija za samoupravno sporazumevanje o dohodku in delitvi sredstev za osebne dohodke je obravnavala samoupravna sporazuma s področja reproduktivne filmske dejavnosti in varstva spomenikov ter jih usklajevala s sindikalno listo 1977.

SINDIKAT DELAVCEV LESNE INDUSTRIJE IN GOZDARSTVA SLOVENIJE: Komisija za samoupravljanje je obravnavala gradivo o enotnem konceptu razvoja lesne industrije in trgovine v Sloveniji. Ko bodo o gradivu spregovorili še delegati v izvršnem in v republiškem odboru, bodo pripravili javno razpravo v vseh temeljnih organizacijah lesne industrije in gozdarstva v republiki.

SINDIKAT DELAVCEV V PROMETU IN ZVEZAH SLOVENIJE: Komisija za razporejanje dohodka in delitev sredstev za osebne dohodke je spregovorila o smernicah za politiko nagrajevanja v letošnjem letu in še posebej strogo ocenila nekatere pojave v gibanjih osebnih dohodkov, ki niso v skladu z dogovorjenimi merili. Zato je republiški odbor še posebej sklical predsednike skupnih komisij, na katerem so se dogovorili za politično akcijo za letos in še posebej za nagrajevanje delavcev po delovnih uspehih v tej gospodarski panogi. Na seji so razpravljali tudi o novih predlogih za samoupravni sporazum za razporejanje dohodka in za delitev sredstev za osebne dohodke ter o uveljavljanju sindikalne liste v samoupravnih splošnih aktih v železniškem gospodarstvu.

SINDIKAT DELAVCEV KEMIČNE INDUSTRIJE SLOVENIJE: Izvršni odbor je razpravljal o smernicah v družbenoekonomskem razvoju panoge za letos, opredelil naloge republiškega odbora in delegatov v procesih povezovanja. Ob tem so vnovič poudarili, da mora republiški odbor postati nosilec političnega boja za samoupravne odnose, za povezovanje in še posebej za povečevanje produktivnosti in učinkovite organizacije dela, saj brez življenjske povezave z bazično industrijo ni nadaljnjega razvoja naših predelovalnih zmogljivosti.

IZ OBČINSKIH ORGANIZACIJ

KRANJ

Organi delavske kontrole v sleherni delovni organizaciji so se ta mesec znašli pred konkretno nalogo, saj morajo pregledati in oceniti zaključne račune. Da bi članom samoupravnih delavskih kontrol olajšali delo in jih seznanili z njihovimi nalogami, sta klub samoupravljavcev in občinski svet ZSS organizirala za njihove člane ob koncu minulega tedna dvodnevni seminar. Najprej so se seznanili s tem, kako morajo pregledati in oceniti gradivo ter predloge popisnih komisij pri inventuri poslovnih sredstev, potem pa še, kako morajo organi delavskih kontrol presojati zaključne račune svojih delovnih organizacij.

Zadnji dan seminarja so udeleženci poslušali predavanja o ustavno-pravnih, družbenoekonomskih in idejnopolitičnih izhodiščih delovanja delavskih kontrol, o družbenoekonomskih odnosih v združenem delu in o nalogah delavskih kontrol na tem področju, hkrati pa so ocenili dosedanje delo organov samoupravne delavske kontrole v kranjski občini.

I. V.

RADOVLJICA

Občinski svet je pred dnevi poslal konferencam in osnovnim organizacijam sindikata poročilo s pregledom zbranih sredstev za nabavo dveh aparatov za zgodnje odkrivanje raka na dojki, skupnem darilu gorenjskih delavcev ženam ob njihovem prazniku. Iz poročila sledi, da poteka akcija najslabše prav v radovljiški občini, čeprav je znano, da je med vsemi zaposlenimi kar 51,3 % žensk. Doslej se je sicer večina temeljnih in drugih organizacij združenega dela vključila v akcijo, vendar pri tem ugotavljajo, da še niso prispevale predvidenih zneskov. Zato je občinski sindikalni svet pozval vse delovne organizacije ki še niso izpolnile svojih obveznosti, naj to čimprej storijo.

V radovljiški občini so delovne organizacije od predvidenih 220.450 dinarjev do konca januarja svojo obveznost izpolnile komaj 36-odstotno. Med tistimi, ki so se v akciji najbolj odrezale, pa so: LIP Bled — 25.000 dinarjev, Almira Radovljica — 20.000, Murka Lesce 17.000, Sukno Zapuže — 10.000, Psihiatrična bolnišnica Begunje in Plamen Kropa po 9.300, Veriga Lesce 8.950, žene krajevne konference SZDL Bohinjska Bela — 8.830, Špecerija Bled 7.500, Kemična tovarna Podnart 7.300 dinarjev itd.

Do konca januarja so delovne organizacije na Gorenjskem zbrale 2,124.382 dinarjev, ali 62 % predvidenih sredstev. S tem denarjem bo možno kupiti oba aparata, nekaj sredstev bo treba dobiti še za plačilo uvoznih, carinskih in instalacijskih stroškov.

I. V.

NAJ OSTANE MED NAMI

Predsednik mariborskih sindikatov Emil Tomažič je na letni seji občinskega sindikalnega sveta predlagal, naj bi bil naslednji sindikalni kongres, ki bo prihodnje leto, v Mariboru. Svoj predlog je utemeljil s tem, da je Maribor pomembno delavsko središče, da ima ustrezne dvorane, zadostne prenočitvene zmogljivosti pa tudi prometne zveze so dobre.

Edo Gaspari, predstavnik RS ZSS na letni seji je na njegov predlog polglasno, hudomušno pripomnil: »Še letališče je v Mariboru! Se bomo dogovorili z Inex Adrio, da bo organizirala zračni most med kongresom!«

Pa so se prisotni samo kislo nasmehnili...

od sobote do sobote

Učinkovito, a brez kampanje

V Stubiških Toplicah so v minulih dneh najuglednejši družbenopolitični delavci iz federacije in republik izrekli marsikatero tehtno besedo, sprožili prenekatero idejo in pobudo, kako naj bi se v praksi lotevali uresničevanja zakona o združenem delu. Nedvomno določil in norm, ki jih zakon prinaša, ni mogoče uresničevati kampanjsko. Pri tem je potrebno upoštevati vse razsežnosti prakse družbenega življenja, ki terja vztrajno in učinkovito prizadevanje, da bi se določila zakona uresničevala ob naproih za uveljavitev dohodkovnih odnosov in integracij, ki izhajajo iz drugačne dohodkovne povezanosti organizacij združenega dela, ob prizadevanjih za večjo storilnost in stabilizacijo gospodarstva, za doslednejše nagrajevanje po delu in bolj dosledno zasnovano menjavo dela.

Bolj kot uporaba načel, je sedaj potrebno praktično delo za uresničevanje zakona. To pomeni, da je potrebno poleg zakonov, predpisov, družbenih dogovorov in samoupravnih sporazumov uskladiti z zakonom predvsem pojmovanje in vedenje vseh subjektov v delegatskem in skupščinskem sistemu, bolj dosledno uresničiti frontovski pristop znotraj SZDL, ko gre za utrjevanje političnega in delegatskega sistema. Družbenopolitične organizacije, da bi uveljavile delegatski sistem, svobodno menjavo dela in nove družbenoekonomske odnose v krajevnih skupnostih, morajo delovati v delegatskem sistemu, ki je temelj političnega in skupščinskega sistema, ne zunaj njega in mimo njega. Težišče dela za novo samoupravno organiziranost, boljše gospodarjenje in večji dohodek, porast storilnosti in ustrezno nagrajevanje po delu je slej ko prej v sindikatih, ki prevzemajo velik del odgovornosti za nadaljnji korak v poglabljanju samoupravljanja, kot ga terja in nakazuje zakon o združenem delu.

Pomemben prispevek in politična napotila za uresničevanje zakona o združenem delu je dalo v teh dneh tudi tradicionalno politično zborovanje v Kragujevcu pod znanim geslom »Crveni barjak« — Rdeča zastava. Pri slovenski skupščini pa se je te dni prvič sestala komisija za spremljanje uresničevanja zakona o združenem delu. Bistven sklep prve seje komisije je bil, da se tudi v občinah, predvsem pa v organizacijah združenega dela ustanovijo podobne komisije. Prvenstvena naloga komisij bo, da ugotovijo, kam smo v praktičnem uresničevanju zakona že prišli, da pomagajo pri iskanju najustreznejših praktičnih rešitev in da vsa prizadevanja vključijo v okvir tistih nalog, ki jih moramo v združenem delu neposredno in praktično reševati, ko gre za samoupravno organiziranost, dohodkovne odnose, stabilizacijo, storilnost, nagrajevanje po delu in za samoupravno planiranje in nadzor nad opravljenim delom. Mimo tega bodo morale komisije spodbuditi tudi čimprejšnjo uskladitev zakonov, predpisov in samoupravnih sporazumov z zakonom o združenem delu ter preučiti, kaj sistemsko ovira uveljavljanje novih samoupravnih odnosov.

Naj med drugimi pomembnimi dogodki minulih dni opozorimo tudi na sejo predsedstva RK SZDL, ki je pretežen del razprave in sklepov posvetila samoupravni preobrazbi in razvoju sredstev množičnega obveščanja v časopisni delovni organizaciji Delo. Podobno kot so sklepi predsedstva RK SZDL nakazali nadaljnjo smer graditve časopisne dejavnosti, je v teh dneh tudi skupščina RTV Ljubljana prvenstveno poudarila potrebo po ustanovitvi in utrditvi samoupravne interesne skupnosti za to področje.

GOK

Prihodnji sindikalni kongres v Mariboru!

Vrh letne seje mariborskih sindikatov je bil dvogovor med pravobranilcem samoupravljanja s predstavnikom toženega

Tudi letna seja mariborskih sindikatov je minila brez pretresov. Po referatu predsednika, ki je inventurno povzel opravljene naloge, ocenil politične razmere v občini (velik napredek, ostalo pa je še nekaj slabosti, ki so predvsem posledica subjektivnih odporov, ki pa jih bodo v najkrajšem času premagali) ter predstavil program dela, ki konkretizira naloge, ki jih je v svojem referatu na plenunu slovenskih sindikatov predstavil predsednik Janez Barborič — in že so sledile razprave. Vse so bile napisane, razpravljavci so pred delegati razgrinjali probleme svojih delovnih organizacij, nihče pa se ni navezoval na razpravo predhodnika in z njim razpavljal. Zato razpravljavci na seji, ki je trajala štiri ure, niso želi posebnega odobravanja: ploskanja, ki je udeležencem letne seje mariborskih sindikatov prišlo od srca, je bil deležen samo pomočnik mariborskega pravobranilca samoupravljanja. Mlad, vendar razgledan in očitno strokovno dobro podkovan je pred poslušalci razgrnil pisano paleto problemov, s katerimi se vsakodnevno srečujejo naši branilci samoupravnih pravic. Poseben mik njegove razprave je bila konkretnost, zato eden od predstavnikov prizadetih delovnih organizacij na njegove argumentirane očitke ni mogel molčati in mu je ostro odgovoril; poslušalcev pa ni prepričal.

Na seji so prisotni soglasno potrdili predlog, naj bo prihodnji sindikalni kongres v Mariboru, tem pomembnem delavskem središču.

M. V.

ZAKAJ JE METALNA ENO NAJBOLJ USPEŠNIH SLOVENSKIH PODJETIJ

Vsaka TOZD je gospodarsko povsem zaključena celota; delavci v njej lahko v resnici vplivajo na oblikovanje in porabo dohodka.

Prelomnica — nova samoupravna organiziranost

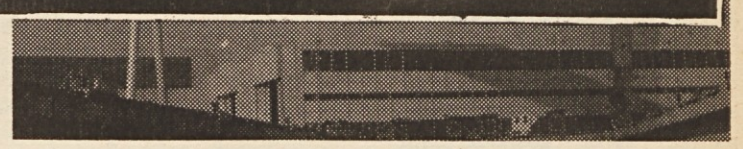

Odkar lahko delavci v Metalni v vsaki TOZD dejansko odločajo o ustvarjanju in delitvi dohodka, se krivulja gospodarske uspešnosti podjetja strmo dviga — Po proizvodnem načelu organizirane TOZD so potrdile pravilnost samoupravne organiziranosti Metalne

Splet samoupravnih in tehnoloških ukrepov, ki jih je 3100-članski kolektiv mariborske Metalne sprejel in izvedel v zadnjih treh letih, je podjetje »porinil« prav v vrh gospodarsko najbolj uspešnih delovnih organizacij v Sloveniji. V minulem letu je Metalna kljub težavam, ki so pestile gospodarstvo, poslovala več kot uspešno. Pozornost je zbudila že sredi minulega leta, ko smo obravnavali prehod na novi način zavarovanja plačil. V Mariborski banki so nam povedali, da Metalna pri njih ne prosi za avaliranje menic, medtem ko nekatera velika podjetja niso vedela, kako bi dobila dovolj posojil v poslovnih bankah, da bi pokrila zapadle obveznosti. Celoletni rezultati gospodarjenja Metalne (resda še brez bilančne natančnosti v številkah) — celotni prihodek blizu milijarde din (planirali 954 milijonov), ostanek dohodka pa 6,9 odstotka (kar je tudi bolje od pričakovanih rezultatov), so našo poklicno radovednost dodobra zdramili.

»Napravili smo red«, nam je dejal Srečko Medved, predsednik delavskega sveta delovne organizacije. »Red v samoupravni organiziranosti in v proizvodnji. In pa trdo delamo. To je vse.«

Kajpak tako lahko ni bilo in tudi ne tako preprosto, kot je izzvenelo iz prvega odgovora na naše vprašanje — v čem je ključ zadnjih poslovno uspešnih let v Metalni. Vrtanje v predsednika delavskega sveta Metalne, dipl. inž. Ljuba Robnika, svetovalca glavnega direktorja in dipl. inž. Ivana Bračka, sekretarja konference ZK delovne organizacije — medtem ko sta bila predsednik konference sindikata in tajnik odsotna — je počasi razkrivalo, koliko tuhtanja, prepričevanja, prerekanja, dogovarjanja, koliko ur v zakajenih konferenčnih sobah in koliko trdega dela za stroji in risalnimi deskami je v skromni oceni predsednika delavskega sveta.

Kajpak bi nas zaneslo predaleč, če bi morali slediti vsem stopnjam samoupravne in gospodarske bitke, ki so jo bojevali delavci Metalne.

Iz spleta ukrepov je težko izločiti nekatere kot bolj pomembne. Prav tako nekateri ukrepi niso plod dela zadnjih treh let, pač pa dela v vseh letih obstoja Metalne; tu mislimo predvsem na razvojno — raziskovalno delo, kakovost izdelkov, na zasidranost na trgu itd. za najpomembnejši dejavnik pa imajo v Metalni novo samoupravno organiziranost. Čeprav le-ta še ni dokončno izpeljana, so v podjetju razčistili odnose med sektorji (ne da bi le-ti bili slabi, šlo je le za razmejitev pristojnosti), zato so se za vsako TOZD dogovorili, kaj bo izdelovala. Delavci v vsaki TOZD zdaj natanko vedo, kakšni so njihovi proizvodni stroški, kje se zatika in kje gre gladko ter lahko temu primerno ukrepajo.

»Temeljne organizacije smo organizirali po proizvodnem načelu«, je povedal inž. Ljubo Robnik,« vendar tako, da je vsaka TOZD zaokrožena gospodarska enota, sposobna življenja in lastnega razvoja. Delavci so kajpak hitro ugotovili, da je uspeh vsake temeljne organizacije odvisen le od tistih, ki so v njej zaposleni, pa so veliko bolj prijeli za delo. Pri tem kajpak ne mislim samo na delavce za stroji. Rezultat organiziranosti in zagnanosti je znatno boljše gospodarjenje v vseh temeljnih organizacijah.«

Pri tem so šli v Metalni tako daleč, da so osebni dohodki enako sistemiziranih delovnih mest v različnih TOZD lahko zelo različni, pač glede na gospodarsko uspešnost temeljne organizacije.

Metalna je zdaj »razdrobljena« na šest proizvodnih TOZD in skupne službe, ki pa se bodo v kratkem preoblikovale v dve novi TOZD (vsaj takšen je predlog), v razvojno-raziskovalni inštitut in preskrbo sredstev dela ter v delovno skupnost skupnih služb, v kateri bodo združeni le še marketing, finančno računski sektor, organizacijski sektor, kadrovski in planski. Ob tem velja omeniti, da se raziskovalno-razvojni inštitut ne bo ukvarjal z razvojem posameznih izdelkov v posameznih TOZD (ta razvoj snuje vsaka TOZD posebej, ker ga v resnici ni smotrno združevati zavoljo zelo raznovrstnih proizvodnih programov), pač pa bo težišče njegovega delovanja v tehnologiji in kakovosti dela. Prav tako že razmišljajo, kako bi iz največje, TOZD investicijske opreme, ustanovili več TOZD po proizvodnih programih. Ti so med seboj kar različni; v tej TOZD, kjer je okoli 1250 zaposlenih, izdelujejo opremo za energetiko, žerjave, procesno opremo in preoblikovalne stroje.

Na zunanjem trgu se Metalna enakovredno kosa s tujimi tvrdkami, marsikdaj preseneti z izvirnimi odličnimi tehnološkimi rešitvami. Na sliki: za jez Tarbela Dam v Pakistanu je Metalna izdelala 16 zapornic.

»Vendar«, je poudaril Ivan Bračko, »imamo pri tem nekaj težav. Najprej moramo namreč zagotoviti materialne pogoje za vsako bodočo temeljno organizacijo, da bo lahko zaživela, ne životarila. To pa pomeni, da potrebujemo precejšnja investicijska sredstva in ne samo to, tudi večji trg kot ga imamo sedaj, saj se bo nujno morala povečati proizvodnja posameznih vrst izdelkov.«

S takšno organiziranostjo so v Metalni ubili več muh hkrati; niso le preprečili pogost pojav, da prevelike in kadrovsko bolje zasedene skupne službe postanejo vodilna »samoupravna« sila v podjetju, pač pa so s skrajno racionalno razmejitvijo funkcij med TOZD in skupnimi službami (TOZD so ohranile vse funkcije in pristojnosti, ki jih potrebujejo za samostojno gospodarsko življenje) močno povečali poslovno učinkovitost obojih; temeljne organizacije pa so postale krepki gospodarski organizmi.

Vsem TOZD je treba omogočiti takšne delovne pogoje, da gospodarsko ne bodo životarile — je vodilo samoupravnega organiziranja v Metalni.

Gospodarski ukrepi so bili naslednji vzvod, ki je kolektivu pomagal, da je podjetje dvignil med najbolj uspešne delovne organizacije pri nas. Predvsem prečiščenje proizvodnih programov v posameznih TOZD, pravijo v Metalni, je odločilno vplivalo na porast dohodka. Pri tem velja omeniti podrobnost iz planiranja: vsaka TOZD dobi mesečna poročila o proizvodnih stroških za posamezne izdelke ter o stanju surovin in gotovih izdelkov na trgu. Zavoljo te »malenkosti«, ki ji, po pravici povedano, v mnogih podjetjih — tudi večjih — ne posvečajo veliko pozornosti, v Metalni lahko naglo ugotove, kje stroški prekomerno naraščajo, pri katerih izdelkih se prodaja zatika ali narašča in temu primerno lahko ukrepajo naglo in učinkovito.

Eden od temeljev uspeha Metalne na domačem in tujih trgih: novi izdelki, v katere je zajetega vse več znanja domačih strokovnjakov. Na sliki: ladjedelniški žerjav nosilnosti 320 ton.

Ne da bi podcenjevali napore proizvodnih TOZD, da poslej vsaka od njih izvaža (doslej je bila izvoznik TOZD investicijske opreme) in si tako prisluži devize za uvoz surovin in opreme (zlasti TOZD kmetijske mehanizacije in TOZD gradbene opreme), smo vendarle nekoliko bolj prisluhnili Srečku Medvedu po tem, ko je začel pripovedovati o naporih, da bi v izdelke vložili vedno več znanja.

»Trudimo se,« je dejal, »da bi v proizvodnji osvojili čimveč izdelkov, v katere je treba vložiti več znanja. Osvojili smo denimo, varjenje visoko kakovostnih jekel, kar je bila doslej specialnost le nekaterih tujih podjetij. Hkrati pa se z vsemi svojimi močmi trudimo, da tega znanja ne bi uvažali, pač pa da bi uporabili in izkoristili svoje!«

Uvajanje lastnega znanja v proizvodne procese v Metalni pišejo z velikimi črkami; sicer pa je to večinoma delovna dolžnost vseh zaposlenih, zlasti pri proizvodnji individualne investicijske opreme, kjer je treba vsak projekt posebej prilagoditi zahtevam in okoliščinam. Prav v tej največji TOZD pa se vsaka izboljšava, ki pomeni prihranek pri sredstvih ali pa učinkovitejšo rešitev, odločilno pomaga pri prodoru na trgu, še kako se pozna pri ugotavljanju gospodarske učinkovitosti celotnega podjetja. Zavoljo tega ne preseneča, da so v podjetju predlagali za letošnjo Kraigharjevo nagrado pet projektantov prav iz te temeljne organizacije, čeprav je takšnih skupin, skupinic ali posameznikov, ki snujejo, izboljšujejo tako proizvodne procese kot tudi izdelke v vsaki TOZD še precej.

V Metalni načrtujejo, da bodo v letošnjem letu dosegli blizu 1,2 milijarde dinarjev celotnega prihodka, od tega pa naj bi dobro četrtino iztržili v tujini; hkrati pa se bodo pognali v boj za nova naročila na domačem in tujem trgu. V boju s tujo konkurenco, ki Metalno že dlje priznava kot enakopravnega konkurenta, bo podjetju nedvomno odločilno pomagala dosledno izvedena samoupravna organiziranost na temelju tehnološke zaokroženosti in notranje urejene dohodkovne povezanosti pa tudi stroga selekcija proizvodnih programov glede na kakovost izdelkov in finančno učinkovitost na trgu, ne nazadnje pa še stalno uvajanje novega znanja, med katerim v zadnjem času prevladujejo domače, lastne zamisli.

Najpomembnejša spodbuda delavcem pa je gotovo nova samoupravna organiziranost podjetja. V Metalni bi brzčas lahko zelo natančno izračunali, za koliko se je dvignila storilnost na posameznih delovnih mestih in prizadevnost vseh zaposlenih, odkar so se delavci prepričali, da lahko svoje samoupravne pravice v TOZD in podjetju uveljavljajo v resnici in ne le na papirju.

B. RUGELJ

Žive vezi teorije in prakse

iz albuma sindikalnih delavcev

Začetki njegovega poklicnega sindikalnega dela segajo v leto 1956. Najprej ga je pot vodila v Beograd. V svetu Zveze sindikatov Jugoslavije je prevzel odgovorno delovno mesto strokovnega sodelavca komisije za življenjske in delovne razmere.

»Že med delom v tovarni Ivo-Lola Ribar v Železniku, kjer sem se kot pravnik pogosto srečeval z žgočimi problemi delavcev, zlasti s tistimi, ki so bili povezani z njihovim vsakdanjim življenjem, mi je bilo jasno, da se bomo morali lotiti široko zasnovane akcije za reševanje socialnih težav ljudi, ki so v prvih povojnih letih pa tudi kasneje dali vse od sebe pri obnovi porušene domovine. Socialni problemi so bili tiste čase veliko bolj boleči, kot so danes. Pravzaprav smo jih veliko teže reševali kot zdaj. Prve izkušnje na socialnem področju sem potemtakem dobil že med kovinarji v Železniku...« se danes spominja svojih prvih velikih preizkušenj Jože Tavčar, direktor raziskovalnega centra za samoupravljanje RS ZSS.

»Tako sem dodobra spoznal predvsem življenjske probleme delavcev,« povzame, »in prav gotovo v jugoslovanskih sindikatih toliko bolj kot prej, saj sem v službi tako rekoč vsak dan videl, kaj pesti ta ali oni kolektiv, kje takoj prisluhejo težavam zaposlenih in kje tega ne delajo. Skratka, moje delo v komisiji za življenjske in delovne razmere v svetu ZSJ je bilo naravnano na sprotno in učinkovito reševanje vprašanj na socialnem področju.«

Potem je prišel za nekaj let v Slovenijo. Nadaljeval je tam, kjer je prekinil v Beogradu. Socialni politiki se je tokrat posvetil z ožjega, republiškega zornega kota. V RS ZSS je delal kot sekretar komisije za življenjske in delovne razmere, nakar je bil od 1971 do 1976. leta sekretar zveznega odbora Sindikata delavcev družbenih dejavnosti Jugoslavije. Lani pa smo ga znanci, prijatelji in sodelavci spet srečali v slovenskih sindikatih.

»Na vprašanje, kako bi delo raziskovalnega centra za samoupravljanje pri RS ZSS bolj prilagodili vsakodnevnim potrebam in nalogam, je lahek odgovor.

Raziskovalno delo, ki ga zastavljamo v sindikatih, bi moralo postati stalno. Kaj hočem s tem reči? Predvsem to, da bi morali spodbujati celotno raziskovalno delo, saj gre za znanstveno raziskovalno delo v najbolj množični družbenopolitični organizaciji. Ta dejavnost naj bi služila njeni učinkovitosti, njenim potrebam in kritičnemu preverjanju njenih delovnih rezultatov, uspešnosti, odmevnosti, dejanski sprejemljivosti glavnih usmeritev sindikata, pravilnosti njegovih ocen posameznih dogajanj... Gre za to, da postanemo dovolj kritični pri analiziranju družbenih procesov, kjer je brezpogojno nujna objektivna, še toliko bolj pa angažirana ocena družbenih protislovij. To je hkrati uspešna prepreka za pojave akademizma, ozke strokovne zaprtosti in vsega, kar slabi samoupravo v združenem delu in v družbenopolitičnih skupnostih.«

V živahnih kretnjah je čutiti veliko energije, odločnosti, pripravljenosti poseči tja, kjer je treba. Raziskovalec, pravi Jože Tavčar, je dolžan kritično ugotoviti stanje, komentirati ugotovitve in spoznanja, pred njim pa je tudi naloga, da pove, kakšna je perspektiva raziskave.

»Toda politični ukrepi, njihova izbira, taka ali drugačna prednost v aktivnostih in sredstvih — vse to je potem stvar organiziranih družbenih sil. Gre torej za povezavo med strokovno raziskovalnim delom in politično akcijo. Zato vnovič odklanjamo stališče, češ eno je stroka, drugo politika... To pomeni, da raziskava še zdaleč ni končana, ko je objavljena. Njena veljavnost, družbena upravičenost in koristnost, dobi polno veljavo šele takrat, ko jo dobro ocenijo družbenopolitične organizacije, v našem primeru predvsem sindikati. Seveda pa ne gre brez medsebojne prepletenosti teorije in prakse,« je sklenil pogovor Jože Tavčar, direktor raziskovalnega centra za samoupravljanje pri RS ZSS.

I. VIRNIK

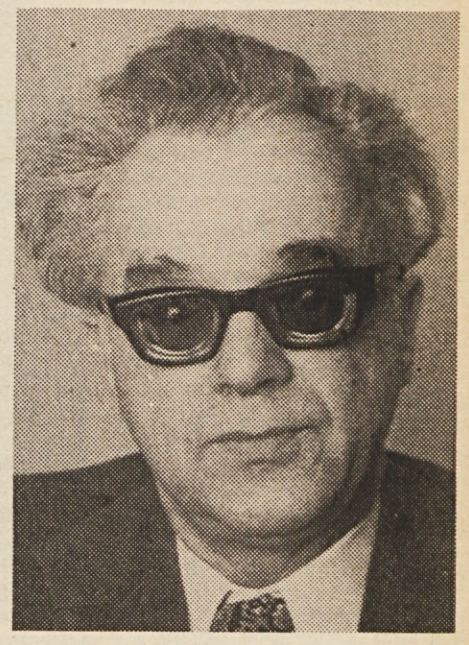

JOŽE TAVČAR, direktor raziskovalnega centra za samoupravljanje RS ZSS

OSNOVNE ORGANIZACIJE SINDIKATA V VRHNIŠKI OBČINI

Tako, kot mora biti

Osnovne organizacije sindikata postajajo sredstvo za uveljavljanje politične volje in moči delavcev — Lanska reforma uspešna

Lani so osnovne organizacije sindikata v vrhniški občini opravile nekakšno reformo v svojem delu. Z organiziranimi političnimi akcijami so se lotevale razreševanja tistih vprašanj, ki so za nadaljnji razvoj samoupravljanja in za krepitev materialne osnove združenega dela najbolj pomembna. Tak pristop je okrepil tudi spoznanje delavcev, da je sindikat sredstvo njihove politične volje in moči in ne nazadnje tudi to, da je stališče, sklep ali politična presoja nekega dogodka stvar vseh članov, ne pa le izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata, kot se je v preteklosti pogosto dogajalo.

Vsebinska strnitev lanskega dela osnovnih organizacij sindikata v vrhniški občini razkriva, da so sindikati v občini posvečali največ skrbi gospodarjenju, oblikovanju srednjeročnih načrtov razvoja, solidarnostnim akcijam in samoupravnem sporazumevanju o razporejanju dohodka in delitvi sredstev za osebne dohodke. Vse to pa so v osnovnih organizacijah povezovali z javno razpravo o osnutku zakona o združenem delu.

NA KRATKOROČNIH IN DOLGOROČNIH PROGAH

Med temeljne ugotovitve minulega leta in predvsem spoznanja o delu osnovnih organizacij sindikata nedvomno sodi naslednje stališče: gospodariti iz dneva v dan, ne da bi pri tem izoblikovali dolgoročno gospodarsko in stabilizacijsko strategijo, ki mora sloneti na povezovanju v združenem delu in urejenih dohodkovnih odnosih, ne gre več. In če so se v osnovnih organizacijah lani temeljito spoprijemali s produktivnostjo dela in boljšo organizacijo, tedaj so v nekaterih organizacijah združenega dela še posebej opozorili (Liko, Industrija usnja Vrhnika, Donit Borovnica in Kovinarska Vrhnika) na nujnost bolj odločnih korakov v procesu povezovanja in še posebej dograjevanja sestavljenih organizacij združenega dela na ustavnih načelih in na načelih zakona o združenem delu.

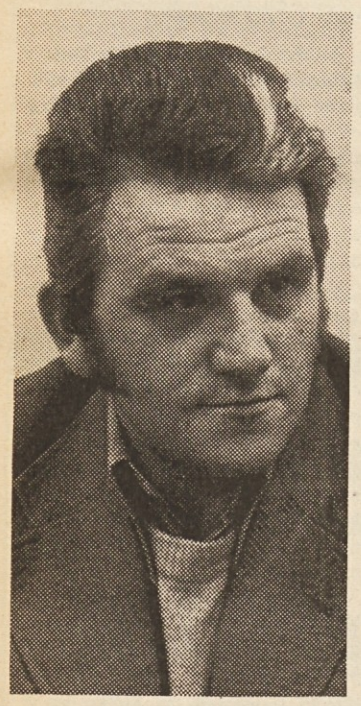

Franc Drašler, predsednik osnovne organizacije sindikata v LIKO-Borovnica: Spreminjamo podobo LIKO

V Industriji usnja Vrhnika so si v sindikatu prizadevali pospešiti združevanje v slovenski in jugoslovanski usnjarskopredelovalni industriji in tudi doseči smotrno povezavo na novih osnovah s klavniško industrijo, ki je dobavitelj surovin, ter s kupci njihovega blaga. V borovniškem Donitu in v Liko Vrhnika so delavci opozarjali, da je treba dograditi sestavljene organizacije združenega dela in uresničiti v praksi njihovo poslanstvo. V Kovinarski Vrhnika pa so lani največ pozornosti posvečali novim naložbam, ki jim bodo omogočile boljše gospodarske rezultate.

JAVNA RAZPRAVA JE PRINESLA NOVE REŠITVE V SAMOUPRAVNI ORGANIZIRANOSTI

V javni razpravi o osnutku zakona o združenem delu so skoraj v vseh osnovnih organizacijah primerjali sedanje samoupravne razmere z določili v osnutku zakona. To pa je bilo izhodišče za akcijo. Tako bo v kranjski Savi, ki ima dislociran obrat na Vrhniki, še letos, najkasneje pa prihodnje leto, ustanovljena temeljna organizacija združenega dela, saj zanjo obstajajo vsi pogoji, kajti dislocirani obrat z 82 zaposlenimi je tehnološko, gospodarsko in tudi teritorialno zaokrožena celota.

Na videz največje spremembe pa bodo napravili v Liko, saj bodo namesto sedanjih dveh temeljnih organizacij združenega dela ustanovili 8 TOZD. Samoupravna jedra — tako pravijo samoupravnim skupinam, ki so tudi sindikalne skupine — bodo seveda tudi v prihodnje tista okolja, v katerem se bodo delavci seznanjali s problematiko, urejali medsebojne odnose v skupinah in predvsem skrbeli za večjo produktivnost.

Še posebej kaže opozoriti, da so v javni razpravi o osnutku zakona o združenem delu govorili v vrhniški občini tudi o osvobodni menjavi dela in še posebej o delovanju temeljnih samoupravnih interesnih skupnosti. V osnovnih organizacijah sindikata v vrhniški občini se ta čas ubadajo tudi z odločitvijo za uvedbo novega samoprispevka, s katerim naj bi zgradili nove vzgojnovarstvene in šolske zmogljivosti oziroma dosedanje povečali in modernizirali. Odločitev bo v tem ali prihodnjem mesecu. Očitno je, da so vrhniški delavci spoznali, da je lahko tak način reševanja iz sicer hudih zagat v vzgojnovarstvenih dejavnostih vrhniške občine dovolj učinkovit.

Med hvale vredne pobude osnovnih organizacij sindikata sodi predlog delavcev v Industriji usnja Vrhnika, ki so se odločili, da bodo namesto obdaritev za praznik žena vložili vsa sredstva v gradnjo novega vrtca. Od pobude in do uresničitve ni bil predolg korak. Res je, sredstva so morali izbrskati tudi drugje, toda otroški vrtec bo za letošnji 8. marec odprt. Podobno nameravajo storiti tudi v borovniškem Donitu . . .

O VSEM, KAR JE POMEMBNO ZA DELAVCE

Delovne razmere v temeljnih organizacijah združenega dela,

Otmar Jeršinović, predsednik sveta ZS Vrhnika: Reforma sindikatov daje dobre rezultate

Jože Sojer, sekretar občinskega sveta ZS Vrhnika: Boj za samoupravne odnose se nadaljuje . . .

tehnološka in samoupravna organiziranost, delitev sredstev za osebne dohodke po vloženem delovnem prispevku in dogovarjanje o razvoju krajevnih skupnosti prav tako sodijo v lanski tematski okvir dela osnovnih organizacij sindikata v vrhniški občini. V borovniškem Donitu se še posebej zavedajo svojih nalog, da bi preprečili onesnaževanje okolja. V Industriji usnja Vrhnika, v Liko in drugje pa se zavzemajo za beneficiran delovni staž predvsem za tista delovna mesta, predvsem tam, kjer ni možno izboljšati delovnih razmer. Seveda sodijo v delovno področje osnovnih organizacij tudi urejanje družbene prehrane, reševanj stanovanjskih vprašanj strokovnega in političnega izobraževanja itd.

Pravzaprav lahko trdimo — ko omenjamo »reformo« v sindikalnem delu — da so osnovne organizacije sindikata v vrhniški

Janko Dobrovoljc, predsednik osnovne organizacije sindikata v Kovinarski: Želimo se povezati in dogovoriti o delitvi programa

občini zaživele. Tudi sindikalne skupine kot najmanjše celice pri delovanju sindikata postajajo mesto za medsebojno obveščanje, razčiščevanje dilem in še posebej za odločanje o vseh tistih konkretnih vprašanjih, ki so povezana z delavčevim položajem ter njegovo delovno in samoupravno funkcijo v temeljni organizaciji združenega dela.

Opravljeni korak — recimo mu renesansa v delu osnovnih organizacij — je pomemben, predvsem pa potreben in koristen. Zato velja ocena, da sindikat v vrhniški občini spet postaja razredna organizacija delavcev.

M. HORVAT

Zajamčeni osebni dohodek tudi za nedelo?!

Zakon o združenem delu govori o zajamčenem osebnem dohodku v 127., 131., 132. in 133. členu. Vsakemu delavcu je iz dela zajamčen osebni dohodek najmanj v višini, ki jo določa zakon (v letu 1976 je znašal 1.784.— din neto). Višina zajamčenega osebnega dohodka pa je lahko višja, če se tako dogovorijo in zagotovijo solidarnostna sredstva bodisi delavci temeljnih organizacij, združenih v delovno organizacijo, ali kako drugače dohodkovno povezani (denimo s samoupravnim sporazumom o skupnem dohodku ali s samoupravnim sporazumom o skupnem prihodku). Poleg tega lahko določi višino zajamčenega osebnega dohodka višjo od zakonske tudi območni družbeni dogovor. Skladno s sindikalno listo naj bi bila višina zajamčenega osebnega dohodka najmanj 55% poprečnega osebnega dohodka na zaposlenega v gospodarstvu v SR Sloveniji v minulem letu.

Kadar govorimo o zajamčenih osebnih dohodkih, po navadi mislimo na delavce v temeljni organizaciji združenega dela, ki posluje z izgubo. V tej zvezi je zlasti pomembno, kakšna naj bo višina zajamčenih osebnih dohodkov, da bodo delavci kljub težkemu položaju svoje organizacije ostali na delu ter izvedli sanacijski program. V takih primerih je pravica do zajamčenega osebnega dohodka sicer posledica minulega dela, vendar delavci poleg tega, da so ohranili delovno razmerje, tudi dejansko delajo; storilnost posameznikov je lahko celo večja, kot je bila v času še uspešnega poslovanja temeljne organizacije.

Glede na funkcijo zajamčenega osebnega dohodka (152. do 155. člena ZZD) je v interesu delavcev temeljnih organizacij v delovni organizaciji, da sklenejo samoupravni sporazum o višini zajamčenega osebnega dohodka, ki je lahko višji od zakonskega, določijo način zagotavljanja solidarnostnih sredstev ter določijo pogoje, pod katerimi bodo delavci temeljne organizacije, ki je zašla v finančno-poslovne težave, upravičeni do dogovorjene višine zajamčenega osebnega dohodka. Pri tem velja opozoriti, da zakon o združenem delu ne določa osnove, za katero se določa višina zajamčenega osebnega dohodka, temveč pravi »najmanj tolikšen osebni dohodek, ki zagotavlja materialno in socialno varnost delavca«. To pomeni, naj bosta višina in skupni obseg sredstev zajamčenih osebnih dohodkov tolikšna, da bo delavcu omogočeno znosno življenje.

S tem v zvezi velja poudariti, da ima zajamčeni osebni dohodek tudi ekonomski aspekt, čeprav je zajamčeni osebni dohodek predvsem solidarnostni ukrep. Temeljne organizacije so združene v delovno organizacijo zavoljo poslovne, proizvodne in dohodkovne odvisnosti. Zaradi tega je v interesu delavca, katerekoli organizacije temeljne organizacije, da so pogoji dela med temeljnimi organizacijami usklajeni, saj je to pogoj tudi za doseganje ugodnega poslovnega rezultata in predvidenega osebnega dohodka.

Popolnoma drugačno vlogo pa ima opredelitev zajamčenega osebnega dohodka, ko temeljna organizacija uspešno posluje, delavec pa ne izpolnjuje delovnih nalog v vnaprej določeni kvaliteti in obsegu. Tako se v zadnjem času vse bolj pogosto zastavlja vprašanje, kaj pravzaprav pomeni »iz dela«. Ali to tudi pomeni, da ima delavec zato, ker je v delovnem razmerju, pravico do zajamčenega osebnega dohodka, čeprav noče delati?

Oglejmo si nekaj primerov:

Delavec bi ob 100-odstotni izpolnitvi norme oziroma izpolnitvi predvidenih del in nalog imel pravico do 2.500 din neto osebnega dohodka na mesec. Ker je normo dosegel le 70-odstotno, znaša njegov osebni dohodek 1.750 din, kar je manj kot zakonski najmanjši osebni dohodek v letu 1976. Ali ima delavec pravico do zakonsko zajamčenega osebnega dohodka, ki je višji, kot znaša izračunani delovni rezultat omenjenega delavca?

Delavec samovoljno ni prišel na delo 10 dni v mesecu, ampak je delal samo štirinajst dni. Ali ima pravico na zajamčeni osebni dohodek, čeprav je po osnovah in merilih delitve sredstev za osebne dohodke zaslužil le 1.600 din? Temeljna organizacija združenega dela je sicer delavcu izrekla disciplinski ukrep, toda delovno razmerje ni bilo prekinjeno, ker je delavec obljubil, da bo spremenil svoj odnos do dela, in ker so delavca kljub vsemu potrebovali.

Delavec ne prihaja na delo, ker je v disciplinskem postopku, da mu preneha delovno razmerje. Ali ima pravico za čas, ko disciplinski postopek še ni zaključen oziroma sklep pravnomočen, pravico do zajamčenega osebnega dohodka?

Temeljna organizacija združenega dela ne posluje z izgubo, toda poslovni uspeh je slabši kot v sorodnih ali enakih organizacijah združenega dela. Nekateri delavci prejemajo za stoodstotno izpolnjevanje delovnih nalog po kvaliteti in obsegu manjši osebni dohodek, kot znaša zakonsko zajamčeni osebni dohodek. Ali imajo ti delavci pravico vsaj na višino zakonsko zajamčenega osebnega dohodka?

Skladno s sindikalno listo 1977 naj ne bi bil osebni dohodek delavcev na najmanj zahtevanih delovnih mestih, če normalno delajo, nižji od višine zakonsko zajamčenega osebnega dohodka.

Znani so primeri, ko imajo delavci izredno nizke osebne dohodke (od 1500 din do 2000 din mesečno), srednji in vodilni kader pa razmeroma blizu poprečju, ki velja za njihove kategorije. Če upoštevamo zadnji odstavek 3. točko sindikalne liste 1977 in ga vnesemo v samoupravni splošni akt o delitvi sredstev za osebne dohodke, morajo delavci dobiti najmanj zajamčeni osebni dohodek, če dosegajo stoodstotni individualni delovni uspeh. To je tudi v skladu z zakonom o združenem delu, saj prejemajo najmanj tolikšen osebni dohodek tudi delavci na najmanj zahtevanih delovnih mestih, če delajo, čeprav je temeljna organizacija združenega dela v izgubi. Zastavlja pa se vprašanje, kako zagotoviti to pravico. Najlaže — toda za mnoge boleče in za razvoj temeljne organizacije neperspektivno — tako, da se znižajo osebni dohodki delavcev, ki imajo v temeljni organizaciji višje osebne dohodke. Čeprav je to na začetku sprejemljiv način, pa terja, da odgovorni organi samoupravljanja, politične organizacije v temeljni organizaciji in vodilni ter vodstveni delavci ugotovijo vzroke motenj v poslovanju, ali zakaj v osebnih dohodkih zaostajajo za sebi enakimi ali podobnimi organizacijami združenega dela ter naredijo delovni načrt, kako doseči boljši poslovni uspeh. Skoraj bi lahko trdili, da gre za sanacijski načrt v manjšem obsegu.

To stališče sindikatov je povzročilo, da so razmišljanja o funkciji zajamčenega osebnega dohodka privedla tudi do opisanih dilem. Poleg tega delavci slabo poznajo sedanji zakon o najmanjšem osebnem dohodku, medtem ko so razprave ob zakonu o združenem delu problem zajamčenih osebnih dohodkov večkrat načele. Vse to so razlogi, da bo treba v zakonu o zajamčenem osebnem dohodku, ki ga morajo čimprej sprejeti, rešiti tudi navedene dileme. Dosedanje razprave so namreč pokazale, da so stališča do tega vprašanja različna in tudi nasprotna. Ker pa rešitev ni le pravne narave, temveč predvsem ekonomske, ne bo odveč, če problem osvetlimo še s strani.

Doslej smo večkrat — tudi na straneh Delavske enotnosti — pojasnjevali, kaj je najnižji osebni dohodek. Po stališčih sindikatov naj bi delavec, ki dela najbolj enostavna dela v predvideni kvaliteti in obsegu (se pravi, da dosega 100-odstotni uspeh) in hkrati temeljna organizacija združenega dela uspešno posluje, imel osebni dohodek v višini najnižjega osebnega dohodka (sindikalna lista 1977 — 3. točka) Na vprašanje, »ali lahko dobi manj, če ne dosega 100-odstotne norme«, smo odgovarjali, »da dobi ustrezno manj«. Ne poznam primera, ko bi razlagali: »vendar ne manj, kot znaša zajamčeni osebni dohodek«. Prav tako nas doslej tudi ni nihče (posameznik ali odgovorna ustanova) opozoril, da obstaja za »nedelo« linit v višini 1784 din na mesec, kot je znašal najmanjši osebni dohodek v letu 1976. Letos pa skoraj ne mine dan, da se ne bi v taki ali drugačni obliki srečali z »zajamčenim osebnim dohodkom«.

Če upoštevamo, da je zakonsko določen najmanjši osebni dohodek za kakih 12% nižji kot najnižji osebni dohodek (leto 1976), bi se verjetno nekaterim delavcem, ki imajo najnižje osebne dohodke in ki delajo po normi ne izplačalo dosegati norme, ker bi tudi ob neizpolnjevanju norme dobili zajamčeni osebni dohodek. To bi lahko imelo neugodne posledice za stimuliranje dela in za delavce, ki imajo nekoliko višje osebne dohodke od najnižjega osebnega dohodka, morajo jih pa zaslužiti po delovnih normativih. Zaradi tega sodim, da je osebni dohodek iz dela lahko tudi nižji od zajamčenega osebnega dohodka, če je dokazano, da delovni učinek delavca po njegovi krivdi ne zadošča niti za »sol«.

Da bi se vsaj delno izognili dilemam, kdaj je delavec upravičen do zajamčenega osebnega dohodka in še zlasti do zakonske višine zajamčenega osebnega dohodka, naj bi delavci v temeljni organizaciji združenega dela v svojem samoupravnem splošnem aktu določili, kolikšno doseganje delovne uspešnosti (denimo 60%) je spodnja meja, da delavcu ne prehena delovno razmerje. Glede na usklajenost delovnega procesa in doseganje predvidene poslovne uspešnosti namreč ni mogoče dopustiti, da bi posamezen delavec ali skupina delavcev dalj časa dosegala bistveno nižji delovni uspeh od predvidenega.

MAJDA BUDA

ZAKON IN ČAS PRIGANJATA

Verjetno se premalo zavedamo, da je zakon o združenem delu le eden od temeljnih aktov naše samoupravne zakonodaje. Marsikdaj celo pozabljamo, da smo na primer sprejeli zakon o družbenem planiranju in še katerega, ki so se — mislimo na pozornost javnosti — znašli v senci. Prav zato je prišlo pri ljudeh do dokaj razširjene, vendar vsekakor zanimive, čustvene reakcije, kako smo s sprejetjem zakona »že vse rešili«.

Dejstvo je, da je razprava o osnutku zakona postala najbolj množičen »parlament« pri nas, saj so v njej sodelovali stotisoči delavcev. Zakon so sicer sprejeli za svojega, vendar je bilo vsekakor treba nekaj časa počakati do (množično sprejete) trezne ugotovitve, kako sam zakon še ničesar ne rešuje, temveč daje le trdne temelje za ureditev razmer v konkretnem delovnem okolju.

Predvsem mislimo na urejanje družbenoekonomskih odnosov v združenem delu. Ni malo primerov, ko se v praksi lotevajo najprej dograjevanja delovnih organizacij in sestavljenih organizacij združenega dela, namesto da bi razrešili temeljna vprašanja — to pa so prav gotovo dohodkovni odnosi pri združevanju. Prav zato ne preseneča, če so nekatere sestavljene organizacije združenega dela prišle le kaj malo naprej od formalnega organiziranja. Ni manjkalo razlag pa tudi ne kritik, vendar je naposled le res, da je delo ostalo precej na površini in je le malo seglo v utrjevanje pravih vsebinskih vezi.

Kako naprej?

Zakon o združenem delu je prinesel le sistemsko osnovo za urejanje samoupravnih odnosov in v resnici oborožil samoupravljavce z izhodišči za urejanje, hkrati pa je »prisilil« tudi vse družbenopolitične organizacije, da na enotnih idejnih izhodiščih in akcijski usklajenosti poglabljajo samoupravljanje. S svojo dejavnostjo morajo torej dokazati, kako akcija s samim sprejetjem zakona ni bila končana, temveč se je šele prav začela s spreminjanjem razmer v vsakem temeljnem samoupravnem okolju posebej.

Tako smo prišli že do odgovora vsem tistim, ki še vedno menijo, da je uresničevanje določil zakona o združenem delu »preloženo za dve leti« ali kaj podobnega. Povejmo, da uresničevanje zakonskih norm ni »odloženo«, saj smo se tudi dogovorili, da bomo letos pripravili vse potrebne analize o najpomembnejših odnosih — gre predvsem za dohodkovne — in na njih gradili vso samoupravno stavbo naprej. Rekli bi lahko celo, da nas čas hudo preganja. Huje kot lani, ko smo pretresali osnutek zakona.

Toda časovno stisko je treba pravilno oceniti. Ne gre za lovljenje zamujenega, temveč za čim hitrejšo uresničitev duha in črke zakona v praksi, in sicer tako, da bodo delavci z interno samoupravno zakonodajo — ki seveda ne sme biti v razkoraku z zakonom o združenem delu — tudi formalno-pravno opredelili nove odnose v svojih temeljnih organizacijah združenega dela in še naprej. Pri tem obsežnem in odgovornem delu je za njegovo učinkovitost potrebno tudi spoznanje, da si morajo družbenopolitične organizacije med seboj razdeliti zadolžitve. Pri tem ima seveda sindikat akcijsko in mobilizacijsko vlogo, ki jo bo lahko opravil samo z razreševanjem konkretnih vprašanj v vsaki temeljni samoupravni skupnosti. Hkrati bo moral kot razredna organizacija delavcev oblikovati in povezovati interese delavcev. Delo pa bo uspešno, če ga ne bo nosil na ramah samo izvršni odbor osnovne organizacije sindikata, temveč vsi člani.

M. HORVAT

IZ PRAKSE SODIŠČ ZDRUŽENEGA DELA

Pravico do jubilejne nagrade ima tudi delavec, ki je po upokojitvi ostal v delovni organizaciji, če ni drugače določeno s samoupravnim sporazumom

Delavec, ki je zaposlen pri Cestnem podjetju že 20 let, se je upokojil leta 1975. Kljub upokojitvi je še naprej ostal v delovnem razmerju, saj so ga v delovni organizaciji nujno potrebovali kot strokovnjaka. Leta 1976 je vložil prošnjo na delavski svet, da bi mu priznali jubilejno nagrado za 20 let dela pri Cestnem podjetju. Prepričan je bil, da bo svojo pravico do jubilejne nagrade hitro dobil, toda nemalo je bil začuden, ko je prejel prepis sklepa delavskega sveta, da mu taka pravica ne gre, ker je pač upokojenec, ki prejema polno pokojnino. V sklepu je bilo še navedeno, da je jubilejna nagrada prejemek iz minulega dela, do katerega upokojenci niso upravičeni, saj jim tudi ne gre na vsakih pet let povišek za obračun osebnega dohodka v višini 2 %, kot je določeno v samoupravnem sporazumu.

Ker delavec ni imel druge izbire, se je obrnil na sodišče združenega dela in predlagal, naj odloči, da je upravičen do jubilejne nagrade. S takim predlogom je uspel in sodišče združenega dela mu je priznalo pravico do jubilejne nagrade za 20-letno delo pri cestnem podjetju ter naložilo delovni organizaciji, da izplača delavcu jubilejno nagrado v znesku, kot je določen s samoupravnim sporazumom. S tako odločitvijo se seveda cestno podjetje ni strinjalo, zato se je pritožilo na sodišče združenega dela SR Slovenije. Pritožba pa je bila zavrnjena, ker je sodišče sodilo, da delavec-upokojenec ne more biti prikrajšan pri pravici do jubilejne nagrade, če v samoupravnem sporazumu ni posebej določeno, da taka pravica ne gre tistim delavcem, ki prejemajo osebno pokojnino. Iz samoupravnega sporazuma namreč povsem jasno sledi, da pri tistem določilu, ki govori o jubilejnih nagradah, ni nobene omejitve in bi bil delavec-upokojenec neupravičeno prikrajšan, če jubilejne nagrade ne bi dobil. Izpolnjeval je vse pogoje do jubilejne nagrade, saj je bil v delovnem razmerju za nedoločen čas, mimo tega pa je delal 20 let pri istem podjetju.

IVAN ŽUŽEK

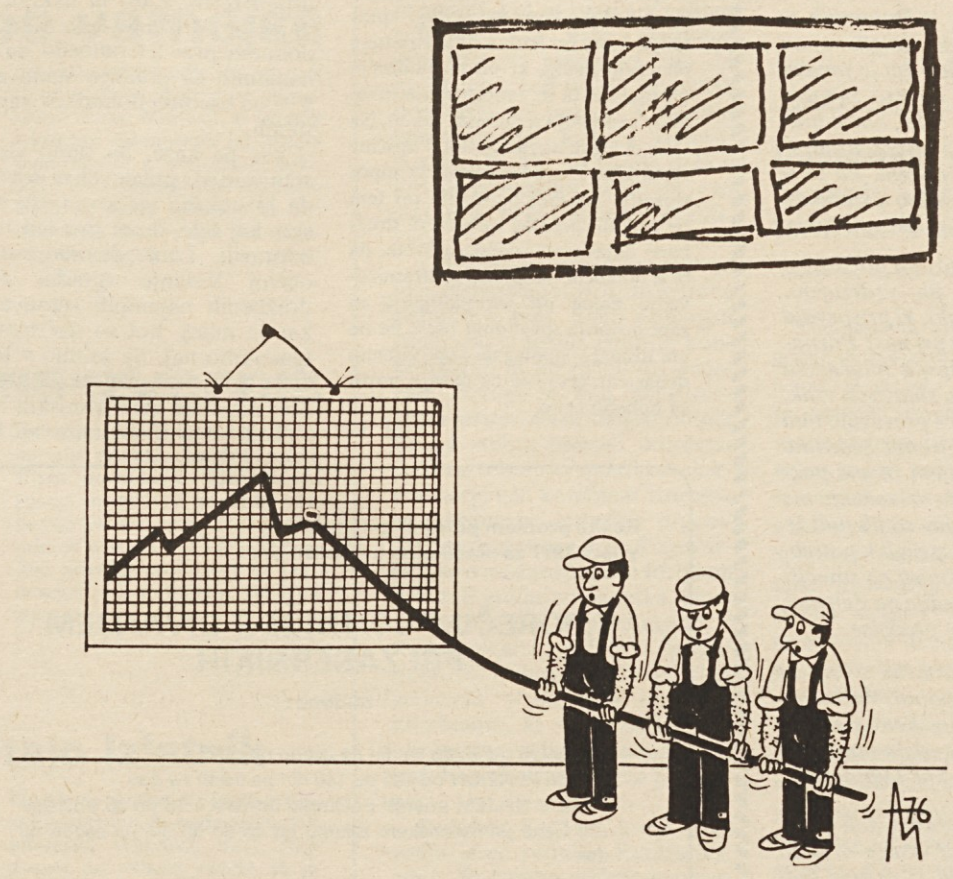

HOOORUUK!

Karikatura: M. Alaševič

PO SLEDEH SPREJETEGA DOKUMENTA O OSNOVAH IN KRITERIJIH ZAPOSLOVANJA GRADBENIH DELAVCEV V TUJINI

Daleč od doma, še dlje od samouprave...

V večini primerov matične sindikalne organizacije kaj malo skrbijo njihovi delavci na tujem

V želji, da bi se vključili v mednarodno delitev dela in s tem prispevali svoj delež k skupnim prizadevanjem našega gospodarstva k čim večjemu prodoru na tuja tržišča, so slovenski gradbinci že pred leti začeli iskati delo na tujem.

Trenutno je onstran meje nekaj več kot 2500 delavcev slovenskih gradbenih in projektantskih delovnih organizacij. Največ jih je na gradbiščih v Evropi, od Avstrije, Švice, obeh Nemčij pa tja do Luxemburga in Nizozemske — najdemo pa jih tudi na drugih kontinentih, v Afriki in Aziji. Glede na naša prizadevanja za osvajanje tržišča »tretjega sveta« bi pričakovali, da bomo tu srečali največ naših gradbincev. Pa je resnica povsem drugačna: velika večina jih dela v Zvezni republiki Nemčiji in najmanj, pravzaprav le posamezniki, v deželah »tretjega sveta«. Sicer pa je to le eno od mnogih protislovij, ki dokazujejo le to, da prizadevanja slovenskih gradbincev za osvojitev tujega trga še zdaleč niso obrodila pričakovanih sadov.

DOKLEJ LE DELO IN PLAČA?

»Ne glede na to pričakujemo, da se bo tovrstno gospodarsko sodelovanje s tujino še razvijalo in krepilo tako v zahodni Evropi kot v državah v razvoju in seveda v socialističnih državah. Upoštevaje gospodarski in politični pomen tega sodelovanja, pa tudi številne nepravilnosti pri osvajanju tujega trga, je republiški odbor sindikata gradbenih delavcev Slovenije že pred časom sprejel osnove in kriterije za razporejanje delavcev v TOZD oziroma OZD na delo v tujini. Ta dokument naj bi omogočil in pospešil samoupravno ter družbenopolitično organiziranje in delovanje tistih delavcev, ki jih naše delovne organizacije razporejajo na delo v svojih tako imenovanih detaširanih obratih. Dokument je postal obvezen za vse člane sindikata, sindikalne organizacije ter njihove organe, ki imajo kakršnokoli zvezo z razporejanjem naših delavcev na delo v detaširanih obratih...« tako nam je povedal Andrija Vlahović, sekretar republiškega odbora Sindikata gradbenih delavcev Slovenije.

Dokument je bil nujno potreben. Predvsem zato ker naši gradbinci na tujem niso živeli in delali tako, kot naj bi po vseh naših temeljnih samoupravnih dokumentih.

»Žal je med nami še vedno mnogo posameznikov, ki živijo v prepričanju, da je potrebno samo delati, čim več delati, na drugo pa lepo pozabiti«, povzema Andrija Vlahović. »Pravijo, naj bodo ljudje zadovoljni s tem, da imajo dovolj dela in dobro plačo, s samoupravljanjem pa naj počakajo, dokler se ne vrnejo domov! Tako mislijo drugi, zato je položaj naših gradbincev na tujem precej drugačen, kot pa si želijo sindikati. Seveda se s temi dejstvi ne moremo in se tudi ne mislimo sprijazniti...«, zagotavlja sekretar Vlahović.

JASNA IN NEDVOUMNA DOLOČILA DOKUMENTA

Preden si bomo ogledali zanimive ugotovitve posebne komisije za delo v tujini pri RO sindikata gradbenih delavcev Slovenije, ki je dlje preverjala, kako naše delovne organizacije spoštujejo dokument o osnovah in kriterijih za razporejanje delavcev na delo v tujini, si prav na kratko oglejmo le nekatera določila tega dokumenta. V dokumentu med drugim piše:

— Da morajo biti delavcem, ki so razporejeni na delo v tujini, zagotovljene enake pravice in dolžnosti pri samoupravnem odločanju in družbenopolitičnem delovanju, kot jih imajo delavci doma. Zato naj se delavci v tujini organizirajo kot samoupravna delovna skupnost, pri čemer še posebej prilagajajo svojo organiziranost svojemu delu in življenju v tujini. O svojih pripombah, predlogih in stališčih morajo redno obveščati tako samoupravne kot politične organe OZD oziroma TOZD. Najboljša oblika bi bila, da izvolijo svoje delegate, ki jih bodo zastopali v zborih OZD oziroma TOZD ali njihovih samoupravnih organih. Samoupravni organi matične OZD oziroma TOZD pa so dolžni obravnavati pripombe, stališča in predloge delavcev, ki delajo v obratih v tujini, ter jim pravočasno posredovati argumentirane odgovore.

— Da morajo delavci razporejeni na delo v tujini s pomočjo lastne sindikalne organizacije izvoliti stalnega predsednika (delegata) svoje delovne enote, ki bo sodeloval z vodstvom obrata v tujini pri urejanju spornih vprašanj v zvezi z življenjskimi in delovnimi razmerami.

— Da so samoupravni in družbenopolitični organi matične OZD oziroma TOZD dolžni redno, neposredno ali prek sredstev obveščanja seznanjati delavce v tujini z vsemi bistvenimi dogajanji v matični organizaciji pa tudi v domovini.

— Da se morajo sindikati zavzemati za to, da delavska kontrola v OZD oziroma TOZD redno spremlja, analizira in po potrebi predlaga ukrepe glede izvajanja predpisov ter samoupravnih aktov o celotnem gospodarjenju in poslovanju v tujini kot tudi glede doslednega zagotavljanja pravic in obveznosti delavcev, razporejenih na delo v tujini;

— Da so za dosledno uresničevanje vseh sprejetih kriterijev za zaposlovanje v tujini neposredno odgovorne sindikalne organizacije ter njihova vodstva v OZD oziroma TOZD, ki organizirajo obrate v tujini.

SAMO ČASOPISI ŠE DOMA NISO DOVOLJ!

Po dveh letih, odkar so slovenski sindikati sprejeli osnove in kriterije za razporejanje delavcev TOZD oziroma OZD na delo v tujini, je posebna komisija RO Sindikata gradbenih delavcev Slovenije analizirala uresničevanje določil tega dokumenta. Osnovna ugotovitev omenjene analize je, da sindikati na tem področju svoje naloge še niso opravili tako, kot bi jo morali.

»Dejstvo je namreč, da v večini primerov naši delavci v tujini niso sindikalno povezani, da ne plačujejo članarine... skratka, da je večina naših ljudi na tujem v celoti prikrajšana za svoje samoupravne in druge pravice, ki jih imajo člani našega sindikata...«, nam je razlagal sekretar RO Sindikata gradbenih delavcev v Slovenije Andrija Vlahović. »Zelo slabo so naši ljudje na tujem tudi informirani, kaj se dogaja doma, kako je z uresničevanjem zakona o združenem delu, kako je s samoupravljanjem in kaj najbolj žuli matično delovno organizacijo v domovini... o vsem tem vedo naši delavci na tujem bore malo, veliko premalo, da bi lahko bili sindikati zadovoljni, in veliko premalo za dobrega samoupravljavca.«

Drugo z drugim: naši gradbinci na tujem dobesedno žive v povsem tretjem svetu. Vedo za svoje delo, za svoje obveznosti, to pa je v glavnem tudi vse. Zato čaka še obilo dela slovenske sindikate, predvsem pa sindikate posameznih TOZD in OZD, ki imajo svoje delavce v tujini, prav na področju uresničevanja omenjenega dokumenta, ki je v veljavi že tretje leto.

»Predstavniki naših delovnih organizacij pogosto odhajajo v tujino, ob tem pa ne najdejo toliko časa, da bi šli za uro ali dve med svoje delavce in se z njimi pogovorili, jim povedali, kaj je doma novega, jih vprašali, kako se počutijo, s čim so zadovoljni, kaj jih teži... Tiste delovne organizacije, ki pošiljajo svojim ljudem v tujino le časopise in pri tem sodijo, da so svojo dolžnost na področju obveščanja že izpolnile, se motijo! Sicer pa je bistvo problema v tem, da morajo ljudje v domovini spremeniti odnos do svojih sodelavcev v tujini! Potem tudi obiski v inozemstvu ne bodo več le rutinski, temveč bodo imeli svoj smisel. Na ljudi pač ne moremo gledati drugače kot na ljudi!

Zato sodim, da bi morali sindikati posameznih TOZD oziroma OZD, ki imajo svoje ljudi na tujem, najmanj enkrat letno razpravljati o njih in vseh njihovih problemih in si seveda pri vsem tem bolj kot doslej prizadevati, da osnove in kriteriji za razporejanje delavcev TOZD in OZD na delo v tujini ne bodo ostali le na papirju...«, je sklenil naš pogovor Andrija Vlahović.

A. ULAGA

ODNOS DO DELA

Pa so res zaspanci

Vest, za katero smo slišali, je skoraj neverjetna: v tovarni celuloze in papirja v Ivangradu posamezni delavci spijo na delovnem mestu in med njimi so celuloze. V tej tovarni pa so med drugim tudi zaprli glavnega blagajnika zaradi primanjkljaja 455 tisoč dinarjev, v kolektivu pa ob tem tudi opozarjajo, da ta kraja začeti pravi boj za večjo odgovornost do političnih, samoupravnih in delovnih nalog. Analiz o stanju je nedvomno že dovolj, žal pa jim ne sledijo politične akcije. In vrh vsega v Ivangradu, posebej pa še v tovarni celuloze, očitno vse preveč radi govorijo o objektivnih težavah, ki nedvomno so, pozabljajo pa na subjektivne slabosti in napake, ki dobivajo že kar alarmantno širino.

SLOBODAN VUKOVIĆ

Komunist za DE

tudi člani ZK. To že dolgo ugotavljajo na različnih ravneh, vendar za zdaj še niso ničešar ukrenili.

»V našem kolektivu,« pravi sekretar tovarniške konference ZK Ilija Ščekić, »se nekateri ne vedejo v skladu s samoupravnimi normami in odnosom do dela, v tretji izmeni pa je spanje postalo že stara navada.« In ne samo to. Kot je slišati, delavci kar množično zapuščajo delovna mesta pred iztekom delovnega časa.

In kljub temu molčita tako organizacija ZK kot tudi delavska kontrola, kadar pa je slišati, čeprav redko, kritiko na te pojave, se govori o »nekaterih posameznikih« in »nekih organih«, namesto da bi konkretno povedali, kdo je kriv za slabe razmere in take pojave.

Nasploh pa je ivangradsko gospodarstvo samo v devetih mesecih minulega leta izgubilo 30 tisoč delovnih dni, ker delavcev ni bilo na delo, od tega 27 tisoč zaradi boleznin, pri čemer je na prvem mestu spet tovarna ni edini primer. Vendar se ob tem nihče kdo ve kako ne razburja.

Zato se moramo upravičeno vprašati: kako dolgo bo tako?

Nedvomno je treba predvsem urediti vprašanje oportunizma, familiarnosti in odnosa do dela, kar je razredno vprašanje in bi morala o tem temeljito spregovoriti predvsem organizacija ZK. Dvojna morala in lažna solidarnost so zadeve, ki jih je mogoče zatreti samo z odgovorno idejnopolitično akcijo. Na vprašanje, kdo je odgovoren za tako »domačnost« in nedelo, pa bi morali dajati odgovore vsi, od vratarja do generalnega direktorja, ker tak »mir v hiši« ne more dolgo trajati. Če se ne bodo uredili vsi ti, nedvomno izredno težki in pereči problemi, se bo še bolj zaostril politični položaj kolektiva in okolice, ki je že zdaj vse prej kot rožnat.

Ne le komunisti tega kolektiva, temveč prav vsi člani organizacije v ZK v Ivangradu, skupno z vsemi delavci, bi morali čimprej

ENOTNA MERILA PRI ZAPOSLOVANJU

DILEM NE BO VEČ?

S samoupravnim sporazumom bodo opredeljeni enotni minimalni standardi in skupne naloge območnih skupnosti za zaposlovanje v Sloveniji

Zavoljo različnih, pogosto tudi nasprotnih predlogov bo treba letos dokončno opredeliti najpomembnejše skupne naloge in enotne minimalne standarde na področju zaposlovanja. Pri tem bomo morali upoštevati dogovore o skupni porabi glede na sposobnost združenega dela za usmerjanje sredstev v te namene. S takim sklepom so na zadnji seji skupščine republiške zveze skupnosti za zaposlovanje določili naloge pri dokončnem oblikovanju samoupravnega sporazuma o enotnih minimalnih standardih in skupnih načrtih skupnosti za zaposlovanje v Sloveniji.

Skupnosti za zaposlovanje zavezujejo k pripravi tega gradiva družbeni dogovori in samoupravni sporazumi ter srednjeročni razvojni načrti, na podlagi katerih se morajo dogovoriti, kako bodo zagotavljale delavcem enak obseg pravic in storitev na področju zaposlovanja in zavarovanja za primer brezposelnosti. Ni dvoma, da bodo lahko le enotne vsebinske in metodološke osnove izhodišče za vsakoletno dogovarjanje in sporazumevanje o enotni prispevni stopnji za financiranje dejavnosti ter hkrati temelj za dogovorjen obseg solidarnosti in vzajemnosti med skupnostmi za zaposlovanje v regijah. Če bi v programu črtali nekatere naloge in bi se opredelili le na nujno potrebne bi se morali v republiki začeti neposredno dogovarjati z organizacijami združenega dela glede na posebne pogoje zaposlovanja in z njim povezanih težav v posameznih regijah.

Poleg republiške skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja ter zdravstvene skupnosti Slovenije je k samoupravnemu sporazumu o merilih in postopku za ugotavljanje lastnosti invalidne osebe sklenila pristopiti tudi republiška zveza skupnosti za zaposlovanje. Sporazum je pripravljen na osnovi zakona o usposabljanju in zaposlovanju invalidnih oseb, z njim pa določajo podpisniki (vse tri skupnosti) merila, strokovne organe in postopek za ugotavljanje invalidnosti. Glede na to, da je uveljavljeno začasno financiranje samoupravnih interesnih skupnosti do konca junija na ravni lanskih dohodkov, se vsiljuje vprašanje, kako bo letos s financiranjem obveznih nalog, ki jih na področju usposabljanja in zaposlovanja invalidov uveljavlja republiški zakon. Na to so delegati na zadnji seji skupščine republiške zveze skupnosti za zaposlovanje posebej opozorili, pri tem pa zavrnili predlog odbora za družbene dejavnosti izvršnega sveta, da bi si območne skupnosti za uresničevanje nalog pri usposabljanju in zaposlovanju invalidnih oseb, če ne gre drugače, pomagale s sposojenim denarjem, česar pa ne mislijo storiti za nobeno ceno.

I. V.

Vabljiv le pošten »daj-dam«

Tudi letošnja zima ni kdove kako radodarna s snegom. Pa vendar: mnogo smučarjev je oziroma še bo prišlo na svoj račun, saj bo, posebno v višjih legah, snega še nekaj časa dovolj. V dolini pa sneg spet hitreje kopni, kot smo bili vajeni pred leti, ko so bile pri nas še »prave« zime. Tam, kjer bi moral danes ležati debel sneg, cveto zvončki, in kjer bi moralo drevje pokati od mraza, se ljudje sprehajajo s plašči pod rokami.

Kljub vsemu: smučarji so le, kot smo dejali, letos prišli na svoj račun! Sodeč po podatkih turističnih agencij, si je med letošnjo zimo doslej privoščilo vsaj teden dni rekreacije na snegu blizu 40.000 Slovencev, kar ni malo, še posebej, če upoštevamo, da je šlo mnogo naših ljudi na smučanje tudi »po svoje« in da največ ljudi odhaja na enodnevno smuko, kar seveda predstavlja najcenejšo varianto. Skratka, tudi mimo naših potovalnih, turističnih in drugih agencij je letos odšlo na sneg zelo veliko ljudi. Verjetno celo več, kot domnevamo.

Seveda je vse to na moč razveseljivo. Smučanje je prijeten in eden najbolj zdravih športov. Mi vsi, od najmlajših pa do najstarejših, pa smo še kako potrebni rekreacije. Nenehno namreč ugotavljamo, da pravzaprav že veliko dajemo za aktivno razvedrilo, toda kljub vsemu še vedno premalo!

Ob vsem tem pa se človek nehote zamisli nad dejstvom, da si je letos še veliko več ljudi kot lani privoščilo smuko v inozemstvu! Dejstvo namreč je, da odhaja na zimske počitnice iz leta v leto več Slovencev. Še pred nekaj leti je predstavljalo smučanje v Avstriji, Italiji, Švici, Franciji in drugod na tujem nekaj zelo nevsakdanjega, nekaj kar so si lahko privoščili le petičneži in razsipneži. Z leti pa je postala smuka onstran naših meja nekaj povsem vsakdanjega. V marsikateri državi je namreč potrebno odšteti za zimske počitnice manj kot pri nas. Zato naši ljudje vse bolj množično odhajajo prek meje. Tako kot v poletnih mesecih na počitnice v Grčijo. Ko se že pogovarjaš z ljudmi, ki že leta obiskujejo tuja smučišča, še bolj pa, če se tja podaš tudi sam, spoznaš da ne gre za snobizem. Sploh ne, vsaj v veliki večini primerov ne! Časa namreč nima nihče na pretek, zato se želi vsak, ki gre za teden dni na sneg, predvsem pošteno nasmučati. In ljudje pravijo, taki z izkušnjami, da se zunaj vedno do mile volje nasmučaš, pri nas pa to še zdaleč ni tako preprosto. Se ali pa se ne, odvisno pač od sreče! In ob tem, ko pošteno plačaš, tako pri nas kot seveda tudi povsod drugje, razumljivo nihče izmed nas ni preveč navdušen nad tem, da bodo počitnice odvisne od »sreče«.

Znanec, ki je smučal nekje v Dolomitih je pripovedoval, da nikoli ni videl dolgih repov prerivajočih se smučarjev. Teden dni je smučal pa mu dvakrat ni bilo treba na isto žičnico! Nasmučal se je toliko, kot si je želel, kot je imel moči. Smuko v inozemstvu si je privoščil z družino, kar ni bilo niti najmanj poceni. Pa se je vendarle splačalo. Tako, da se bo prihodnjo zimo prav gotovo spet zapeljal onstran meje.

Še to: zunaj že leta posvečajo vso pozornost smučarskim progam. Lepo jih vzdržujejo, opremljene so s potrebnimi znaki, ki prispevajo k varnosti in redu na snegu. Pa pri nas? Poznavalci pravijo, da smo edina alpska smučarska država, kjer še vedno počne na smučišču vsak, kar hoče, kjer žičnice in vlečnice prevažajo tudi smučarje, ki niso pravilno oziroma zadostno opremljeni itd., itd. Res, na tujem že leta poznajo in tudi spoštujejo pravila o vedenju na smučiščih. V večini razvitih držav so jih tudi že uzakonili, s čimer so precej prispevali k potrebnemu redu, predvsem pa k varnosti na smučiščih. In zgoditi se je morala tragedija na Zelenici, da smo začeli pripravljati take predpise...

Seveda bi lahko še in še naštevali stvari, ki vlečejo naše ljudi na smuko v tujino. Večina pa jih zatrjuje, da hodijo tja zato, ker se jim to splača, ker gre za pošten »daj — dam« in ker za svoj denar dobe natančno to, kar kupujejo.

In, če smo pošteni, jim moramo dati prav. Škoda je le in zato pravzaprav te vrstice — da so začeli milijoni dolarjev uhajati iz države tudi pozimi. Res, škoda, ker to sploh ne bi bilo potrebno.

ANDREJ ULAGA

REKLI SO

EMIL LUDVIGER, zvezni sekretar za zunanjo trgovino, na tiskovni konferenci:

Zavedati se moramo, da ostaja izvoz naša naloga številka ena, ki jo je treba rešiti, pri tem pa spoštovati načelo usklajevanja uvoza z izvoznimi rezultati, kar prav tako piše v resoluciji. Z drugimi besedami to pomeni, da si moramo prizadevati — čeprav nam verjetno ni treba pričakovati tako dobrega leta, kot je bilo minulo — da bi bil primanjkljaj plačilne bilance letos manjši od poprečja, predvidenega z načrtom do leta 1980, in da bi se sprejete številke lahko korigirale v skladu s prizadevanji za bolj uravnovešene zunanjetrgovinske tokove.

Kakor kažejo podatki za čas od 1. januarja do 7. februarja letos, ta gibanja niso najugodnejša. Indeks izvoza znaša 92,4, uvoza pa 111,2. Vendar pa ni razlogov za večjo zaskrbljenost, ker je najbolj padel izvoz v socialistične države (za 64,3 odstotka), kjer je možno z realizacijo list in s sklepanjem pogodb pričakovati ugodnejše rezultate. Prav tako smo v tem času izvozili več v razvite zahodne države, kamor je najteže prodreti, uvoz pa se je povečal za 11 odstotkov. Tudi podatki o sklenjenih kupčijah z zahodnimi kupci so ugodni. Zato lahko domnevamo, da v prvem polletju 1977 na področju zunanjetrgovinske menjave ne bi smelo biti večjih problemov.

DUŠAN ALIMPIĆ, predsednik PK ZK Vojvodine, ob obisku v eni izmed novosadskih krajevnih skupnosti:

ZK se ne sme zapirati vase, marveč mora biti mobilizator v širšem prostoru, to je v delovanju SZDL, njenih podružnic in sekcij. To je edina pot za podružbljanje naše politike, katere cilj je »enotna fronta delovanja organiziranih političnih sil«. Zato bo treba spremeniti tudi metode delovanja, ker morajo programi izhajati iz dnevnih problemov človeka.

Socialistične zveze ni mogoče omejiti le na tribuno, na kateri lahko vsakdo izreče svoje mnenje, ampak je veliko delovno telo, kjer se dogovarja o akciji, kar ne izključuje tudi boja mnenj, ki pa mora služiti akciji.

Obračunati bo treba z ljudmi v ZK, ki so nevtralni in pasivni in ki najpogosteje kritizirajo tiste, ki delajo. Vsako nedelo je nevaren strup za našo družbo in partijo, ker je osnova za grupaštvo in intrige, intrige pa so včasih nevarnejše od »puške v vojni«. Imamo določeno število ljudi, prepričanih oportunistov, ki nočejo delati, so pa člani ZK. Vendar zanje v ZK ne sme biti prostora.

ZIDAVA STANOVANJ V VELENJU ZAOSTAJA ZA NAČRTI

Upanje ostaja

Zaradi izredno hitrega razvoja gospodarstva gradnja stanovanj v Šaleški dolini še ni uspela dohiteti potreb! Kljub pomembnim uspehom, ki so jih dosegli, vseh stanovanjskih vprašanj niso uspeli rešiti. Zato ni naključje, da se je združeno delo Šaleške doline že pred leti odločilo, da bo namenilo za gradnjo stanovanj 9 % od osebnih dohodkov zaposlenih.

Vse pa kaže, da samo visok stanovanjski prispevek ni dovolj, da bi ublažili stanovanjsko stisko, kaj šele, da bi jo z leti tudi odpravili. Lani, denimo, so v občini Velenje zgradili 435 družbenih najemnih stanovanj, kar je manj, kot so načrtovali. Omenimo naj, da je bilo v letu 1976 zgrajenih v Šaleški dolini še 166 zasebnih stanovanjskih hiš.

Tudi letošnji obeti niso nič kaj spodbudni. Gradijo res kar 629 družbenih najemnih stanovanj, vendar pa vsa ne bodo tudi zgrajena, čeprav bi sredstva bila na voljo! Tako ostajajo neizkoriščena sredstva za nakup 50 solidarnostnih stanovanj, ker ni novih stanovanj, ki bi jih bilo možno kupiti!

Najvažnejši razlog, da v Šaleški dolini ne morejo uresničiti predvidenega letnega obsega gradnje družbenih najemnih stanovanj je, kot ugotavljajo, v kasnitvi priprave zemljišč za zidavo, saj je urbanistični načrt šele v pripravi. Na to problematiko so opozorili tudi na zadnji seji komisije za usmerjanje in usklajevanje družbene akcije za gradnjo stanovanj za delavce pri velenjskem občinskem svetu zveze sindikatov. Ker imajo z urbanizacijo in stanovanjskim gospodarstvom vse več težav, je komisija predlagala, da bi o teh vprašanjih spregovorili na skupnem zasedanju delegatske občinske skupščine ter skupščin samoupravne stanovanjske skupnosti in samoupravne interesne komunalne skupnosti.

Kljub težavam, s katerimi se soočajo v Velenju pri uresničevanju programa gradnje družbenih najemnih stanovanj, vendarle računajo, da bodo z uskaljeno in odločno akcijo občinske skupščine ter samoupravne stanovanjske skupnosti in samoupravne interesne komunalne skupnosti že v tem letu odpravili vsaj največje slabosti, ki zavirajo hitrejši razmah pri gradnji družbenih najemnih stanovanj.

P. O.

Rešite problem poletnih počitnic!
V letu 1977 za sindikalne organizacije:

V POREČU POČITNICE Z BIVANJEM PRI ZASEBNIKIH

nudimo:

— BIVANJE od 50 do 65 din na osebo na dan
— POLNI PENZION od 125 do 140 din na osebi na dan
— HIŠE V NAJEM (manjši počitniški domovi z 10 do 30 posteljami) Cena pri sezonskem zakupu od 45 do 55 din na osebo na dan

INFORMACIJE IN SKLEPANJE POGODB:
TURISTIČNI BIRO, 52360 Poreč, Trg slobode 3
telefoni: (053) 86-126 in 86-623, teleks 25186 yu turist

SREDNJEROČNI RAZVOJNI PROGRAM ISKRE

Temelji: kadri, znanje in združena sredstva

V Iskri nameravajo dohitevati svetovni napredek elektronike z večjim uveljavljanjem lastnega razvojnega dela, z vlaganji sredstev v proizvodnjo modernih elektronskih naprav — Nujno potrebnih več visoko strokovnih kadrov — V 1980 letu: 13,6 milijarde celotnega prihodka, od tega za 140 milijonov dolarjev izvoza — Novo: računalništvo in mikroelektronika

Združeno podjetje Iskra je svoj srednjeročni razvojni načrt zastavilo zelo ambiciozno. Z uvedbo novih proizvodnih programov namerava zmanjšati tehnološki zaostanek za elektronskimi industrijami razvitih dežel, hkrati pa v znatno večji meri uveljaviti svoje izdelke v tujini. Razvojni program je ambiciozen predvsem zavoljo naslednjega: temeljil naj bi na razvojnem in inovacijskem delu lastnih strokovnjakov — licence naj bi bile samo osnova za nadaljnje intelektualno kreativno delo ali dopolnilo lastnim spoznanjem — uresničenje pa bo zahtevalo ne le velika finančna sredstva, pač pa tudi drugačno kvalifikacijsko strukturo zaposlenih.

Nedavno tega je Jože Hujs, generalni direktor Iskre dejal: Eden najbolj pomembnih temeljev nove Iskre bodo kadri. Hkrati pa je dodal, da tega temelja niti malo ne bo lahko postaviti v tem srednjeročnem obdobju. Treba mu bo prilagoditi sistem šolanja, predvsem pa razviti izobraževanje ob delu. Slovenska elektronska industrija bo v bodoče potrebovala precej več delavcev tako imenovanega širokega profila, kar pomeni da bo treba številne priučene delavce usposobiti za bolj zahtevna delovna opravila. Hkrati bo — ob letni stopnji zaposlovanja 3,4 odstotke — naraščalo bolj kot drugih zaposlenih še število delavcev s srednjo strokovno izobrazbo ter višjo in visoko izobrazbo. Iskra bo zavoljo tega vložila tudi več sredstev za štipendiranje — lani je, denimo štipendirala 2100 dijakov in študentov.

Drugi temelj uresničevanja zastavljenega srednjeročnega programa razvoja je uveljavljanje lastnih inovacijskih zamisli v proizvodnji. Iskra ima od vse jugoslovanske elektronske industrije največ izkušenj z lastnim raziskovalnim in razvojnim delom ter uporabo inovaciskih dosežkov, te pa potrjujejo, da je zlasti na tujem trgu še kako pomembno nastopati z izdelki, ki niso izključno plod nakupa licenc ali kooperacijskega sodelovanja s tujimi partnerji. Iskra je že doslej za jugoslovanske razmere in glede na lastne finančne zmogljivosti vlagala znatna sredstva v razvojno-raziskovalno dejavnost, lani, denimo, 234 milijonov din ali 3,7 odstotka od vrednosti proizvodnje, do leta 1980 pa naj bi se ta sredstva povečala na 4 odstotke vrednosti proizvodnje. Ker pa bo vrednost proizvodnje iz leta v leto naraščala in se do leta 1980 povzpela od lanskih 8,3 milijarde din na 13,6 milijarde (po lanskih cenah), se bodo sredstva, namenjena za raziskovalno in razvojno dejavnost, več kot podvojila (480 milijonov din). Seveda Iskra tako še zdaleč ne bo dohitela velikanov elektronske industrije, ki že zdaj izločajo za raziskovanja in razvoj kakih 10 odstotkov vrednosti proizvodnje;

Tretji temelj Iskrinega razvoja so finančna, bolje rečeno, investicijska sredstva. Iskra bo za vlaganje v nova osnovna sredstva v tem srednjeročnem obdobju potrebovala skupno 2,5 milijarde dinarjev, od česar naj bi delovne organizacije Iskre zagotovile skoraj dve tretjini potrebnih sredstev. Ta vlaganja bodo potrebna, da bi lahko delovne organizacije v Iskri prestrukturirale svoje proizvodne programe. Zato bodo morale temeljne organizacije v Iskri združevati precejšen del akumulacije.

Če bo Iskri uspelo zgraditi omenjene temelje za načrtovani razvoj, bo v tem srednjeročnem obdobju povečevala obseg proizvodnje oziroma celotni dohodek po stopnji 12,5 odstotka na leto, čisti dohodek po stopnji 11,8 odstotka, sklad skupne porabe po stopnji 20,7 odstotka, poslovni sklad po stopnji 18 odstotkov letno, amortizacijo pa po stopnji 12,8 odstotkov. Tako bo vrednost proizvodnje narasla na 13,6 milijarde din v letu 1980, izvoz pa na 140 milijonov dolarjev (od lanskih 76 milijonov). V proizvodnji sami pa bodo v Iskri v naslednjih letih nastale naslednje strukturne spremembe: v obstoječih proizvodnih programih se bo povečal delež izdelkov, v katere bo treba vložiti znatno več znanja, ob tem pa bodo v Iskri pospešeno razvijali vrhunsko elektroniko — mikroelektroniko in računalništvo. Mikroelektronika vse bolj nadomešča klasične elektronske naprave in je takšen razvojni korak nujen. V računalništvu pa nameravajo v Iskri v tem srednjeročnem obdobju postaviti temelje za razvoj lastnega sistema.

B. RUGELJ

GOSPODARSKI KOMENTAR

Cilj fiskalne politike

Prav gotovo ta trenutek še ni možno trditi, kakšni bodo rezulati nedavnih sprememb davčnih stopenj zveznega prometnega davka za četrtino izdelkov, ki jih je možno kupiti na jugoslovanskem trgu. V kolikšni meri bodo vplivali na uravnovešenju ponudbe in povpraševanja na trgu, koliko bodo posameznim domačim proizvajalcem olajšali gospodarski položaj, kolikšna bodo poslej proračunska sredstva, kako bodo spremembe prometnega davka vplivale na rast življenjskih stroškov? Na zadnji dve vprašanji so sicer zvezni organi že »dali svoje mnenje«, to pa je, da se življenjski stroški ne bodo povečevali za več kot za 6 promil (!) odstotka, zvezni proračun pa naj bi se pravzaprav ne povečal.

Bolj od teh vprašanj pa se nam zdijo pomembna nekatera druga. Nedvomno drži, da novim davčnim stopnjam ne gre odrekati nekaterih pozitivnih teženj. Namen sprememb je vsekakor, da pomagajo nekaterim dejavnostim, ki so bile lani v gospodarskih zagatah, ter da pospešijo uporabo domačih surovin in polizdelkov. Brez rezultatov uvedbe novih davčnih stopenj, le-ti pa bodo znani najprej ob periodičnih bilančnih analizah, je težko trditi, da sestavljalci spiska izdelkov, za katere se je davek spremenil, niso imeli tudi dovolj srečne roke. Vendar pa se kljub temu vse bolj porajajo vprašanja in dvomi v doslednost pri izbiri domačih izdelkov, katerim naj bi s spremembo davka olajšali prodajo. Ni se namreč možno otresti vtisa, da je v posamičnih primerih davčna olajšava pomagala k večji prodaji tistih izdelkov, ki sicer težko najdejo kupce (plastična obutev, tekstilni izdelki iz čiste sintetike in podobno). Hkrati pa mnogi sprašujejo, čemu so se podražili pralni in pomivalni stroji, ki niso luksusno blago in jih v gospodinjstvu vsak dan uporabljamo (morda prav zavoljo tega, ker gredo dobro v promet in bo zavoljo tega tudi zbiranje sredstev za zvezni proračun uspešnejše). To so kajpak samo ugibanja, prav tako kot so ugibanja tudi razmišljanja o tem, zavoljo česa je davek za barvne TV sprejemnike sorazmerno malo znižal ceno tem izdelkom, za katere vemo, da je proizvodnja večja od povpraševanja in da so enakovredni uvoženi izdelki celo — cenejši.

Najbolj pa je pravzaprav presenetila stopnja prometnega davka za osebne avtomobile. Avtomobilom, če niso narejeni doma ali če niso iz več kot polovice doma narejenih sestavnih delov, se je stopnja davka zelo povečala. Na kratko, uvoženi avtomobili so se močno podražili, kar naj bi po logiki pomagalo do večje prodaje domačih osebnih vozil. Toda kaj, ko domače tovarne že lep čas še zdaleč ne narede toliko, da bi zadostili povpraševanju kupcev. Znano je, da se domači proizvajalci osebnih vozil ne morejo sporazumeti, koliko vozil naj bi izdelovali v naslednjih letih, prav tako pa so gluhi na spodbude za povezovanje, skupno nastopanje na trgu itd. Pri tem pa vsi skupaj ne naredijo toliko vozil, kot bi jih morala ena sama tovarna, da bi bil izdelek konkurenčen glede proizvodnih stroškov.

Skratka, spremembe stopenj zveznega prometnega davka, čeprav so bile bolj umirjene kot tik po novem letu spremembe republiškega in občinskega davka, niso povsem opravičile pričakovanj: zdaj ne kaže, da je dovolj zaščitila občane z nizkimi osebnimi prejemki, prav tako ni udarila po proizvajalcih slabih izdelkov, in najbrž ne bo dovolj spodbudila proizvajalcev k večji uporabi domačih surovin in polizdelkov. Prav tako je vprašanje, ali bodo kupci bolj kupovali domače izdelke (razen avtomobilov seveda) — saj so se na primer med drugimi pocenili tudi fotoaparati, ki jih doma sploh ne izdelujemo. B. RUGELJ

SLOVENSKA BISTRICA:

»EMI« najvzornejši

Kolektiv poljčanskega »EMI«, ki se je razvil iz nekdanjega obrtnega podjetja, se je s svojim dobrim gospodarjenjem prebil med najvzornejše kolektive slovenjebistriške občine. Ugodne gospodarske rezultate je kolektiv dosegel z boljšo organizacijo dela, s širjenjem proizvodnje in z boljšo produktivnostjo dela.

Lani je kolektiv zaključil z obnovo večjega dela svojih proizvodnih prostorov, uredil razstavni salon in obrat galvanike. Do poletja bodo z obnovo končali. Ob tem naj povemo, da so investicijski načrt pripravili sami, zaposleni pa so od svojih plač dajali za novogradnjo. Tako so zbrali blizu pet milijonov dinarjev, medtem ko je celotna rekonstrukcija kolektiv veljala triindvajset milijonov.

V EMI so prepričani, da lahko domači proizvajalci lestencev in svetlobnih teles v celoti kakovostno in po količini pokrijejo domače zahteve, zato je odveč uvoz, kot je neekonomična tudi graditev novih obratov, ki se v zadnjem času množe kot gobe po dežju.

—ez

LJUBLJANA:

Železnica bo varnejša

Prejšnji teden so na progi Ljubljana—Jesenice preizkušali »Iskrine« naprave za avtomatično ustavljanje vlakov. Gre za napravo, ki povsem samostojno ustavi vlak pred signalom, če tega ne bi iz kakršnegakoli vzroka prej storil strojevodja. Pred zaustavitvijo naprava s posebnimi signali opozarja strojevodjo, če pa tudi to ne pomaga, prevzame upravljanje sama. Naprava je izdelek Iskrinega inženiringa na osnovi sodelovanja z zahodnonemško SEL. Z »avtomatičnimi zavirači« bodo že letos opremljene vse električne lokomotive na magistralnih progah.

J. S.

MARIBOR:

MTT uspešen izvoznik

Lanske težave naših tekstilcev se kažejo tudi v gospodarskih uspehih MTT, kjer so dosegli le za en odstotek večjo produktivnost. Mariborske tekstilce že tri leta pestijo zamrznjene cene (medtem ko dobavitelji surovin lahko zvišujejo cene), odliv strokovnih kadrov v druge donosnejše panoge, nepovezanost znotraj panoge in zaradi zastarele opreme prenizka produktivnost. Kljub omenjenim težavam, na katere mariborski in drugi slovenski tekstilci že lep čas opozarjajo, je kolektiv MTT lani za tretjino povečal svoj izvoz in tako dosegel 10 milijonov dolarjev izvoza.

J. S.

MOZIRJE:

Golte še goltajo Izletnik

Razgovori o usodi turističnega centra Golte (kot je znano, se je kolektiv Avtoturističnega podjetja Izletnik odpovedal še nadaljnjemu pokrivanju izgub) so prejšnji teden izveneli v že znani refren, da celjsko območje ta turistični center vsekakor potrebuje, da bodo tudi občine priskočile na pomoč, da bodo povezali gostinstvo, da bodo ustanovili interesno skupnost, da... Ves posvet na »visoki ravni« se je končal podobno kot dosedanji: s ponujenim predlogom rešitve se udeleženci niso strinjali, imenovali pa so posebno komisijo, ki bo pripravila nov predlog... E. Z.

MARCA PETDESET IDRIJSKIH RUDARJEV NA DELU V VELENJU?

Gradili bodo vpadnik

Pogovori med velenjskim in idrijskim rudarskim kolektivom o tem, naj bi idrijski Rudnik živega srebra prevzel nekatera dela za REK Velenje, vendar naj bi idrijski rudarji ne kopali premoga

Nedavno tega so se v Velenju posvetovali predstavniki rudnika Živega srebra Idrija, zveze skupnosti za zaposlovanje Slovenije, skupnosti za zaposlovanje Ljubljana in Velenje ter Rudarsko elektroenergetskega kombinata Velenje o možnostih zaposlitve rudarjev iz Idrije v velenjskem premogovniku.

Idrijski rudnik živega srebra se je značel, kot je znano, v velikih težavah. Vsa naša družbena skupnost si prizadeva, da bi kolektivu v teh težkih trenutkih priskočila na pomoč. Osrednje vprašanje je, kam z rudarji, posebej še, ker so vajeni dela v idrijskem rudniku, nekaj jih je že starejših, nekaj pa brez kvalifikacij.

Udeleženci posvetovanja so med drugim ugotovili, da je treba pobude o tem, kako pomagati rudarjem iz Idrije, čimprej konkretizirati in jih začeti uresničevati. Brzčas bi bila najustreznejša rešitev, da bi idrijski rudnik živega srebra prevzel določena dela za velenjski rudarsko-elektroenergetski kombinat oziroma za posamezne temeljne organizacije združenega dela. Pogovarjajo se o možnosti, da bi Idrijčani prevzeli gradnjo vpadnika. Sicer pa naj bi, kot je predlagano, v marcu začelo z delom v Šaleški dolini 50 rudarjev iz Idrije. Ti bi stanovali v samskih domovih kombinata, ki so najsodobneje urejeni, na voljo pa je tudi nov, sodoben obrat družbene prehrane.

Podobno kot lani, ko je voda zalila jamo rudnika Kanižarica, zdaj Rudarsko-elektroenergetski kombinat Velenje oziroma velenjski rudarji s pomočjo rudniku živega srebra Idrija znova izpričujejo visoko solidarnostno zavest. Lastnost rudarskih kolektivov — pomoč v nesreči in solidarnost — bi morala biti zgled in vodilo vsem našim delovnim skupnostim!

P. O.

SAMOUPRAVNI SPORAZUM O RACIONALIZACIJI PRETOKA BLAGA

Zagotovljen dejanski napredek

Podpisniki sporazuma so si zadali povsem praktične naloge pri razreševanju vprašanj pretoka blaga, zavoljo tega je sporazum resnična prelomnica v prometni politiki

Samoupravni sporazum o programu in izvajanju pospešene racionalizacije pretoka blaga, ki so ga predstavniki slovenskega gospodarstva in zbornice podpisali v minulem tednu, je prvi resen korak k uresničevanju enotne transportne politike v naši republiki v celotnem prometu. Sporazum namreč zavezuje podpisnike sporazuma, uporabnike prometnih sredstev in infrastrukture (proizvodnjo in trgovino), proizvajalce prometnih sredstev ter prometne delovne organizacije ter ne nazadnje zbornico, da vsak na svojem področju sprejmejo in uresničujejo v sporazumu dogovorjene naloge, ki naj bi pomagale izboljšati pretok blaga od proizvajalca do kupca oziroma od surovine do končnega potrošnika. V sporazumu so tudi določbe, po katerih naj bi podpisniki združevali sredstva za uresničitev posameznih nalog.

Za kakšne naloge so se torej podpisniki sporazuma dogovorili? Predvsem za povsem praktične, takšne, ki naj bi povečale racionalnost v prometu blaga in ki naj bi pomagale povečati produktivnost slovenskega gospodarstva. Tako so se dogovorili za tipizacijo transportne opreme, transportnih objektov in transportne mehanizacije, za ustrezna organizacijo notranjega in zunanjega transporta, skladiščenja, embaliranja, gradnjo zbirnih prometnih središč, terminalov, avtoportov, razvojno raziskovalno delo na tem področju itd. Ne nazadnje velja omeniti, da bodo proizvajalci transportnih sredstev in opreme in uporabniki te opreme sklenili posebne samoupravne sporazume o oblikovanju sistemskih in samoupravno usklajenih rešitev glede združevanja sredstev, finansiranja infrastrukture, ocenjevanja in usklajevanja investicijskih načrtov, skupnega sodelovanja pri oblikovanju celotnega sistema usmerjenega izobraževanja kadrov itd.

Sporazum omogoča vsem podpisnikom enakopravno sodelovanje pri odločanju o posameznih pomembnih odločitvah in načrtih, bodisi da gre za ožje naloge ali pa za oblikovanje pomembnih sistemskih odločitev. Sestavljavci sporazuma seveda niso mogli obiti uveljavljenih ustavnih načel, ki so se v praksi že izkazali tudi v prometni dejavnosti — v delovanju samoupravnih interesnih skupnostih.

Ker v prometu krepko zaostajamo za razvitimi deželami pri uporabi modernih načinov pretoka blaga, prav tako pa zaostanek v razvoju prometne infrastrukture duši hitrejši razvoj gospodarstva, že dlje ugotavljamo potrebo po odločnejših spremembah obstoječe prometne politike. Zato je omenjeni samoupravni sporazum v resnici prelomnica v obravnavanju tega resnega gospodarskega problema.

I. S.

PIŠE: MATJAŽ VIZJAK, SEKRETAR REPUBLIŠKEGA SVETA ZSS ZA OBVEŠČANJE IN POLITIČNO PROPAGANDO

Kdo cenzurira časnike?

Zapis ob rob novinarskemu srečanju v Mariboru o svobodnem pretoku informacij ○ Glasila v združenem delu so resnična sedma sila ○ Kako so v Mehanotehniki urednika glasila levili v fakturista ○ Aerodrom: sindikati nimate prav, zahtevali bomo sankcije!

Hotel Habakuk pod Pohorjem. Kdor ve zanj, lahka pot, da ga najdeš. Sicer pa se zapeljite po cesti v Pekre, za cesto v Pekre, za njen odcep, ko pod dravskim mostom zavijete desno, pa najbrž ne veste! Kažipotov ni, se Pohorci bojite turistov, je Habakuk vedno poln? V petek, ko smo se novinarji, nekateri s peresom, drugi z mikrofonom, vsi pa na smučeh, račke na smučeh, pogovarjali z uredniki slovenskih časnikov — Večera in drugih dveh, kot je hudomušno rekel Janez Švajncer — ter z družbenopolitičnimi delavci o svobodnem pretoku informacij, je bila jedilnica, kjer je bil posvet, skoraj polna. Prav tako so bili polni tudi aperitiv bar, pa salon in kegljišče... V uveljavljanju delegatskega sistema so se tudi račke na smučeh delegatsko organizirale: eni na posvet, ki je smučariji dal potrebno družbenopolitično vzdušje, drugi — voljno!

Nihče več v tej naši družbi ne dvomi, vsaj glasno ne, ali so uredniki in novinarji glasil v združenem delu novinarji; žal pa številni novinarji, ki sami niso ravno za zgled zavzeti družbenopolitični delavci, kar je v naših razmerah temeljna zahteva za priznanje družbenopolitičnega in strokovnega položaja novinarja, toda največ, kar priznajo tovarniškim novinarjem, je neka drugorazrednost.

GLASILA V ZDRUŽENEM DELU SO RESNIČNA SEDMA SILA!

Glasila v združenem delu so nastajala spontano, prva so pognala prek kakimi 15 leti, ciklostirana; danes jih izhaja že 500, v skupni nakladi 800 tisoč izvodov na številko! Mnoga so res še albumi, kjer se vodilne strukture iz meseca v mesec ogledujejo v besedi in sliki, obdana s polresnicami in zlikano stvarnostjo. Mnoga pa so, organsko, kot so zrastla, prerasla izke poslovne tovarniške okvire in stopila v širšo skupnost, katere del so delavci-krajani in krajani-delavci, na podoženje resnične menjave dela, kjer nastaja novoustvarjena vrednost in kjer del nje porabljamo za zadovoljitev skupnih potreb. Dnevniki, »pravi« časniki, so prebrani približno desetodstotno: od 200 tipkanih strani 20 na dan, to ni malo, tovarniška glasila pa skoraj stoodstotno — od 30 tipkanih strani 30 na številko, pa naj ta izide tedensko, štirinajstdnevno ali mesečno. Besede ne gredo v veter! Delavci so ta glasila sprejeli za svoja. Gre torej za to, da ta glasila postanejo resnično del informacijskega sistema v republiki, da iz tok poslovodnih, pogosto tudi tehnokratskih struktur še zadnja preidejo v roke delavcev! Eden pomembnih pogojev za to je položaj urednikov in novinarjev glasil v združenem delu — predvsem pa ne smejo biti petkrat podrejeni: vodji propagandne službe, šefu splošnih služb, itd. tja do generalnega direktorja: za svoje delo so odgovorni samo telesu, ki jih je postavilo na funkcijo odgovornega urednika glasila v združenemu delu: to je delavskemu svetu!

Da bi opisal reve in težave tovarniških novinarjev, sem porabil dvanajst minut, da sem z dvema kričečima primeroma svojim kolegom novinarjem tudi dokazal položaj v marsikateri delovni organizaciji, ki se na zunaj kaže močno samoupravno, v njej pa tehnokrati s trdo roko določajo in dozirajo informacije delavcem. Če so potemtakem ta glasila »slabokrvna«, je naša dolžnost, tudi novinarska, stanovska, da urednikom in novinarjem v združenem delu solidarno pomagamo tako, da jih sprejmemo v svojo stanovsko organizacijo. To tudi zato, da se takrat, ko se zaradi neurejenih samoupravnih odnosov v delovni organizaciji spopadajo z nosilci tehnokratskih teženj, počutijo varneje, da so močnejši, niso osamljeni, da so del sistema, da predstavljajo res pravo sedmo silo.

Opisal sem dva primera: izolske Mehanotehnike in njenega urednika Mehmeda Šabiča in ljubljanskega Aerodroma in njegove urednice Marinke Fritz-Migličeve.

KAKO SO V MEHANOTEHNIKI UREDNIKA GLASILA LEVILI V FAKTURISTA

Zlati časi v izolski Mehanotehniki so že dolgo mimo — realnost pa ni lahka: dva tisoč žensk z obale dela na tekočem traku, kjer je sleherni gib natančno preučen z vso preciznostjo organizacije dela. V organizaciji njihovega dela najbrž ni več skritih rezerv, delavke pa dobijo od 2.100 do 2.300 dinarjev na mesec, in to v družbenem okolju, kjer je poprečni osebni dohodek več kot 4.000 dinarjev mesečno. Predlogov za rešitev iz nezavidljivih razmer je od znotraj in zunaj delovne organizacije na kupe: kateri je pravi, vnaprej seveda nihče ne ve, vsak se puli za svoje, pa so zato med seboj vsi skregani! Predsednik slovenskih sindikatov Janez Barborič: »Dvakrat sem bil na sestanku predstavnikov družbenopolitičnih organizacij in vodstva podjetja pa so se vedno kregali!« Nekateri delavci iz Mehanotehnike so pripravljeni priseči: »Lagali so mu! Na sestanek so povabili samo tiste, ki govore za direktorja in njegove!« Tej obtožbi v prid govori tudi dopis predsednika delavske kontrole TOZD II-ODK Zdenka Hajduковića, ki očita vodstvu podjetja, da na sestanek s tovarišema Popitom in Šetincem niso povabili kritičnih delavcev iz njihove TOZD, pa so zato najodgovornejše funkcionarje ZKS o položaju v Mehanotehniki napačno informirali!

V Mehanotehniki sem bil julija lani. Takrat so pri njih izhajale ciklostirane novice (pred leti so imeli že časopis, urednik Mehmed Šabič). Mesec zatem, avgusta, so zaradi slabe obveščenosti delavci ponovno stavkali, kot že pol leta pred tem. Na sestanku se je pred menoj in drugimi sodelujočimi v pogovoru porajal nov informacijski sistem v Mehanotehniki. Razlagal ga je direktor Marjan Starc: razglasna postaja (del opreme imajo že kupljene), glasilo (pozimi je urednik Šabič nato zbiral ponudbe tiskarn), ciklostirane informacije ostanejo, sindikalne skupine (po našem mnenju ena najpomembnejših oblik medsebojnega obveščanja)...

27. januarja se je sestala komisija za obveščanje in politično propagando pri kraško-obalnem svetu zveze sindikatov ter sprejela naslednja stališča:

— Komisija meni, da so razlogi za premestitev novinarja z delovnega mesta urednika na delovno mesto fakturista neutemeljeni, saj se prav v sedanjem obdobju uresničevanja zakona o združenem delu in zagotavljanja pravočasnega in popolnega informiranja delavcev prav gotovo povečujeta obseg in zahtevnost tega dela. V zvezi sindikatov, predvsem pa v komisiji, smo si ves čas prizadevali, da se v delovnih organizacijah z večjim številom zaposlenih uredijo delovna mesta novinarjev oziroma referentov za informiranje, kar je bilo pred več kot dvema letoma urejeno tudi v Mehanotehniki.

— Komisija sodi, da so bila dosedanja prizadevanja in celotno delovanje tovariša Šabiča pozitivna, saj je vložil precejšnje napore, da se tudi v tej delovni organizaciji oblikuje in organizira ustrezen sistem in vsebina samoupravnega obveščanja o vseh vprašanjih, ki vplivajo na družbenoekonomski položaj delavca in krepitev njegove resnične oblasti v procesu odločanja. Enakega mnenja v zvezi z dosedanjim delovanjem tovariša Šabiča so bili v razgovoru s predstavniki komisije tudi funkcionarji ZK in sindikalne konference v delovni organizaciji ter predsednik odbora za informiranje.

— V zvezi s članki (»V akciji« in »Oktobra prodali za 24 milijonov«), ki jih je tovariš Šabič prebral na razgovoru s predstavniki družbenopolitičnih organizacij Mehanotehnike in ob navzočnosti treh članov naše komisije, smo ugotovili, da je tovariš Šabič v omenjenih prispevkih družbenopolitično angažirano pisal in spodbujal delovni kolektiv k reševanju problemov v podjetju. Po našem strokovnem mnenju sta bila omenjena prispevka pozitivna in konstruktivna, zato ne bi smela biti neposreden povod za nesoglasja med vodstvom podjetja in novinarjem.

— Komisija tudi misli, da bi moral o tej problematiki razpravljati delavski svet delovne organizacije, ki ga je tudi imenoval za glavnega in odgovornega urednika. Hkrati menimo, da bi bilo pravilno in umestno, da bi o tem ukrepu pred sejo odbora za medsebojna delovna razmerja razpravljale družbenopolitične organizacije, še zlasti ZK in sindikat skupaj z odborom za informiranje, ki je po statutu pristojen za reševanje in urejanje takšne problematike. Poudarjamo, da v primeru novinarja v delovni organizaciji ne gre samo za strokovnega sodelavca, temveč za odgovorno delovno mesto v delovni organizaciji, zaradi česar je potrebno v tej zadevi prav gotovo mnenje in stališče družbenopolitičnih organizacij.

— Člani komisije ugotavljamo, da odbor za informiranje sploh ni opravljal svoje funkcije v smislu stalnega in tekočega spremljanja ne samo tehničnih in organizacijskih, temveč tudi vsebinskih vprašanj in problemov na področju informiranja.

— Komisija predlaga odboru za informiranje, da skupno s predstavniki družbenopolitičnih organizacij in organov samoupravljanja na ravni delovne organizacije v najkrajšem času temeljito analizira problematiko informiranja delavcev, še zlasti pa, da družbenopolitično oceni ukrep odbora za medsebojna delovna razmerja delovne skupnosti skupnih služb. Hkrati komisija predlaga, da družbenopolitične organizacije in odbor za informiranje ponovno ocenita delovanje tovariša Šabiča na delovnem mestu novinarja. O celotni problematiki in sprejetih stališčih je potrebno čimprej seznaniti tudi centralni delavski svet.

— Komisija bo o svojih stališčih seznanila vodstva družbenopolitičnih organizacij v Mehanotehniki, glavnega direktorja podjetja, svet delovne skupnosti skupnih služb, odbor za informiranje, občinski komite ZKS in občinski sindikalni svet v Izoli, družbenega pravobranilca samoupravljanja, sekretarja republiškega sveta ZSS za obveščanje in politično propagando ter komisijo medobčinskega sveta ZKS-Koper za informativno in propagandno dejavnost.

Prvega februarja je bil v tovarni sestanek, ki sta se ga od šestih članov odbora za obveščanje udeležila dva člana in predsednik osnovne organizacije sindikata. Ni pa bilo predsednika delavskega sveta, ZK, poslovodnih struktur, sekretarja občinskega sveta ZSS Izola in sekretarja občinskega komiteja ZKS v Izoli (ki je bil takrat v Ljubljani in se je edini opravičil). Dolgo so razpravljali, s kakšno pravico je sindikalna komisija razpravljala o njih in sprejela stališča, kdo me je kot sekretarja RS ZSS za obveščanje in politično propagando povabil — ali naj mi sploh dovolijo vstop v tovarno, ipd....

Razšli smo se z ugotovitvijo, da v Mehanotehniki od julijskih obljub niso naredili ničesar, da se družbenopolitične organizacije in delavski svet za informiranje ne zanimajo, čeprav je urednik Šabič od njih že večkrat zahteval, da so družbenopolitične organizacije njegovo delo sicer že večkrat ugodno ocenile, o informiranju v delovni organizaciji pa nočejo razpravljati. Zato veljajo sklepi nejasnih poslovnih skupin (»sešli smo se in dogovorili«), da bodo v ciklostiranih informacijah objavljali samo ugodne vesti, kar še danes kot konstruktivno odločitev v Mehanotehniki prostodušno razlagajo (»zakaj bi delavce vznemirjali s poročilo o izgubah!«), Šabič pa ni ubogal! In delavci tudi ne, ko so dobili v roke prepis direktorjevega intervjuja za Gospodarski vestnik, kjer je zlikano prikazoval uspehe Mehanotehnike, čemur je Šabič nasprotoval, delavci pa hkrati v roke tanke kuverte, pravo nasprotje direktorjevih besed!

Ker Šabič ni ubogal, so ga poslovodne strukture, in ne delavski svet, ki ga je izvolil, prestavile na delovno mesto fakturista (»področje obveščanja se oži«, pravi razlaga), mu vzeli kontrolno kartico za vstop v tovarno, pobrali dnevne časopise, ciklostirane novice pa izdajajo sedaj vsi, tudi direktor, itd.

Intervenirala sta občinski pravobranilec samoupravljanja in komisija kraško-obalnega sindikalnega sveta. Dogovorili smo se, da bo delavski svet do 15. februarja razpravljal o informiranju v svoji delovni organizaciji, [illegible] njegova dolžnost po [illegible] delu; razpravljali [illegible] tudi o primeru Šabič[illegible] danes, 18. februarja, vabila na sejo nismo dobili, čeprav smo se dogovorili tako. Zato bo delavski svet sklical občinski pravobranilec samoupravljanja, ki ima to pravico!

AERODROM: SINDIKATI NIMATE PRAV, ZAHTEVALI BOMO SANKCIJE!

Po zakonu o javnem obveščanju so vsi, ki izdajo na kakršen-koli način razmnožena glasila, dolžni le-ta prijaviti sekretariatu za informacije v izvršnem svetu skupščine SRS; mnenje o temeljni vsebinski zasnovi za glasila v združenem delu pa po ustreznem dogovoru družbenopolitičnih organizacij dajejo sindikati.

Tako smo sindikati dobili v presojo tudi pravilnik o urejanju in izdajanju glasila delovne skupnosti OZD Aerodrom Ljubljana—Pulj. Ker smo imeli nekaj kritičnih pripomb, med drugimi da glasilo ni samo informativni, temveč mora biti informativno-politični časopis delavcev (I. člen); da je 8. alinea 10. člena po našem mnenju nesmiselna, ker lahko v časopisu sodeluje vsak, da letni gospodarsko-finančni program (10. alinea) v nobenem primeru ne more biti podlaga za temeljno vsebinsko zasnovo glasila, ki je politična opredelitev časnika in nanjo finančni program v ničemer ne vpliva; da v 14. členu dajejo glavnemu uredniku naloge, ki pripadajo odgovornemu uredniku glasila (seje uredniškega odbora skliče in vodi glavni urednik itd.), in da si pravice in dolžnosti glavnega in odgovornega urednika ne smejo biti v nasprotju; da je 27. člen v nasprotju z našimi zakoni, namreč članstvo urednika v ZK je seveda zaželeno, ne sme pa biti pogoj. Itd. Predlog smo zavrnili skupaj s pojasnilom, da v sindikatih pripravljamo ustrezen seminar o normativnem urejanju glasil v združenem delu.

Našemu dopisu je sledil telefonski pogovor, poklical je glavni urednik glasila in sekretar podjetja Janko Brate:

»...pa taki sindikati, kjer je vse korumpirano! Ker je mož naše odgovorne urednice vaš funkcionar, si provočite takšno svinjarijo! Vam bo že pokazal, zlorabljate svoj položaj... itd.«

Odgovorna urednica glasila »Aerodrom« Marinka Fritz-Miglič je zašla v spor z vodilnimi strukturami v podjetju (sekretarjem in glavnim direktorjem), ker sta pred objavo želela vse članke prebrati in cenzurirati. To svojo željo je sekretar podjetja in glavni urednik glasila potrdil tudi v predlogu pravilnika, ki smo mu ga zavrnili. Zaman je bilo razlaganje, da za njun spor z urednico vemo in da smo zato odgovor sestavili še

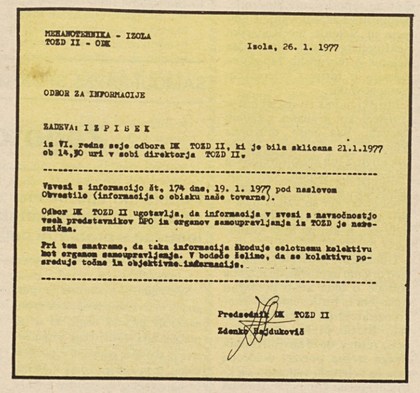

MEHANOTEHNIKA - IZOLA
TOZD II - ODK

Izola, 26. 1. 1977

ODBOR ZA INFORMACIJE

ZADEVA: I Z P I S E K

iz VI. redne seje odbora DK TOZD II, ki je bila sklicana 21.1.1977 ob 14,30 uri v sobi direktorja TOZD II.

Vzveze s informacijo št. 179 dne, 19. 1. 1977 pod naslovom Obvestila (informacija o obisku naše tovarne).

Odbor DK TOZD II ugotavlja, da informacije v zvezi s navzočnostjo vseh predstavnikov DPO in organov samoupravljanja in TOZD je neuspešna.

Pri tem mislimo, da taka informacija škoduje celotnemu kolektivu kot organom samoupravljanja. V bodoče želimo, da se kolektivu posreduje točne in objektivne informacije.

Predsednik DK TOZD II
Zdenko Hajduković

Namesto anonimnega odgovora na anketo

V mesecu oktobru je informativna služba delavcem posredovala anketo z željo, da povedo svoje mnenje o zgradbi in vsebini obeh stalnih oblikah informiranja ter da dajo predloge za njuno izboljšanje.

Namesto anonimnega odgovora na anketo je generalni direktor tovariš Franc Sever dal mnenje o informiranju v naši OZD z željo, da se njegova pismena ocena z naslovom »NAMESTO ANONIMNEGA ODGOVORA NA ANKETO« objavi v glasilu.

Informacije so suhoparne in formalistične. Naš bilten ne usposablja dovolj naših delavcev vseh struktur za politične, samoupravne, strokovne in delovne akcije.

Na informativni bilten in informacije bi morali gledati kot na sestavni del naših politično-ideološko-samoupravnih naporov, ki moraju biti pravočasni, redni in preprostemu človeku razumljivi, dostopni in zanimivi.

Informiranje mora vsebovati oceno stanja na političnem polju, pa tudi ostalih tekočih aktivnosti v našem okolju. **Pisati in seznanjati mora kako se izvajajo sklepi naših samoupravnih in individualnih poslovodnih organov, sklepi višjih forumov in organov ter kako se uresničujejo neposredne in tekoče naloge.** Te naloge na žalost naš bilten ne opravlja, pa zaradi tega ni vzgojen, marveč suhoparno informativen. Vsako informiranje mora vsebovati analizo tekočih pojavov, biti mora kratko in angažirano, samokritično, ne pa OSEBNO, brez posploševanja, olepšavanja ali prikrivanja deljenskega stanja.

Suhoparno in posplošeno informiranje z željo po osebnih efektih, ki je ob tem še zapoznelo, ni tisto, kar od političnega, samoupravnega in strokovnega informiranja pričakujemo. Delavci OZD morajo biti hitro, točno seznanjeni z bistvenimi stvarmi in informirani pred sprejetjem stališč, če želimo, da bodo aktivno sodelovali pri oblikovanju naše skupne politike v naši OZD, ki je sestavni del naše samoupravne družbe. Da pa bi naš Bilten to dosegel se mu moramo vsi bolj odgovorno posvetiti.

SEVER Franc

PRIPIS
ODGOVORNE UREDNICE:

O načelih in sistemu informiranja smo v našem glasilu že pisali. Tudi uvodnik današnje številke glasila, ki je pisan neodvisno od ocene tovariša Franca Severja, je namenjen nekaterim vprašanjem informiranja pri nas. Tako smo se dogovorili na uredniškem odboru, ko smo pripravljali vsebino današnje številke glasila. Ne želim, da bi me tovariš Franc Sever ali kdorkoli drug razumel, da želim polemizirati ali kakorkoli drugače braniti sistem, vsebino in zgradbo biltena Informacije ter glasila Aerodrom. Nasprotno, kot je iz mojega uvodnika razvidno, se z njegovimi osnovnimi izhodišči glede načel in sistema informiranja strinjam, za kar sem se tudi sama že večkrat zavzemala in jih poizkušala realizirati v naši vsakodnevni praksi. Vključu temu pa sem mnenja, da je potrebno k nekaterim delom v oceni tovariša Franca Severja dati obrazložitve. Najbrže ne želimo, vključb spoštovanju ocene, ki jo je dal, vse vreči v en koš. Strinjam se, da je kritika na mestu, vendar pa mora biti le-ta res neosebna, brez posploševanj, olepševanja ali prikrivanja dejanskega stanja. Pri tem ima posebno mesto tudi samokritika.

V informiranju in informacijah, ki jih imamo, lahko glede [illegible]ioli ne berejo so napisali, da [illegible] ne dobijo.

— Na vprašanje ali je obseg informacij primeren, prekratek, predolg je 46 delavcev odgovorilo, da so Informacije primerne, 4 delavci so mnenja, da so Informacije prekratke, medtem ko se je 9 delavcev opredelilo, da je obseg Informacij predolg.

— O tem, kaj pogrešajo v Informacijah, je dalo svoje predloge 17 delavcev, 8 delavcev je odgovorilo, da v Informacijah ne pogrešajo ničesar oziroma da so Informacije zelo dobro pripravljene, ostalih 41 delavcev pa na vprašanje ni odgovorilo, kajti mnenja so bili, da so Informacije primerne.

— Vprašanje o zanimivosti glasila Aerodrom pa daje naslednje ugotovitve: 21 delavcev je mnenja, da je glasilo zanimivo, 37 delavcev meni, da je glasilo še kar zanimivo, 5 delavcem je glasilo nezanimivo, 3 delavci so bili deljenega mnenja glede na posamezne številke glasila.

— Pripombe na vsebino glasila Aerodrom je dalo 33 delavcev, 39 delavcev na vsebino ni imelo pripomb, 1 delavec pa ni vedel kaj predlagati. Pripombe, ki so bile dane, so zelo različne in zahtevajo posebno analizo. Nekateri bi radi še več strokovnih prispevkov, drugi pogrešajo humor, več športa, pisanje o medsebojnih odnosih, za nekatere pa je že sedaj preveč poročil.

— V glasilu namerava sodelovati 39 delavcev, 20 delavcev ne namerava sodelovati, 5 delavcev se ni odločilo, 1 delavec pa se ni opredelil.

Iz ugotovitve teh anketnih odgovorov dokazujejo, da smo pri informiranju in informacijah napravili zaznaven premik naprej, kajti delavci naše OZD so za informiranje in vsebino informacij zainteresirani ter pripravljeni kreativno sodelovati.

temveč tudi vsebinskih vprašanj in problemov na področju informiranja.

— Komisija predlaga odboru za informiranje, da skupno s predstavniki družbenopolitičnih organizacij in organov samoupravljanja na ravni delovne organizacije v najkrajšem času temeljito analizira problematiko informiranja delavcev, še zlasti pa, da družbenopolitično oceni ukrep odbora za medsebojna delovna razmerja delovne skupnosti skupnih služb. Hkrati komisija predlaga, da družbenopolitične organizacije in odbor za informiranje ponovno ocenita delovanje tovariša Šabiča na delovnem mestu novinarja. O celotni problematiki in sprejetih stališčih je potrebno čimprej seznaniti tudi centralni delavski svet.

— Komisija bo o svojih stališčih seznanila vodstva družbenopolitičnih organizacij v Mehanotehniki, glavnega direktorja podjetja, svet

DO UREJENEGA ZOBOZDRAVSTVA PO »MENGEŠKEM RECEPTU«

Najhujše bolečine so mimo...

Z združenimi sredstvi organizacij združenega dela in TOZD Zobozdravstveno varstvo Domžale bodo krajani Mengša po dolgih letih le prišli do sodobno urejene in opremljene zobne ambulante — »Če bo denar, bomo do 1980. leta s pomočjo naših podjetij zgradili še zdravstveno postajo,« pravijo predstavniki mengeške krajevne skupnosti

Že tolikokrat nas je zbodlo vprašanje, zakaj se občani in delavci marsikje pr nas ne vključujejo dovolj aktivno v delo krajevnih skupnosti. Ali morda ne razumejo, da lahko v tem delu izražajo in uveljavljajo vse svoje potrebe in interese? Trdili bi sicer, da se ljudje tega dobro zavedajo, vendar je hkrati tudi res, da niso navdušeni za seje in sestanke, ki so sklicani bolj ali manj zaradi gole formalnosti.

Povsem nekaj drugega je, kadar so na dnevnem redu sej zadeve, o katerih imajo občani in delavci možnost skupno odločati. Sodeč po praksi, ki raje uporablja procentualno delitev za najrazličnejše samoupravne interesne skupnosti, kakor da bi se oprla na preprosto načelo, naj najprej ljudje povedo, kaj se jim zdi primerno in potrebno, potem bodo že sami povedali, koliko denarja so pripravljeni odšteti, je takih možnosti razmeroma malo. Temu ustrezna je potem tudi zavzetost občanov in delavcev za reševanje najbolj žgočih problemov v okviru krajevnih skupnosti.

Če smo se za trenutek spustili v golo teoretiziranje, je zadnja ugotovitev, ki smo jo omenili, nedvomno na mestu. In če za katero krajevno skupnost to »drži kot prebito«, to velja za KS Mengeš. Za krajevno skupnost, v kateri živi kakih 4500 ljudi, ki so zvečine zaposleni v 29 delovnih organizacijah (največ dislocira-nih obratov), je že nekaj let značilno, da se mnogi delavci vozijo na delo tudi iz bližnjih krajev, na nekaterih področjih družbenih dejavnosti. Konkretno, na področju zobozdravstvenega varstva krajanov in delavcevna območju domače krajevne skupnosti. Kako, na kakšen način? O tem pripoveduje vršilec dolžnosti vodje TOZD zobozdravstveno varstvo Zdravstvenega doma Domžale, dr. Mitja Šircelj:

»Čeprav sta zobozdravstvena služba in z njo raven in obseg zobozdravstvenega varstva občanov dosegla zadnja leta določen napredek, smo vsi po vrsti ugotavljali, da s tem ne moremo biti zadovoljni. Razprave na zborih krajanov in

Dr. Mitja Šircelj: »Rezultat naših skupnih pogovorov je samoupravni sporazum o združevanju sredstev organizacij združenega dela za potrebe zobozdravstvenega varstva občanov in delavcev v mengeški krajevni skupnosti«.

delavcev, v skupščinah samoupravnih interesnih skupnosti, najbolj pa opravičene kritike ljudi so nas znova opozarjale, da javna zobozdravstvena služba s svojimi zmogljivostmi, organizacijo dela in delovnimi razmerami, še zdaleč ne more ustreči vsem zahtevam pacientov. Na vseh ravneh smo ugotavljali, da je razkorak med potrebami, ki jih je narekovala izredno visoka obolevnost ljudi, in možnostmi zadovoljevanja teh potreb vsako leto večji in da moramo nekaj storiti...«

NIKOLI O »SVOJIH« DELOVNIH ORGANIZACIJAH

V zvezi s tem bi veljalo opozoriti na mengeško »zanimivost«, da se prenekateri v tej krajevni skupnosti, kot je to marsikje že prešlo v vsakodnevno prakso, ne skušajo pogovarjati o delovnih organizacijah iz svojega okolja kot o »svojih« organizacijah združenega dela. V Mengšu se zavedajo, da nobena organizacija združenega dela ne more biti niti krajevna niti občinska in celo republiška ne, če je ljudem kaj do splošnih družbenih koristi.

K tem koristim so v zadnjem »mengeškem primeru«, doslej bržčas edinem v Sloveniji, po tolikih letih negodovanja krajanov prispevale urejene razmere

URESNIČENA PRIČAKOVANJA

Tu se je med krajani Mengša in bližnjih krajev rodilo nezadovoljstvo in negodovanje nad zobozdravstveno službo, ljudje so ji vedno manj zaupali, čakalna doba se je večala...

»Toda za takšen položaj«, nadaljuje dr. Šircelj, »ne moremo zvaliti vse krivde samo na zobozdravstveno službo. Vsi, ki delamo v javnem zobozdravstvu, vemo, da so vsako leto sredstva, ki jih namenjajo zdravstvene skupnosti in prek njih zavarovanci za urešničevanje programov zobozdravstvenega varstva, čedalje bolj omejena. Vse to smo še enkrat ponovili lani na pogovorih, ki jih je krajevna skupnost organizirala s predstavniki organizacij združenega dela na območju Mengša, družbenopolitičnih organizacij in TOZD Zobozdravstveno varstvo Domžal. Rezultat pogovorov je bil samoupravni sporazum o združevanju sredstev za potrebe zobozdravstvenega varstva v mengeški krajevni skupnosti.«

»Doslej je sporazum podpisalo 23 organizacij združenega dela z več kot 1700 zaposlenimi, ki bodo združile 96 dinarjev na delavca in tako zbrale 152.736 dinarjev, TOZD Zobozdravstveno varstvo Domžale pa še posebej 160.993 dinarjev. Z več kot 313.000 dinarji združenih sredstev bomo kupili najbolj potrebno sodobno opremo za zobno ambulanto v Mengšu, da pa so se pričakovanja naših krajanov »po svoje« urešničila že do sedaj, kažejo prenovljeni prostori zobne ambulante in laboratorija kot začetek prve tovrstne skupne akcije krajanov in delavcev za učinkovito reševanje perečih problemov na področju zobozdravstva in zdravstvenega varstva. V srednjeročnem razvojnem načrtu naše krajevne skupnosti je predvidena tudi gradnja zdravstvene postaje, če pa bo denar, bomo uredili še marsikaj...«, pravi Jože Merčun, tajnik KS Mengeš.

Zdaj torej pobliže poznamo »mengeški primer«, primer vreden posnemanja, zgled, kako, naj delavci in občani v krajevnih skupnostih sami skrbijo za zadovoljevanje skupnih potreb in v te namene združujejo svoje moči in sredstva.

IVO VIRNIK

Manjše pokojnine za zaposlene upokojence?

Na Hrvaškem pripravljajo predlog družbenega dogovora — veljati naj bi začel že s 1. marcem — po katerem naj bi omejili skupni dohodek občanov, uživalcev starostne pokojnine s polno delovno dobo, na največ štirikratni poprečni osebni dohodek na zaposlenega v gospodarstvu republike v minulem letu. Upokojencem, ki bi se ponovno zaposlili v dejavnostih, ki jih navaja družbeni dogovor, bi izplačevali le polovico pokojnine. Če bi ustvarjeni dohodek in zmanjšana pokojnina presegla omenjeno omejitev, bi višino pokojnine še zmanjšali.

Predlagatelji dogovora menijo, da takšen sklep ne bi zmanjšal socialne varnosti občanov, ki se ponovno zaposlujejo, saj lahko vsakdo ponovno prejme polno pokojnino, če preneha delati. Zveza upokojencev Hrvaške pa s tem ne soglaša in poudarja, da bi takšna rešitev neugodno vplivala na življenjsko raven kakih 2.500 v glavnem nujno potrebnih strokovnjakov.

DOBRA PRIPRAVA — POL USPEHA

V Vojvodini so na področju informiranja delegacij vpeljali novo prakso: delegacije bodo po novem dogovoru imele dovolj časa za informiranje in dogovarjanje, skupščine občin in SIS pa so svoje delo dolžne prilagoditi tako organiziranemu delu delegacij.

Dogovor o usklajevanju dela skupščine Vojvodine, občinskih skupščin in skupščin SIS ustvarja zmatno več možnosti za uspešno delo delegatov in delegacij. Dogovor bo delegacijam zagotovil 2 do 3 seji za informiranje in odločanje, to pa pomeni, da sestankov v Vojvodini ne bodo več sklicevali »čez noč«, pa tudi odločali ne bodo več na hitro. S tem so končno uskladili tudi delo med skupščinami družbenopolitičnih skupnosti in SIS.

Primerno darilo za praznik

Verjetno razmišljate, kako boste letos v vaši delovni organizaciji proslavili 8. marec — mednarodni dan žensk, kako se boste s skromno pozornostjo spomnili svojih tovarišic na delovnem mestu. Če razmišljate, se vam pridružujemo na svoj način tudi mi.

Pri naši založbi je izšla nova in izvirna knjiga o Ljubljani z 88 stranmi barvnih fotografij in 32 stranmi besedila. Knjiga predstavlja sedanji trenutek slovenskega glavnega mesta. Je reprezentativno darilo, ki ga bo prav gotovo vesela vsaka vaša sodelavka. **Monografija »Ljubljana«** — tako smo ji dali naslov — je tiskana v slovenski in nemško-angleški verziji. Njen format je 24 × 30cm Vezana je v platno z večbarvnim ščitnim ovitkom. Cena je 400 dinarjev za izvod.

Če se boste odločili, da boste sodelavke za letošnji 8. marec razveselili s primernim darilom, vam predlagamo, da jim podarite monografijo »Ljubljana«.

Naročila sprejemamo na naslov: **ČGP Delo — TOZD DELAVSKA ENOTNOST, Ljubljana, Dalmatinova 4/II.**

Pripravili smo še prijetno presenečenje!

To so posebne spominske značke za 8. marec po 20 dinarjev za značko. Zato nam tudi za značke, koliko jih boste naročili, sporočite na naslov: **ČGP Delo — TOZD DELAVSKA ENOTNOST**, Ljubljana, Dalmatinova 4/II ali pa jih lahko kupite tudi v naši prodajalni na Tavčarjevi 5, v Ljubljani.

ČGP Delo — TOZD DELAVSKA ENOTNOST

—odreži in pošlji—

NAROČILNICA

Nepreklicno naročamo ..... izvodov monografije »Ljubljana« in ..... značk »8. marec« pri ČGP Delo — TOZD DELAVSKA ENOTNOST, Ljubljana.

Knjigo, oziroma značke pošljite na naslov: .....

.....

Poštna številka, kraj: .....

datum: .....

Čitljiv podpis naročnika
(z žigom)

.....

Račun bomo plačali v 15 dneh po prejemu blaga.

novice iz organizacij

GOSTINSTVO, LJUBLJANA

Združevanje gostišč

Komisija za razvoj samoupravljanja in izvršni odbor občinskega odbora sindikata delavcev gostinstva in turizma Ljubljana-Center bosta vse leto spremljala vključevanje manjših TOZD OZD v integracijske procese. Ob tem bo posebna pozornost namenjena naslednjim OZD: Sokol, Istra, Operna klet in Delavski dom ter še posebej OZD v turistični dejavnosti. M. D.

MERCATOR

Mercator, Contal, in Konditor združeni?

Po uspešnem referendumu se bo delovna organizacija Contal združila z Mercatorjem v SOZD. Do konca marca bodo združili delo in sredstva predvsem na področju gostinstva in birotehnične dejavnosti. Delavci pričakujejo od združitve predvsem krepitev servisne dejavnosti in možnosti hitrejšega urejanja nekaterih perečih vprašanj, kot so cena režijske ure, pokrivanje manipulativnih stroškov ter uvoz rezervnih delov.

V SOZD bodo razvijali splošni sektor, ki bo omogočal nemoten proces dela v vseh njegovih integracijskih delih. Na referendum se pripravljajo tudi delavci Konditorja. Na njem naj bi se odločili, ali bodo združili svoja sredstva in delo v prehrambeno dejavnost SOZD Mercator.

VAS — FARA

UČITELJI ZA NAPREDEK KRAJA

Osnovna organizacija sindikata osnovne šole Vas-Fara je imela pred nedavnim letno skupščino. Predsednik OOS Franc Cimprič je v svojem poročilu med drugim poudaril, da je bilo minulo leto za sindikalno članstvo naporno, vendar tudi uspešno, saj so delovni načrt izpolnili skoraj v celoti. Poleg zahtevnega strokovnega dela v šoli in v izvenšolskih dejavnostih so člani sindikata zavzeto delali tudi v krajevni skupnosti, njenih organih in v delegacijah družbenopolitičnih skupnosti ter se zavzemali za napredek doline.

»Delo na tem področju je naša obveznost,« pravi Marija Volf, »če hočemo uresničiti smernice, začrtane v dokumentih sindikalnih in partijskih kongresov. Sicer pa smo se lani tudi dobro pripravili na javno razpravo o osnutku zakona o združenem delu, sodelovali pa smo tudi v pripravah na referendum za uvedbo krajevnega samoprispevka. Med pomembnimi akcijami bi rada omenila vpis posojila za ceste, ki je presegel naša pričakovanja.«

OPEKARNA, LJUBEČNA

Enodnevni zaslužek za počitniški dom

Člani sindikata v Opekarni Ljubečna so se na letni skupščini odločili, da pospešijo družabno in rekreativno življenje zaposlenih. Zato so sklenili, da namenijo enodnevni zaslužek za začetek gradnje počitniškega doma na Rogli. Za ta objekt so že dobili zemljišče in potrebna soglasja. Upajo, da ga bodo začeli graditi še letos.

V letošnjem letu bo sindikalna organizacija v Opekarni Ljubečna posvetila največ pozornosti razvoju samoupravnih odnosov. V svoj program so med drugim zapisali, da bodo vsi delavci skrbeli za novo samoupravno organiziranost delovne organizacije, ki jo zahteva zakon o združenem delu. Pri tem seveda ne bodo pozabili na dobro gospodarjenje in na uresničevanje stabilizacijskih programov.

CELICA POD DROBNOGLEDOM — CELICA POD DROBNOGLEDOM — CELICA POD DROBNOGLEDO

Radi imajo svoj sindikat

Ob letni skupščini sindikata v Strojno industrijskem podjetju Šempeter

»Delavska enotnost je pri nas zelo bran časnik, zlasti zadnje čase, ko objavljate članke, ki so razumljivi tudi delavcem z manjšo izobrazbo... V želji, da sodelujejo z vami, vas prosimo, da nam sporočite, kako in v kakšni obliki naj pošiljamo naše članke ali kratke novice.«

Tako nam je pred dnevi pisal Ivan Pertinač, nekdanji tajnik občinskega sindikalnega sveta v Celju, ki zdaj že nekaj let dela v organizaciji združenega dela SIP Šempeter, in nam je hkrati poslal kratko poročilo o nedavni letni skupščini njihove sindikalne organizacije.

»Z zadovoljstvom ugotavljamo,« je zapisal, »da je bilo delo našega sindikata v minulem letu uspešno in da je bil v celoti uresničen akcijski program dela. Hkrati z delegati, izvoljenimi v osnovnih organizacijah, so prišli na letno skupščino tudi številni drugi delavci in razpravljali o vseh tistih problemih podjetja, ki zadevajo slehernega zaposlnega.«

SAMOUPRAVLJANJE JE PRAKSA IN ZAVEST

Pred dnevi sem jih obiskal. Franc Pinter, podpredsednik sindikalne konference, je pripovedoval:

»Pri nas dela kakih 600 delavcev in začeli smo kot delavnica za popravilo kmetijskih strojev. Zdaj smo glede industrijske delovne storilnosti pri proizvodnji nekaterih kmetijskih strojev na zahodnoevropski ravni, celo presegamo delovne uspehe marsikatere tamkajšnje tovarne, zato je pri nas vsak trenutek delovnega časa zelo dragocen in nimamo kdove koliko možnosti, da bi se sestajali med delovnim časom. Sestajamo se med odmorom ali pa ob koncu prve in ob začetku druge izmene; takrat se na hitro pogovorimo o delu kot samoupravljavci in člani sindikata.

Franc Pinter že tretje leto dela kot podpredsednik sindikalne konference.

»Med seboj smo tako proizvodno povezani, odvisni drug od drugega, da še nismo našli možnosti za ustanovitev več temeljnih organizacij združenega dela, čeprav smo o tej zadevi, še zlasti ob razpravi o osnutku zakona o združenem delu, precej govorili. Za zdaj in tudi v bližnji prihodnosti ne nameravamo ustanavljati temeljnih organizacij; smo pa oblikovali pet osnovnih sindikalnih organizacij, ki so nekakšni zametki bodočih temeljnih organizacij.«

Ivan Pertinač:

»Res pa je, da smo v sindikatu že doslej, čeprav nismo ustanovili sindikalnih skupin, delovali v enotah, kjer volimo delegate za delavski svet in izvršne odbore sindikalnih podružnic. V teh volivnih enotah smo sprva govorili predvsem o informacijah, ki so nam jih pošiljale strokovne službe podjetja in družbenopolitične organizacije. Zdaj pa na teh sestankih delavci terjajo take informacije, da bi lahko odločali. Zanimanje, ki so ga pokazali z množično udeležbo na letni skupščini sindikata, torej ni nič novega; je le potrdilo, da sindikat in samouprava v podjetju že postaja vsakodnevna nuja delavcev.«

KAKO SO URESNIČEVALI LANSKI PROGRAM DELA

Sindikalni aktivisti v tem podjetju so se v minulem letu še zlasti zavzemali, da bi delovnim invalidom, ki jih ni malo, omogočili uspešno zdravljenje in normalno delo. »Pa nismo našli pravšnjih možnosti, da bi to prizadevanje enotno uredili.« Sodelovali so pri vseh akcijah, ki so jih organizirali v okviru žalskega sindikata (za ceste, Posočje, v športnih igrah), še zlasti veliko pa so storili za povečanje delovne storilnosti. »O vseh pomembnih problemih smo govorili na sestankih delavcev v volivnih enotah in na zborih delavcev, na sestankih osnovnih organizacij pa so bile tako živahne razprave, da smo se v odboru konference čudili, od kod toliko dobrih predlogov in pobud.« Že skoraj tri leta imajo pet osnovnih organizacij sindikata, njihovi izvršni odbori pa ne delujejo povsem tako, kot so sprva pričakovali. »Odkar smo ustanovili osnovne organizacije, se na sestankih oglaša, predlaga, zahteva in razpravlja veliko več ljudi.« Vsa ta prizadevnost pa še ni dobro usklajena in uravnana in v marsikaterem izvršnem odboru resnično dela le nekaj članov. Vse gradivo za seje delavskega sveta razdelijo delavcem, objavijo ga na oglasnih deskah ali v »Obvestilih«, tovarniškem glasilu, ki ga tiskajo vsak teden. Vendar o tem gradivu ne govori zgolj vodstvo. »Čeprav nimamo samoupravnih in sindikalnih skupin, delujemo tako, kot bi jih imeli. Delavci se sestajajo v svojih obratih — že pred delom ali med odmorom — in sprejemajo stališča, ki jih potlej delegati nosijo na seje samoupravnih in sindikalnih vodstev.«

SINDIKAT IN TEŽAVNE DELOVNE RAZMERE

Ni lahko to njihovo delo! Še zlasti težko je varilcem, ki so na nedavni letni skupščini sindikata zahtevali, naj sindikalna organizacija podpre njihovo zahtevo po benificirani delovni dobi. Skupščina jo je tudi podprla.

Franc Pinter me je popeljal v obrat varilcev in Viktor Fideršek, ki že 15 let vari v tem podjetju, mi je pripovedoval:

»Oči sem si uničil. S sluhom imam težave. Začel se me je lotevati bronhitis... Takšno je pač naše delo. Piha in iskri se, skrivam se za tole zaveso, pa nič ne pomaga; največ zaslužim kakih 4200 din na mesec, če presežem normo! Pa v našem poklicu le redko kdo presega normo. Smo nekakšni družbeno priznani garači, med delom nimamo niti toliko časa, da bi se človek pošteno useknil. Ko smo začeli tole našo akcijo za priznanje benificirane delovne dobe, so nas vsi v podjetju podprli. Vedo, kako nam je, še zlasti zato, ker so mnogi varilci že zbežali iz naše delovne organizacije, kar je seveda razumljivo. Vsak bi rad našel takšno delo, pri katerem bi dočakal pokojnino.«

Na področju skrbi sindikata za delovne in življenjske razmere delavcev bo torej treba še marsikaj storiti.

Tudi za urejanje stanovanjskih vprašanj. Delovni kolektiv SIP Šempeter je dokaj mlad, menda je poprečna starost zaposlenih kakih 30 let, med njimi je veliko ljudi, ki so se šele nedavno tega vpregli v zakonski jarem, in povsem razumljiva je njihova težnja, da bi kar najhitreje dobili stanovanja. Pred leti so jim pomagali tako, da so dajali kredite za manjša popravila ali dozidavo starih hiš, zdaj pa pretežen del stanovanjskega denarja dajo za gradnjo ali nakup družbenih stanovanj.

Še so mi pripovedovali o skrbi za delavca. V delavnicah so si uredili ogrevanje, z družbeno prehrano so še dokaj zadovoljni; v bodoče pa nameravajo zgraditi kuhinjo ob jedilnicah, da malice ne bi več vozili po dvorišču. V prihodnjih letih si bodo omislili svoj počitniški dom na morju in občinski skupščini so predlagali, da bi radi nekaj prostih sobot delali v ta namen, če družba ne bi terjala dajatev od tako ustvarjenih sredstev. Res je, da se že dogovarjajo o nakupu počitniškega doma (v dneh, ko sem jih obiskal je bil Srečko Kojc, predsednik sindikalne konference, v Poreču), ne vedo pa še, kje bodo dobili ves denar, da bi ga kupili. Doslej so kar precej plačevali turističnim organizacijam in drugim podjetjem za počitniško rekreacijo; na nedavni letni konferenci so sklenili, da se bodo tudi na tem področju osamosvojili.

Ob koncu najinega pomenka me je Franc Pinter, podpredsednik sindikalne konference, poprosil naj napišem;

»Doslej je bilo pri nas še kar nekako v redu in prav, če je sindikat prevzemal vso težo odgovornosti za urejanje življenjskih in delovnih razmer delavcev. Menda pa bi bilo bolj prav, če bi sindikat predvsem spodbujal samoupravljavce in zahteval od njih, naj se ukvarjajo z vsemi tistimi velikimi in majhnimi problemi, ki zadevajo človeka. Skrb za življenjske in delovne razmere slehernega proizvajalca naj postane sestavni del samoupravljanja. O tem nismo govorili na naši nedavni skupščini, upam pa, da bomo do prihodnje letne konference uresničili tudi to našo težnjo.«

JANEZ VOLJČ

NAŠI PRIJATELJI

BORUT ANZELC, Ljubljana

Več o dobrih izkušnjah

Borut Anzelc sodi med maljše bralce Delavske enotnosti. Šele štiri leta jo prebira... Toda že vnaprej moramo povedati, da je predvsem kritičen bralec, saj se ne zadovolji z nobeno pavšalno oceno.

»Sem in nisem zadovoljen z Delavsko enotnostjo« pravi Borut Anzelc, strokovni sodelavec v republiškem odboru sindikata obrtnih delavcev Slovenije in sekretar konference delavcev, ki so zaposleni v zasebnem sektorju, »kajti ko trdim da so vidni rezultati prizadevanj vašega uredništva v zadnjem poldrugem letu, moram hkrati povedati, da je v listu premalo prispevkov o življenju in delu delavcev, ki so zaposleni v obrti in zasebnem sektorju.«

Nisem pričakoval drugačnega mnenja o naši vsebinski usmeritvi saj je Borut Anzelc, znan kot odkrit sobesednik.

»Vse kaže«, pravi Borut Anzelc, »da so v naši družbi še vedno ne zavedamo dovolj pomena, ki ga ima obrt v našem gospodarstvu. Do nje smo se mačehovsko vedli in z občinsko davčno politiko onemogočili marsikatero dejavnost, ki je zelo pomembna.«

»Sicer pa moram povedati«, pravi Borut Anzelc, »da pogosto tudi novinarji povzročajo zdrahe. Ali morda veš, da je 80 odstotkov obrtnih delavnic v Jugoslaviji takšnih — gre za analizo iz 1974.leta — kjer delajo lastniki proizvajalnih sredstev sami. Ne bi govoril o tem, kako zelo hitro najdemo privatnika, ki »goljufa«, ki je predvsem velik »biznismen in podobno.«

Potem pa Borut Anzelc nadaljuje.

»Zakaj pišete o Maleziji, o Singapurju in kaj jaz vem o čem vse, če ne spregovorite o vlogi in delu sindikata v teh državah, pa še v ZDA, v Egiptu, v Siriji. Zanimajo me aktualna vprašanja sedanjega in nadaljnjega razvoja teh dežel. Trdim, da je vaša zunanjepolitična stran preveč bleda, da ni aktualna in vse kaže — da je preveč »tanjugovska«.

V Sloveniji imamo že dvajset pogodbenih organizacij združenega dela. To sicer neposredno ne sodi v najin razgovor, vendar pa me zanima, zakaj tudi pri vas ne spodbujate zasebnih obrtnikov k združevanju. Naloga javnih občil — v to sem prepričan — mora biti, da spodbuja napredne procese v združevanju dela in sredstev in da hkrati dosledno obračunavajo s tistimi stališči, kjer tudi v občinskih vrhovih še vedno menijo, da je zasebna dejavnost ostanek kapitalističnega sistema gospodarjenja.

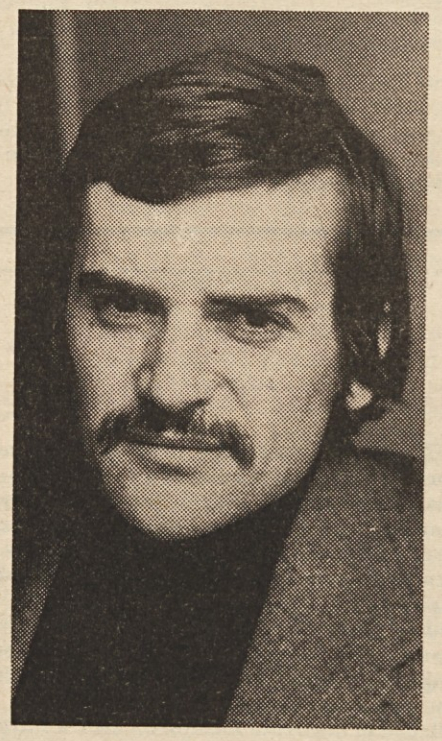

Čim prej se moramo znebiti zastarele miselnosti o vlogi obrtništva. Ugotavljamo namreč, da marsikje v občinah ne podpirajo pogodbene organizacije združenega dela, kajti še vedno mislijo na stari način: privatnik je vir dohodka za proračun. Kazalo bi razmisliti tudi o tem, kako razbremeniti tiste obrtne dejavnosti, ki so zelo pomembne za razvoj občine. Moram priznati, da so dosedanje pogodbene organizacije združenega dela pokazale smer za nadaljni razvoj in dokazale, da so »zasebniki« pripravljeni združevati delo in sredstva.«

Borut Anzelc je nemirnega duha, že v najinem razgovoru je predvideval, kaj mora jutri postoriti in na katerem sestanku osnovne organizacije sindikata obrtne dejavnosti mora sodelovati. Pravzaprav sem se začudil, da si je utrgal toliko časa za najin klepet. Sicer pa pravi, da ne smemo jemati njegovih kritičnih misli o časniku DE prehudo.

»Želim, da postane DE bolj analitik življenja in dela v naši družbi, spodbujevalec novih razmišljanj in bojevnik proti vsemu, kar ni samoupravnega. Poguma vam ne manjka, vendar je pogosto treba presoditi, ali je frontalen napad na neki pojav najboljše sredstvo za uveljavitev časnika, ali pa bi bilo bolj prav, če bi več pisali o dobrih izkušnjah sindikata in tako spodbujali sindikalno dejavnost.

MARJAN HORVAT

OD TU IN TAM

MIRNA:

Podelitev Gallusovih odličij

V petek, 11. februarja, je bila v dvorani društva Partizan v Mirni proslava v počastitev slovenskega kulturnega praznika, na kateri je s samostojnim koncertom sodeloval moški pevski zbor iz Mirne pod vodstvom zborovodja Staneta Pečka. Spored so z recitacijami in klavirsko spremljavo dopolnili dijaki in dijakinje pedagoškega oddelka iz Trebnjega in osnovne šole Mirna.

Na proslavi so mirnskim pevcem podelili za dolgoletno delo Galusova odličja.

Zlata Galusova odličja so prejeli Alojz MEDVED, Anton VELIKONIJA, Karl PIRC, Englbert ŠKUFCA, Vilijem KRALJ, srebrna odličja Jože ZORENČ, Jože MARKIČ, Tone ZIDAR, bronasta odličja pa Stane PEČAK, Nande KRNC, Milan MESERKO, Lojze JARC in Jože BRATE.

JANEZ PLATIŠE

GORNJA RADGONA:

Tekmovanje v branju knjig

Za letošnji slovenski kulturni praznik je ZKO radgonske občine, ki je bila skupaj z občinsko matično knjižnico glavni organizator in pobudnik tekmovanja delavcev v branju leposlovnih knjig, podelila najboljšim bralcem nagrade in priznanja.

V tekmovanje se je vključilo precej delavcev, čeprav je bil odziv zlasti v manjših delovnih organizacijah slabši. Tekmovanje je spodbudilo med delavci zanimanje za lepo knjigo.

ZKO je podelila trem najboljšim v tekmovanju knjižne nagrade v skupni vrednosti več kot 2000 dinarjev. Nagrade so prispevale slovenske knjižne založbe.

Prvo nagrado je prejela za 62 prebranih knjig v petih mesecih Majda Vučak iz Gorenja — Elrad, drugo nagrado so podelili Jožetu Duhu iz Radenske za 61 prebranih knjig, medtem ko je tretjo nagrado prejel Aleksander Mlakar iz Gorenja — Elrad, ki je prav tako prebral 61 knjig.

Tekmovalcem, ki so prebrali od 23 do 55 knjig — teh je deset — so podelili pismena priznanja.

V začetku marca bodo v radgonski občini razpisali drugo tekmovanje v branju leposlovnih knjig, ki bo zajelo odrasle v delovnih organizacijah in v krajevnih skupnostih.

T. ŠTEFANEC

CELJSKE KULTURNE DIAGONALE

ŽIVLJENJE NE POZNA LOČNIC

Kako spremeniti družbenoekonomske odnose v kulturi — Razmah množične kulture je zadnji člen v verigi kulturnovzgojnega procesa

Na nedavni problemski konferenci celjske socialistične zveze so udeleženci akcijsko in konkretno opredelili frontno dejavnost SZDL in opredelili naloge pri uveljavljanju kulture kot sestavine združenega dela. Na da bi se spuščali v podrobnosti in v delna vprašanja, so posegli v žariščne probleme družbenoekonomskih odnosov, v samoupravno organiziranje v kulturi, se dotaknili kulturne vzgoje in pogojev za razmah množičnih kulturnih dejavnosti, ne nazadnje pa so sprejeli tudi dolgoročne ukrepe za okrepitev materialne osnove celotne kulture v Celju.

Takšna problemska konferenca, posvečena izključno vprašanjem in smernicam kulturne politike, je v Celju samo logično nadaljevanje prenekatere kulturne akcije, ki so v Celju padle na plodna tla. Da omenimo samo kulturni utrip, poti, ki so jih pri uveljavljanju kulture v delovnem okolju ubirali posamezni kulturni zavodi in delovne organizacije, v zadnjem času že kar opazen razmah ljubiteljske dejavnosti, zlasti na gledališkem, glasbenem in likovnem področju in drugo.

Precej od zastavljenega so uresničili, v marsičem pa so ostali na pol poti. Pri uresničevanju kulturne politike je mnogo prešibak glas uporabnikov, tistih, ki naj bi kulturne vrednote sprejemali in ki so jim namenjene. Zapiranje, naj bo to v delovno okolje ali za zidove kulturnih inštitucij, ne vodi nikamor. »V kulturi moramo biti izvajalci in uporabniki eno, ena sama celota, v kateri so glasovi povsem enakovredni,« je med drugim poudaril Anton Aškerc, predsednik celjske skupščine kulturne skupnosti. Res je to proces, ki ga ni mogoče začeti in končati čez noč, vendar so pota, na katera bi bilo treba kar najhitreje stopiti. Udeleženci konference so menili, da bi aktivnejši odnos do obravnavanih kulturnih vprašanj lahko dosegli z ustanovitvijo posebnih temeljnih kulturnih skupnosti za posamezna kulturna področja, ki naj bi jih formirali do konca leta 1978.

»Nihče ne more aktivno sodelovati pri oblikovanju kulturnih programov in kulturne politike neke občine v celoti, če pred tem ni bil njen odjemalec,« je menila Dora Rover, organizatorica kultunera življenja v Aeru. »In precej, celo zelo veliko je odvisno od kulturne vzgoje v naših vzgojnovarstvenih ustanovah in nato v šolskem procesu,« je k temu dodala pedagoška delavka Boža Mlakar.

Na eni strani torej vprašanje kulturne vzgoje in izobraževanje za to usposobljenih kadrov v šolskem okolju, na drugi pa s tem tesno povezana kultura v delovni organizaciji, sprejemanje in aktivno ljubiteljsko soustvarjanje kulturnih vrednot. »Kultura, ki nima ne gledalcev in ne poslušalcev, gledališče brez publike, razstavljena slika brez opazovalca — to je samemu sebi namen, je brez življenja in torej brez pravega razloga,« je o tej stvari spregovoril Štefan Žvižej, tajnik občinskega sveta zveze kulturnih organizacij. »Kulturni ljubitelji, amaterji na vseh področjih so tisti, ki z navdušenjem sprejemajo in tudi druge spodbujajo k sprejemanju kulturnih dobrin,« je še dodal.

Spodbujali in navduševali pa naj bi tudi organizatorji kulturnega življenja po temeljnih organizacijah združenega dela. Seveda ob pomoči drugih, kulturne skupnosti, posameznih zavodov in kulturnih delavcev, ob pomoči družbenopolitičnih organizacij tudi znotraj delovnih organizacij je treba precej spremeniti. »Pomembno vlogo morajo odigrati prav osnovne organizacije sindikatov,« je pojasnil Igor Ponikvar, predsednik sveta za družbene dejavnosti pri celjskem občinskem sindikalnem svetu. »Članstvo in vodstva osnovnih organizacij sindikata v kolektivih morajo ocenjevati in spremljati kulturno dogajanje v delovnem okolju in pomagati svojim organizatorjem kulturnega življenja. Predlagati morajo delavskim svetom, da spregovorijo o kulturi, da ob tem tudi zagotovijo pogoje za razmah kulturnega življenja.«

Na problemski konferenci so delegati upravičeno tudi poudarili, da je v Celju bore malo prireditev za otroke, za najmlajše, da v tem primeru ni mogoče govoriti o nekih načrtnejših prizadevanjih. Zato so zadolžili pristojne organizacije, naj poživijo lutkovne predstave, pripravijo ure pravljic za otroke, filmske matineje, gledališke predstave, organizirajo celjski kulturni tobogan in morda še kaj.

A vsi ti sklepi bi stali na precej majavih nogah, če ne bi hkrati, s sprejetimi nalogami in zadolžitvami okrepili materialne osnove celotne celjske kulture, saj podatki jasno kažejo, kako se iz leta v leto znižuje udeležba sredstev za kulturo v družbenem proizvodu Celja. Zato so v sklepe zapisali, naj sredstva za kulturo naraščajo vsaj po stopnji, kot raste družbeni proizvod. Da bi lahko sanirali najnujnejše, sem pa sodijo SEG, zgodovinski arhiv in pritličje Pokrajinskega muzeja, naj bi sklenili poseben družbeni dogovor ali pa jih zagotovili sanacijo na osnovi družbenega dogovora o objektih posebnega družbenega pomena.

RADOVLJICA

Kulturna akcija

Lanska kulturna akcija, ki sta jo pripravila kulturna skupnost in občinski sindikalni svet, je presegla vsa pričakovanja. Prireditelja sta organizirala kar 55 prireditev, od tega 38 gledaliških predstav, 4 koncerte, 11 likovnih razstav in dva zabavnoglasbena nastopa, namenjena delavcem iz drugih republik. Prireditve, ki so bile v vseh večjih krajih radovljiške občine, je obiskalo več kot 20.000 delavcev in občanov. Komisija za kulturo pri občinskem sindikalnem svetu ugotavlja, da se je v zadnjih dveh letih povečalo zanimanje delavcev in občanov za prireditve v okviru vsakoletne kulturne akcije in da so bili obiskovalci zadovoljni s kvaliteto. To posebej velja za vse uprizoritve poklicnih in amaterskih gledaliških skupin, ki so bile dobro obiskane, saj je za večino predstav celo zmanjkalo vstopnic.

Pri tem je zlasti pomembno, da je lani močno zaživela domača amaterska kulturna dejavnost, saj so v okviru kulturne akcije nastopile gledališke skupine iz Podnarta, Ribnega pri Bledu, Lancovega in Ljubnega. Zato bodo nosilci letošnje kulturne akcije dali vso podporo amaterskim kulturnim skupinam, da bi njihova dejavnost še bolj zaživela med delavci radovljiške občine, ki jim je akcija tudi namenjena.

V okviru letošnje kulturne akcije bo organiziranih 44 gledaliških predstav, 5 koncertov, 6 likovnih razstav, dva literarna večera in tri zabavnoglasbene prireditve za delavce iz drugih republik. Za kritje stroškov bo občinska kulturna skupnost prispevala 20.000, občinski svet ZSS 10.000, delovne organizacije, podpisnice družbenega dogovora o kulturni akciji 77, pa 52.000 dinarjev.

I. V.

JESENICE: NOVI ŽERJAVOVODJE

Železarski izobraževalni center ima neprestano veliko dela. Kar naprej prireja tečaje za voznike viličarjev, žerjavovodje, strojnike, premikače in druge poklice. Pred dnevi se je iztekel tečaj za žerjavovodje, ki ga je uspešno končalo 30 kandidatov. V glavnem so bili tečajniki iz železarne, nekaj pa jih je bilo tudi iz drugih delovnih organizacij, denimo iz Kovinarja, Elektro Žirovnice, GG Tržič. Vsi udeleženci, ki obiskujejo tečaj opravijo inteligenčni in psihološki test. Na naši sliki: del tečajnikov za žerjavovodje med pismenim testiranjem znanja.

B. B.

ČGP DELO — TOZD DELAVSKA ENOTNOST

bo konec februarja izdala knjigo avtorja Radovana Vukadinovića

EVROPSKA VARNOST IN SODELOVANJE

Knjiga zajema problem varnosti in sodelovanja v Evropi, potek priprav na konferenco o evropski varnosti in sodelovanju (Helsinki 1975), stališča skupin držav (vzhodnih in zahodnih) o posameznih vprašanjih, o katerih so razpravljali ter zaključni akt helsinške konference in popolne podatke o oborožitvi na svetu.

Knjiga je zlasti bogat pripomoček pri ugotavljanju izvajanja sklepov helsinške konference, ki bo tudi temeljna tema razgovorov na II. konferenci o varnosti in sodelovanju junija letos v Beogradu. Skratka, gre za knjigo, ki po aktualnosti zadeva vse nas, borce za mir, neuvrščenost in aktivno sožitje med narodi.

Cena 200.— din.

Knjigo lahko naročite pri ČGP Delo — TOZD DELAVSKA ENOTNOST, Ljubljana, Dalmatinova 4, ali kupite v naši trgovini na Tavčarjevi 5 v Ljubljani.

odreži

NAROČILNICA

Nepreklicno naročamo pri ČGP Delo — TOZD DELAVSKA ENOTNOST, Ljubljana, Dalmatinova 4, ... izvodov knjige **EVROPSKA VARNOST IN SODELOVANJE.**

Knjigo mi pošljite na naslov: .....

.....

Poštna številka, kraj: .....

Datum: .....

Čitljiv podpis naročnika:
(z žigom)

.....

Račun bomo plačali v 15 dneh po prejemu knjig.

KAJ MI POMENI KULTURNO DELO?

NAJVEČJE ZADOVOLJSTVO

»Kako je mama doma pela... Oh, če se spomnim tistih časov... Otroci smo jo sicer urezali po svoje, vendar je sčasoma ubrano petje tako odmevalo po hiši, da so prisluhnili tudi sosedje. Po očetovi smrti je pesem za nekaj časa utihnila. Misliti je bilo treba, kaj bo z nami jutri... Slednjič je padla odločitev: mama se je zaposlila v Črni in z njo smo kajpak šli tudi otroci. Če danes pomislim na svoja otroška leta, me kljub vsemu, kar se je hudega zgodilo v družini, navdaja prijeten občutek, da sem z leti nadaljevala tam, kjer so nehali moji sorodniki. Naj vam povem kar naravnost: v naši rodbini so bili vsi po vrsti že pred vojno amaterski kulturni delavci. Nekateri so peli, drugi — teh je bilo največ — pa so uspešno nastopali na podeželskih odrih. Koliko je bilo samo igralcev... Družinsko tradicijo smo pač morali otroci nadaljevati, saj drugače tako ni šlo...«

Tako pripoveduje Fani Hvala iz Cerknega.

Zadnja leta Fani ne skrbi za kulturno življenje na Cerkljanskem samo kot predsednica komisije za kulturno dejavnost pri konferenci osnovnih sindikalnih organizacij tovarne elektrotermičnih aparatov ETA, kjer je zaposlena, temveč tudi kot tajnica domačega dramskega društva pa kot organizator glasbenih oddaj lokalne radijske postaje... Skratka, v Cerknem ni kulturne prireditve, kjer ne bi bilo »naše Fani«, kakor ji pravijo njeni delovni tovariši v Eti. Povsod je pokazala svoje organizatorske sposobnosti.

Z enako vnemo je znala pridobivati sodelavce in jih navduševati za svoje

zamisli, z enako mero je prisluhnila tudi pobudam drugih.

»Zavedam se, da sama ne zmorem opraviti tako raznolikega dela, kot se odpira na kulturnem področju. Zato z vsemi, ki vemo, kaj manjka našim krajanom, sodelujem predvsem kot organizator...«

Sproščeno nadaljuje pogovor o svojem delu:

»Spominjam se, kako smo hodili po naših krajih, se pogovarjali z ljudmi in iskali človeka, ki bi se nanj lahko oprli pri svojem delu. Sčasoma so se že sami oglašali s predlogi, prosili so za nasvete in sodelovanje. Včasih se je marsikaj, kar smo toliko časa gradili, v hipu podrlo, toda zato nismo obupali... Poglejte, sprva so bile naše proslave kvalitetno tako slabe, da me je bilo včasih kar sram... Kakšne pa so danes? Kot dan in noč! Največje priznanje sem dobila ob ustanovitvi dramskega društva, saj sem bila med pobudniki za ustanovitev. Skupina je najprej uprizorila Borove Raztrgance, lani pa Cankarjevega Kralja na Betajnovi. Mnogi v Cerknem so nam svetovali, naj se lotimo manj zahtevnega dela, »češ da bomo s Cankarjem doživeli polom na vsej črti«, toda bili so v veliki zmoti. Uprizoritev je namreč uspela, da zlepa ne tako.«

Lahko bi rekli, da je bila Fani Hvala med tistimi zanesenjaki, ki so znali v kulturno življenje na Cerkljanskem vsa ta leta vnašati mnoge novosti: večere vokalne glasbe, likovne razstave, abonmajske predstave Primorskega dramskega gledališča iz Nove Gorice, gostovanja poklicnih in amaterskih gledaliških skupin, koncerte pevcev zabavne glasbe, narodno-zabavnih ansamblov, obiske opernih predstav...

»Naj se ustavim pri slednjih...«, se skuša spomniti dogodka, ki ga ne bo pozabila. »Ko smo šli prvič v ljubljansko Opero, nas je bila komaj peščica, kakih dvajset! Teh nekaj pa je ob vrnitvi navdušilo druge. Zdaj me ne skrbi več, koliko nas bo šlo drugič... Tako je skoraj z vsem. Za gostovanje Avsenikov in Slakov je, denimo, zmanjkalo vstopnic, koncert znanega vokalnega okteta pa je poslušalo le nekaj ljudi... Počasi jih bomo pridobili tudi za domačo pesem, saj smo v Eti sklenili, da vsak mesec organiziramo vsaj en pevski koncert. Na svoj račun pa bodo prišli tudi drugi...«

Fani Hvala nam je predstavila le drobec iz današnjega bogatega kulturnega življenja na Cerkljanskem. Pestrega in razgibanega tudi z njeno pomočjo. Ob zadovoljstvu, ki ji ga daje kulturno delo, je tudi želja...

»Rada bi se letos udeležila seminarja za kulturne animatorje v delovnih organizacijah. Izkušnje drugih in napotki za delo bi mi prišli še kako prav. Saj s tem, kar smo dosegli, še ne moremo biti zadovoljni...«

I. VIRNIK

UVELJAVITI SINDIKALNO SKUPINO

Po končanih letnih konferencah osnovnih organizacij sindikata je pred dnevi zasedala tudi letna skupščina konference osnovnih organizacij sindikata rudarsko elektroenergetskega kombinata Velenje. Tako kot pred letom dni so tudi tokrat skušali kar najbolj kritično oceniti dosedanje delo ter se dogovoriti za prihodnje akcije.

Ivo Kadliček, predsednik konference osnovnih organizacij sindikata, je posebej opozoril na tiste naloge oziroma vprašanja, ki jih bo treba hitro, temeljito, kvalitetno, samoupravno in tovariško urediti. Gre za to, da v vsej celovitosti uveljavijo sindikalno skupino kot temeljnega nosilca dela, oblikovalca odločitev, načrtovalca in izvajalca nalog. Za zdaj z delom sindikalnih skupin niso povsem zadovoljni. Sindikalne skupine so sicer pripravljene delati, saj so obravnavale številne probleme in uresničile več nalog — od proizvodnih do samoupravnih in solidarnostnih. Vendar pa je to le del njihovih nalog. Premalo je še pobud in zahtev, denimo, na področju produktivnosti, inovacij, varčevanja, znižanja bolniškega staleža itd. Sindikalne skupine v velenjskem rudarsko elektroenergetskem kombinatu lahko opravijo tudi te naloge. Zato pa niso potrebni simpoziji in znanstvene razprave, pač pa tovariška vzpodbuda, volja in vztrajnost.

Letna skupščina osnovnih organizacij sindikata velenjskega rudarsko elektroenergetskega kombinata se je zavzela tudi za organizacijsko utrditev osnovnih organizacij sindikata ter za poživitev dela konferenc osnovnih organizacij sindikata v temeljnih organizacijah združenega dela proizvodnje premoga, saj je pred njimi zahtevna naloga — nova dohodkovna povezanost in soodvisnost ter nova samoupravna organiziranost. Nasploh pa bodo morale osnovne organizacije več storiti za uveljavljanje zakona o združenem delu, ob tem pa tudi za povezovanje osnovnih organizacij sindikata s samoupravnimi interesnimi skupnostmi in krajevnimi skupnostmi, s čimer v velenjskem kombinatu tudi še niso povsem zadovoljni. Ena od nalog bo tudi poenotenje oziroma usklajevanje dela med osnovnimi organizacijami sindikata. Ponekod si namreč prizadevajo, da bi uresničili le svoje samoupravne pravice, za reševanje skupnih zadev pa jim ni veliko mar.

Osrednja naloga osnovnih organizacij sindikata pa bo kar najbolj dosledna uveljavitev ustavnih določil in vsebine zakona o združenem delu, pri čemer mora biti v ospredju vprašanje dohodkovne povezanosti in soodvisnosti. Utrujajoče razprave in iskanje poti za najprimernejše rešitve so končane. Zdaj je treba kar najbolj smelo v akcijo. Ob uveljavljanju novih dohodkovnih odnosov ter soodvisnosti in poglabljanju samoupravljanja pa tudi v rudarsko elektroenergetskem kombinatu Velenje ne bodo mogli mimo zahtev za povečanje produktivnosti. Z doseženim niso zadovoljni. Višjo produktivnost naj bi dosegli z boljšim izkoriščanjem delovnega časa, strojev in naprav.

Na letni skupščini so govorili tudi o delitvi dohodka. Analitična ocena delovnih mest bo že v kratkem v javni razpravi; v šoštanjski termoelektrarni so, denimo, to že storili. Sindikati se bodo morali zavzemati za to, da bodo naloge, opredeljene za posamezna delovna mesta, realno postavljene ter zahtevati njihovo ovrednotenje. Sistem nagrajevanja pa bo treba dopolniti z merili za ocenjevanje osebne uspešnosti delavcev.

Razprava je utemeljila in deloma dopolnila sicer dokaj obširen in podroben spisek nalog sindikalne organizacije v rudarsko elektroenergetskem kombinatu. Še večjo pozornost je treba nameniti varstvu pri delu, so poudarjali rudarji, pri čemer pa bo treba zastaviti akcijo tako, da bo čim manj poškodb. Produktivnost dela bodo zviševali predvsem z večjim izkoriščanjem jamske mehanizacije. Ustvariti je treba pogoje, da tudi rudarji preidejo na 42-urni delovni teden, pri tem pa skorajda zagotovo ne bo mogoče mimo zahtev za spremembo delovnega cikla. Tem nalogam pa bodo kos, kot so poudarili razpravljavci, če bodo delali učinkovito, kar najbolj kvalitetno, prizadevno in enotno. Tako konferenca kot osnovne organizacije sindikata pa bodo morale nemudoma izoblikovati akcijske programe za svoje delo, določiti nosilce nalog in roke za njihovo izvedbo.

P. O.

JUGOSLOVANSKI SINDIKATI IN MEDNARODNO SINDIKALNO GIBANJE

Za akcijsko enotnost

Plenarna seja sveta ZSJ o aktualnih vprašanjih v sindikalnem gibanju neuvrščenih držav in dežel v razvoju ter sodelovanju naših sindikatov z njimi

Zadnjo plenarno sejo je svet ZSJ posvetil aktualnim vprašanjem sindikalnega gibanja neuvrščenih držav in dežel v razvoju ter sodelovanju jugoslovanskih sindikatov z njimi. Podrobno analizo te tematike je narekovalo spoznanje, da si vedno več sindikatov iz teh držav prizadeva doseči akcijsko enotnost v nekaterih skupnih zadevah, pomembnih za delavsko gibanje. Glavna ovira za večjo akcijsko enotnost in sposobnost delovanja sindikalnih gibanj v omenjenih deželah je pripadnost posameznih sindikalnih organizacij mednarodnim sindikalnim centralam, ki delajo po svoje in vsiljujejo norme ravnanja v skladu s svojimi ideološkimi opredelitvami. Takšno ravnanje je v dobršni meri tudi vzrok, da je ideja o sklicu svetovne sindikalne konference o razvoju naletela na nepredvidene ovire.

Za to zamisel se med drugimi zavzemajo tudi jugoslovanski sindikati, saj so prepričani, da je boj za nove odnose na mednarodnem gospodarskem področju ena najbolj pomembnih oblik razrednega boja v mednarodnem delavskem gibanju. V zvezi s tem je na plenarni seji ZSJ sekretar sveta Miodrag Vlahović dejal, da se v mednarodnem delavskem gibanju krepi potreba po razširitvi medsebojnega sodelovanja in solidarnosti, po odpravljanju ideoloških in drugih meja in po usklajevanju sindikalne aktivnosti pri reševanju različnih vprašanj, pomembnih za delavski razred.

»Blokovska razdelitev in hladna vojna sta pustili globoko sled v mednarodnem delavskem gibanju,« je poudaril Miodrag Vlahović. »Odsev teh razlik je obstoj treh mednarodnih sindikalnih central — Mednarodne konfederacije svobodnih sindikatov s sedežem v Bruslju, Svetovne sindikalne federacije, ki ima svoj sedež v Pragi, in Svetovne konfederacije dela s sedežem v Bruslju. Čeprav so te centrale ideološko opredeljene, se jim je pridružil del sindikalnih organizacij iz neuvrščenih držav in dežel v razvoju. Zunaj teh mednarodnih central pa deluje 50 nacionalnih sindikalnih organizacij, večinoma iz Afrike.«

Za odnose znotraj omenjenih mednarodnih sindikalnih central, ki so v čedalje večji krizi, je Miodrag Vlahović poudaril, da razdeljenost še ne pomeni, da večina delavskega razreda v svetu podpira razdrobljenost v mednarodnih sindikalnih odnosih.

»Kljub mnogim težavam večina sindikalnih organizacij išče pot, ki bi jih pripeljala do večje akcijske sposobnosti na mednarodnem prizorišču. Eden najbolj izrazitih primerov teh prizadevanj je utrditev organizacije afriške sindikalne enotnosti, v katero se lahko včlanijo samo tisti nacionalni sindikati (po en iz vsake dežele), ki izstopajo iz mednarodnih sindikalnih central.«

»Zveza sindikatov Jugoslavije ni v svoji mednarodni dejavnosti nikoli dajala lekcij niti ni vplivala na opredelitve nacionalnih sindikalnih organizacij. Jugoslovanski sindikati so se vedno zavzemali za akcijsko enotnost mednarodnega sindikalnega gibanja pri vseh tistih dejavnostih, ki so rezultat skupnih interesov delavskega razreda,« je med drugim dejal Miodrag Vlahović.

Potlej je še zlasti govoril o pobudi za sklicanje svetovne konference sindikatov dežel v razvoju, za katero se jugoslovanski sindikati na osnovi načel politike neuvrščenosti še posebej zavzemajo. Potrebo po njej izraža vedno več organizacij. V nekaterih sindikatih dežel v razvoju je čutiti nestrpno prizadevanje, da bi čimprej prišlo do tega shoda, medtem ko druge, zlasti članice mednarodnih central, živahno razpravljajo o različnih idejah glede tega sestanka. Hkrati skušajo nekatere politične sile na Vzhodu in Zahodu izkoristiti veliko zanimanje za svetovno sindikalno konferenco in vsiljujejo svoje koncepte.

Vlahović je dejal, da bodo jugoslovanski sindikati v svojih dvostranskih stikih še naprej zagovarjali potrebo po najširšem sindikalnem sodelovanju v prizadevanjih za hitrejši in bolj učinkovit gospodarski napredek dežel v razvoju, obenem pa se bodo trudili, da bi odpravili številne motnje, ki za zdaj onemogočajo sklic tega mednarodnega sindikalnega zbora.

V. K.

PRED II. KONFERENCO ZVEZE SINDIKATOV HRVAŠKE

Osnovna organizacija — izhodišče akcije

V nekaterih okoljih šele trkajo na vrata osnovnih organizacij

V pripravah na drugo konferenco Zveze sindikatov Hrvaške, ki bo v drugi polovici marca, je bila v Zagrebu skupna seja predsednikov in sekretarjev republiških odborov sindikatov. Sklical jo je predsednik sveta sindikatov Hrvaške Milutin Baltić. Na seji, ki se je je udeležil tudi podpredsednik sveta ZSJ Dušan Bogdanov, so razpravljali o aktualnih vprašanjih dela republiških odborov in o njihovem sodelovanju s svetom ZS Hrvaške ter o dosedanji dejavnosti delegatov ZS Hrvaške v zveznih sindikalnih organih.

Ocenili so, da je bila dejavnost republiških odborov sindikatov na Hrvaškem znatno intenzivnejša po reorganizaciji, ki so jo opravili pred dvema letoma. Prav to pa je razkrilo tudi več novih problemov.

Sindikati so zdaj prišli pri svojem delu do »pravih vprašanj«, kot so dejali na seji, zato je zdaj nujno, da bo delo na vseh ravneh organiziranja sindikatov bolj kvalitetno in strokovno. Zaradi nestrokovnosti se je ponekod ohranil star način dela, tu in tam še improvizirajo. Neredko začenjajo znovo akcijo, čeprav prva sploh še ni končana.

Opaziti je tudi, da se v nekaterih okoljih, zlasti v medobčinskih sindikalnih svetih, krepi težnja po profesionalizaciji političnih funkcionarjev, namesto da bi v skladu s sklepi zadnjega kongresa ZS Hrvaške storili vse za strokovno krepitev »sindikalnih ekip«. Očitno je, da tu in tam še pravladuje forumsko delo, namesto da bi vir vseh akcij postala osnovna organizacija sindikata. Ponekod šele zdaj trkajo na vrata osnovnih organizacij.

Učinkovitost dela osnovnih organizacij sindikata zmanjšuje tudi poplava akcijskih dokumentov iz sindikalnih forumov in SIS. To je v glavnem posledica neusklajenega dela sindikalnih teles. Prav zato, kot je povedal Milutin Baltić, ni sprejemljivo obravnavati sindikat kot organizacijo, ki naj se ukvarja z anketiranjem, saj je sindikat organizacija, ki mora z akcijo reševati konkretna vprašanja, ki so življenjskega pomena za delavce. Gre predvsem za vprašanje dohodkovnih odnosov.

V razpravi je sodeloval tudi Dušan Bogdanov in med drugim dejal, da jugoslovanske sindikate čaka več pomembnih nalog. Na prvem mestu so izvajanje zakona o združenem delu, uveljavljanje z zakonom opredeljene funkcije sindikata in vloga sindikatov pri vrednotenju dela. Bogdanov je poudaril, da še vedno preveč pogosto govorimo o uravnilovki, uradniški miselnosti, manj pa o vrednotenju dela, pri katerem je najvažnejše, da je osebni prispevek povezan s celotno dohodkovno mrežo. Dobro znano je, da zakon vztraja pri vrednotenju dela. Za sindikat ne more biti sprejemljiv vsak model nagrajevanja. Tisto, kar je sprejemljivo v SDK, ni nujno, da ustreza delavcem. Dušan Bogdanov je opozoril tudi na pomen dogovarjanja o nagrajevanju po grupacijah, saj se tu uveljavljajo tako posebni interesi dela delavskega razreda kot splošne družbene koristi.

V. MILJEVIĆ

PROIZVAJALCI KMETIJSKIH STROJEV IN OPREME O DELITVI PO DELU

Bolj v besedah kot zares

V beograjskem »Zmaju« so se sestali proizvajalci kmetijskih strojev in opreme in tako »začeli« serijo sestankov po grupapacijah v okviru Sindikata delavcev industrije in rudarstva Jugoslavije o merilih za delitev dohodka in sredstev za osebne dohodke. Zanimivo je, da so se udeleženci sestanka nenehno vračali na pridobivanje oziroma na možnosti pridobivanja dohodka.

Razprava o merilih je pokazala, da v večini OZD in TOZD še zmeraj velja star sistem delitve oziroma da delavce v neposredni proizvodnji v glavnem nagrajujejo na podlagi norm, medtem ko za zaposlene v skupnih službah velja startna osnova, na katero najbolj vplivajo kvalifikacija, delovno mesto, odgovornost in druga znana merila.

Zanimivo je, da so v »Zmaju« skušali povezati skupne službe s proizvodnimi TOZD, vendar samo v pridobivanju dohodka, in to po internih cenah in ob obveznosti, da dejavnost opravljajo za proizvodne TOZD te tovarne.

Kot pozitivno izkušnjo iz sistema delitve v osiješkem kolektivu OLT bi lahko omenili spreminjanje vrednosti točke, ki jo določijo vsak mesec sproti in je odvisna od ustvarjenega dohodka. Vendar pa vseeno prevladuje sistem norme oziroma analitične ocene delovnih mest. Za delavce, ki delajo po normi, velja tudi variabilni del osebnega dohodka, ki ga v glavnem določajo na podlagi uresničitve načrta proizvodnje, delovnih rokov, kakovosti opravljenega dela, zmanjšanja stroškov, izmečka in seveda učinka.

Nekaj več meril za delitev so našli v ljubljanskem »Agrostroju«. Poleg ocene delovnega mesta imajo tudi osebno oceno delavcev, do katere pridejo na podlagi 13 meril, opravijo pa jo polletno. Poleg tega je vrednost točke spremenljiva in je odvisna od ustvarjenega dohodka.

Proizvajalci kmetijskih strojev in opreme se sami zavedajo, da so merila po delu pomanjkljiva, da prevladujejo norme in delovno mesto. Prav zato so poudarili potrebo po izpopolnitvi sistema. Klasično normo je treba izpopolniti, saj namen proizvodnje ni samo količina, ampak tudi dohodek.

Kot poseben problem pa so poudarili nagrajevanje organizatorjev proizvodnje, ki pri ustvarjanju dohodka postajajo vse pomembnejši. Niso pozabili tudi na solidarnost. Udeleženci sestanka so se namreč vprašali: kako nagraditi delavce pred upokojitvijo, ki ne morejo delati toliko kot mladi, minulo delo pa je še neobdelana kategorija.

Z. B. V.

ABC odnosov v kolektivu

Piše: Azra Kristančič, dipl. psihologinja

Ljubezen po učinku

Srečala sem znanko. »Prav vesela sem, da sva se srečali. Hotela sem ti že telefonirati!« Ženska v najboljših letih, vedno polna delovne energije, je izgledala, kot da bi ji umrla mati. »Kaj se je zgodilo?«

In začela je pripovedovati. Z možem sta se zaradi njegove službe preselila v Ljubljano in tudi ona je morala na novo delo. Pomagali so ji, tudi tovariš direktor (srečal se je že z Abrahamom) ji je veliko pomagal. In ker je bila pridna in sposobna, ni bilo nobenih težav. Vsi so bili z njo zadovoljni. Njeno delo je bilo takšno, da je morala večkrat na službeno pot s tovarišem direktorjem. Le-ta pa ji je začel kazati znake svoje čustvene naklonjenosti. Njej pa je bilo to zoprno, ima rada svojega moža in hčerko in ji drugi moški niti na misel ne pride. In če bi ji, potem to prav gotovo ne bi bil direktor, ker ji kot moški sploh ni všeč. To mu je, kolikor je mogla, obzirno in spoštljivo tudi povedala. Povedala pa je tudi svojemu možu.

Direktor pa — ali je ni prav razumel ali pa se je hotel zavarovati: seznanil jo je s svojo ženo in naredil vse, da sta se spoprijateljili (kar ni bilo hudo težko, ker je žena ob svojih otrocih živela zaradi službenih potovanj, premnogih sestankov in sploh naporne službe svojega moža zelo osamljeno). »Vidiš, ničesar se več nimaš bati. Ljubila se bova preprosto pri meni doma, takrat ko gre žena k frizerju ali po opravkih! Nihče ne bo ničesar sumil,« je kar naravnost v pisarni povedal direktor. Takrat pa je v njej zavrelo, ni je več zanimalo, da se pogovarja z direktorjem, ampak je odgovorila kot ženska moškemu: »Ne, midva se ne bova nikoli ljubila! Niti pri tebi doma niti pri meni. Nikoli in nikjer!« »Še žal ti bo, punca,« je rekel direktor in pokazal na vrata.

Od tistega dne je bilo narobe vse, kar je naredila. Direktor je že precej let gospodar (je, kakor se danes to čudno sliši!), dovolj časa je imel, da je okrog sebe zbral sodelavce, ki ga brez pogojev ob vsakem času in pri vsaki zadevi podprejo, drugi so pa tiho, tako se dogaja, kar se pač dogaja. »Nisi prva niti zadnja,« je rekla kolegica, potem ko sta se o vsem pogovorili. »Vse to sem sama, pa še marsikatera tukaj, doživela. In kaj me je stalo? Nič, stari je petelin, to vsi vemo pa tudi zelo hitro ga mine. Potem pa imaš mir za vse večne čase. In mirno službo!«

Toda moja znanka tega ne bi prenesla niti z želodcem, kaj šele z razumom. Ostala je osamljena, čeprav vsi njeni sodelavci pa tudi direktor vedo, da je dobra delavka. Žalostno, toda resnično: v majhnem kolektivu tega nihče noče povedati naglas. Kruhek je kruhek.

Znanka je našla drugo delo. Drugje, kjer je edino merilo — delo. V prejšnjem kolektivu pa živijo lepo po starem.

BITKA ZA SOODLOČANJE V VELIKI BRITANIJI

Na nož ali v kompromis?

Delodajalci ostro nasprotujejo predlagani vsebini zakona o industrijski demokraciji, ki bi predstavnikom sindikata v upravnih odborih družb z več kot 2000 zaposlenimi omogočal enakopravnost v odločanju o temeljih poslovne politike in gospodarjenja

V Veliki Britaniji so zagnali vik in krik zaradi priporočila vladnega »Bulockovega komiteja« (po oxfordskem profesorju, ki mu je predsedoval) o sprejetju zakona o industrijski demokraciji, to je sodelovanju delavcev v upravljanju podjetij. Komite so ustanovili že pred dvema letoma z nalogo, da zadevo prouči in predlaga konkretne predloge za reformo sistema odločanja v industriji. V njen so bili predstavniki sindikata in delodajalcev ter nekateri znanstveni delavci.

V svojem priporočilu odbor predvideva, da bi polovico članov upravnih odborov vseh družb z 2000 in več zaposlenimi volil sindikat, drugo polovico pa delničarji. Obe strani bi nato skupaj izvolili neparno število »nevtralnih direktorjev«, ki bi v primeru nesporazumov pravzaprav opravljali vlogo jezička na tehtnici.

Komite utemeljuje radikalno reformo sistema odločanja v industriji z veliko koncentracijo proizvodnje in s težavami s sedanjim sistemom, ki je mnogo bolj oddaljen od delavcev in lokalnih skupnosti, ki jih ti sklepi prizadevajo, kot pa je to v drugih zahodnoevropskih državah. Poleg tega pa sedanji sistem ne daje upanja, da bi se britansko gospodarstvo lahko uspešno obnovilo. Delničarji so daleč od upravljanja, ki ga pravzaprav suvereno izvajajo profesionalni direktorji, lastniki pa intervenirajo šele potem, ko nastopi katastrofa.

V poročilu je rečeno, da bi predlogi komiteja morali postaviti odnose med kapitalom in delom na nove temelje, ki bi zajeli ne samo upravljalsko osebje, ampak vse zaposlene. Tako bi zagotovili uspeh in rentabilnost podjetja.

Če bi bili predlogi komiteja sprejeti, bi to pomenilo, da bi predstavniki sindikata enakopravno odločali o vsem, začenši pri investicijah in zapiranju tovarn do finančnih načrtov, združitve z drugimi podjetji, prodaje kaki drugi družbi, preusmeritve proizvodnje in spremembe tehnologije. Ta ukrep bi zajel 738 največjih družb s 7 milijoni zaposlenih.

Delodajalci so to poročilo sprejeli kot »ekstremno in razbijaško«, njihovi predstavniki v komiteju pa so glasovali proti. Konfederacija britanskih industrijalcev noče razpravljati z vlado o priporočilih komiteja in jim ostro nasprotuje. Delodajalci pa so vseeno spoznali, da je na tem področju potrebno nekaj spremeeniti in se je potrebno zgledovati po ZR Nemčiji. Zato predlagajo, da bi izvoljene predstavnike delavcev z omejenimi pristojnostmi vključili v nadzorne odbore, s tem da bi uslužbenci prav tako imeli svoje predstavnike, medtem ko v odborih direktorjev, ki dejansko vodijo podjetja, ne bi bilo sindikalnih predstavnikov.

NA POTEZI JE VLADA

Zaradi vsega tega se je vlada znašla v zagati. Zaveda se, da je od podpore sindikatov odvisna njena politika odpravljanja inflacije. Minister za trgovino je v parlamentu izjavil, da je načrt o industrijski demokraciji bistven del laburističnega socialnega sporazuma s sindikati. Vlada se je obvezala, da bo izvedla radikalno razširitev industrijske demokracije.

Po drugi strani pa načrti vlade za gospodarsko obnovo temeljijo na povečanju investicij in izvoza, kar pa seveda ne bi bilo izvedljivo brez sodelovanja kapitala.

Ne ostane nič drugega kot počakati, kaj bo vlada ukrenila glede na priporočila omenjenega komiteja. Glede na oster odpor kapitala in slabost vlade v parlamentu je verjetno, da bo skušala najti takšno kompromisno rešitev, ki bi bila sprejemljiva tudi za kapital.

M. T.

TA TEDEN V ŽARIŠČU

Politični vrtiljak tega tedna se je vrtel prav tako vztrajno kot prejšnje dni. Nekatere pisane podobe na njem so nam že znane, le da je zaznati nekoliko bolj rožnate barve. V mislih imamo okrepljeno diplomatsko ofenzivo za rešitev krize na Bližnjem vzhodu. Generalni sekretar ZN Kurt Waldheim je v začetku tedna končal nekajdnevna politična posvetovanja s predstavniki sprtih strani. Če je Waldheim končal izmenjavo mnenj v Tel Avivu, ki je trenutno največja ovira za dosego razumne rešitve, pa je novi ameriški zunanji minister Vance začel prav tam, kjer je najbolj vroče. Pravzaprav nekoliko begajo nasprotujoče si izjave. Waldheim je prispel v Tel Aviv z ugotovitvijo, da je pri arabskih voditeljih ugotovil dokajšnjo pripravljenost za mirno rešitev spora z Izraelci. Le-ti pa so generalnega sekretarja sprejeli zelo hladno in mu skrajno nediplomatsko povedali, da ZN ne priznavajo posredovalne vloge. Tik pred prihodom ameriškega zunanjega ministra pa so povedali, da so prav tako za mirno rešitev spora. Vsekakor gre za nekakšno »varovalno izjavo«, da ob odmevu Waldheimovih izjav ne bi bili videti preveč nepopustljivi. Na ameriško karto pa Izrael očitno igra zato, ker upa, da bo s posredovanjem Washingtona več iztržil.

Zvezni sekretar za zunanje zadeve Miloš Minić se je ta teden odpravil na črno celino — na prijateljski obisk Tanzaniji, Zambiji in Madagaskarju. Njegovo potovanje in sam čas obiska zgovorno pričata o našem zanimanju za dogajanja na jugu Afrike. Zadnji trdnjavi apartheida — Južnoafriška republika in Rodezija napenjata vse sile, da bi čim bolj odložili neizogiben konec. Trdnjava belih rasistov se krepko maje pred upravičenimi zahtevami črne večine, ki se je bila pripravljena na pogajanja. Toda ob nepopustljivih in trmastih stališčih Iana Smitha so se pogajanja v Ženevi razbila, Tanzanija, Zambija in tudi Namibija pa so se odločile nadaljevati oborožen boj. Miloš Minić se je odpravil v vzhodno Afriko, da bi iz prve roke slišal ocene o razmerah. Njegov obisk nedvomno pomeni ponovno potrditev naše moralne in tudi materialne podpore, ki smo jo dajali in dajemo narodom, ki se bojujejo za osvoboditev in samostojno, človeka vredno življenje.

Omenimo še zadnja dogajanja na zeleni celini. Videti je, da so na obzorju novi odnosi med ZDA in Kubo. Pravkar se je iz Havane vrnil posebni odposlanec ameriškega predsednika Carterja Bingham in optimistično izjavil, da bosta Havana in Washington v kratkem uredila že 17 let zamrznjene odnose. Obisk v Havani je bil bliskovit odgovor na izjave kubanskega voditelja Fidela Castra, ki je pred nekaj dnevi zelo pozitivno ocenil možnosti za končno ureditev odnosov. Povedati je treba, da odnosi med Havano in Washingtonom pravzaprav nikoli niso bili povsem zamrznjeni. Zamrznjeni so bili pravzaprav le politični odnosi pa še tu je prihajalo do občasnih tajnih srečanj med ameriškimi in kubanskimi predstavniki. Gospodarski odnosi in interesi pa so vedno znali najti vrzeli v gospodarsko politični blokadi.

BRANKO DOBRANIĆ

BANGLADEŠ IN RAZVOJNI PROBLEMI

Pod pezo revščine

Namesto parlamentarnih volitev — kampanja za sterilizacijo

Ko je general Ziaur Rahman ob koncu novembra lani prevzel oblast v Bangladešu, ni okleval in se je takoj lotil odločnih ukrepov, ki mu jih je dovoljevalo pooblastilo na podlagi zakona o izrednem stanju. Rahman je zdaj glavni administrator v deželi, prej pa je imel predsedniški položaj Mohamed Saje, ki je nameraval držati obljubo in za ta mesec razpisati parlamentarne volitve. Stari politiki, mnogi med njimi so se pogreznili v korupcije, so komaj čakali na spremembo in na bangledeškem prizorišču so kot gobe po dežju začele nastajati stranke. Teh je zdaj 56 in vse želijo sodelovati v parlamentarni tekmi za oblast.

General Ziaur Rahman želi preprečiti tak razvoj. Po njegovem mnenju ima dežela hujše probleme, kot so volitve. Zato je za ta mesec napovedal namesto parlamentarnih volitev veliko kompanjo za sterilizacijo moških in žensk.

Breme siromaštva je v Bangledešu zelo težko. Z dohodkom 70 dolarjev na prebivalca se država vsako leto bojuje za obstanek, za skromno preživljanje 80 milijonov ljudi, ki živijo na ozemlju, le nekoliko večjem kot polovica Jugoslavije.

V tej državi, kjer se vsake 3 minute rodi 7 otrok, proizvodnja hrane pa se povečuje vsako leto le za dva odstotka, je vse podrejeno pravzaprav temu, kako zagotoviti ljudem kruh. Zaradi tega general Rahman in vojaška administracija želita za vsako ceno doseči politični mir in gospodarsko trdnost.

Pri vsem tem je treba povedati, da so lani dosegli več pomembnih rezultatov. Devizne rezerve so povečali, inflacija je pod nadzorstvom, ceno riža in drugih živil so znižali, hrane je bilo v celoti več, narodni dohodek se je povečal, več milijonom ljudem pa so omogočili delo s kampanjo »delo za hrano«, da so dobivali redne obroke, ko so kopali prekope, studence, izsuševali zemljišča in opravljali podobna javna dela.

Čeprav so lani pridelali 12 milijonov ton riža, pa bodo morali v Bangladešu dva milijona ton žit še uvoziti, da bi prehranili vse državljane. Zaslužki delavcev se najpogosteje gibljejo med 15 in 20 dolarji na mesec, pomanjkanje zdrave pitne vode je žgoč problem, (nujno bi morali skopati še 150 tisoč vodnjakov, globokih najmanj 60 m), obdelovalna zemlja pa je tako razdrobljena, da na pridelovalca pride komaj 0,6 ha zemlje. Poplave so pogoste, ponekod s katastrofalnimi posledicami. Če bi se gladina morja zvišala le za pičlih 10 cm, bi bil pretežen del Bangladeša pod vodo.

General Rahman vztraja pri večji disciplini, bori se proti korupciji in za zmanjšanje naravnega prirastka, skuša s trdo roko poiskati vsaj začasen izhod iz velikih težav, v katerih je ta kmetijsko razmeroma bogata, v vsem drugem razen v naravnem plinu pa izjemno siromašna država. Ne smemo biti berači, stalno poudarja Rahman. Težko si je zamisliti, kako bo mogoče v doglednem času premagati toliko nakopičenih težav.

P. V.

kdo je kdo

LEO TINDEMANS

predsednik belgijske vlade

Predsednik vlade Leo Tindemans je zelo ugleden politik majhne, a visoko razvite Belgije; človek, za katerega pravijo, da je nadvse hladnokrven in preudaren. Zato niti ni čudno, da je že nekaj let v političnem vrhu Belgije kot predsednik vlade. Že pred dvema letoma, ko je socialno krščanska stranka zmagala na takratnih parlamentarnih volitvah, so voditelja stranke označevali kot človeka, ki bo Belgiji prinesel spremembe. In res se je Leo Tindemans potrudil in poskušal uresničiti politični program svoje stranke; program, ki se zavzema za večjo samostojnost dveh velikih belgijskih narodnostnih skupin — Flamcev in Valoncev.

Tindemans je predstavnik belgijskih Flamcev, ki že leta ugotavljajo, da imajo Valonci odločilnejše gospodarskopolitične položaje v deželi. Očitno je torej, da narodnostna razdelitev v Belgiji še dolgo ne bo razrešena, zato je edina pot res večja samostojnost vsake od skupnosti in nujno medsebojno dogovarjanje. Pri tem dogovarjanju je Leo Tindemans imel pomembno vlogo in jo bo očitno imel tudi v prihodnje. Tisti, ki poznajo tega 55-letnega pravnika, pravijo, da bo nedvomno storil vse, da narodnostna nasprotja in interesi ne bi Belgijo razdelili v skupek sovražnih družbenopolitičnih skupin. Bržčas bo to predsedniku vlade tudi uspelo. Ne smemo namreč pozabiti, da uživa velik ugled tako med flamskimi rojaki kot tudi med frankofonskimi Valonci.

db

STROKOVNJAK OPOZARJA NA PRAVICE IN DOLŽNOSTI

TEHNIŠKI PREDPISI ZA STROJNIŠTVO

Tehniško in zdravstveno varstvo sta dve najstarejši dejavnosti varstva pri delu. Za obe lahko trdimo, da imata pri nas v Sloveniji že skoraj 70-letno tradicijo. Naš sedanji zakon o varstvu pri delu posveča tudi tehnološkemu varstvu poseben pomen z določili o pregledih in preskusih delovnih priprav in naprav.

Pri uveljavljanju zakona o varstvu pri delu pa se vedno bolj uveljavlja spoznanje, da je potrebno varstvo pri delu še posebno povezovati s tehničnimi vprašanji strojništva. Tako je nastala potreba, da se varstveni predpisi čim bolj uskladijo s tehničnimi predpisi za strojništvo. Zaradi tega sta zveza strojnih inženirjev in tehnikov v Ljubljani in Zavod SR Slovenije za varstvo pri delu združila svoje napore z namenom da izdata tehniške predpise za strojništvo, ko bodo sestavljeni iz dveh delov. V prvem delu bodo zajeti predpisi iz varstva pri delu. Ta knjiga obsega 17 predpisov. V drugem delu pa bodo tehnični predpisi o instalacijah, energetiki in transportnih napravah. Drugi del bi vključeval 34 predpisov.

Obe knjigi sta prirejeni v obliki snopičev, ki obsegajo skupno več kot 550 strani s tekočim in predmetnim kazalom ter so vloženi v mapo z mehanizmom, tako da jih je možno zamenjati pri spremembah in dopolnitvah. Dopolnila bodo izhajala po potrebi v roku 3—5 mesecev.

Predpisi so temeljito pripravljeni, pregledani ter bodo posebno uporabni za strojne inženirje, tehnike, tehnologe, projektante, konstruktorje, načrtovalce, vodilne in strokovne delavce ter varnostne inženirje in pooblaščene delavce za varstvo.

Omenjeno gradivo v obeh knjigah bo znatno olajšalo delo inženirjem in tehnikom v delovnih organizacijah pri sestavah njihovih metodologij za periodične preglede in preskuse delovnih priprav in naprav, metodologij za periodične preiskave kemičnih in bioloških škodljivosti in mikroklime, postopkov pri nabavi in uvozu delovnih priprav in naprav ter v vezi s tem pri sestavljanju pismenih izjav, strokovnih ocen in ocen varnosti, kakor tudi pri urejanju ostalih vprašanj varstva pri delu.

Knjigo lahko naročite na Zavodu SR Slovenije za varstvo pri delu, Ljubljana, Bohoričeva 22a.

sprašujete — odgovarjamo

Prosim za odgovor na naslednje vprašanje:

V sosednji delovni organizaciji dobivajo dodatek za omejevanje fluktuacije vsi zaposleni, v naši temeljni organizaciji pa nihče, čeprav ugotavljajo še večjo fluktuacijo, kot jo imajo pri sosedih. Ustrezna določila sindikalne liste 1977 se mi zdijo nejasna in nepopolna, zato bi rad vedel, kaj naj storimo, da bo najbolj prav!

M. M. — LJUBLJANA

V. d. predsednika Odbora za samoupravno sporazumevanje o dohodku in delitvi osebnih dohodkov pri RS ZSS Emil Šuštar je odgovoril takole:

Vprašanje je preveč splošno, da bi lahko svetoval, kako ravnati, da bo najbolj prav! Vsaj načelno pa nanj vseeno lahko odgovorim. Če torej imajo v sosednji organizaciji dosledno izvedeno delitev po delu, ni nobene potrebe, da bi imeli tudi dodatke za omejevanje fluktuacije. Sindikalna lista 1977 jih sicer še dopušča, vendar ne vsem poprek, ampak le na tistih delovnih mestih, kjer dejansko prihaja do velike in za zdaj še nerešljive fluktuacije. Znano pa je, da prav urejene delovne razmere in delitev po delu bistveno vplivajo na vzdušje v kolektivu in na zvestobo oziroma občutek pripadnosti organizaciji združenega dela.

NAPAČNI NA ZATOŽNI KLOPI

Nepoučeni ljudje radi zatrjujejo, da so športni potapljači in podvodni lovci glavni krivci, da je življenje v našem morju iz leta v leto bolj revno. Nepoučeni pravimo zato, ker tiči zajec v povsem drugem grmu, ki s prvim nima prav nobene zveze. Marsikoga bi lahko postavili na zatožno klop, le športnikov ne!

Res je sicer, da je tudi v našem morju manj življenja, kot ga je bilo pred desetletji. Vendar za to niso krivi ljubitelji potapljanja in športnega ribolova. Minili so namreč časi, ko je lahko skoraj vsak, ki je znal plavati, nekaj ulovil. Danes je povsem drugače: treba se je potapljati tudi dvajset in več metrov, da sploh še vidiš kaj »poštenega«, glede plena pa so tudi za najsposobnejše potapljače nastopili slabi časi.

Življenja v morju je torej res manj, kot ga je bilo pred leti. In kdo je »kriv« za vse to, če se sploh lahko tako vprašamo?

Kdor malo pozna morje in življenje na morju, pozna tudi odgovor: tisti, ki od ribolova živijo, ki z ribami pridno zalagajo hotele, gostišča in ribjo tržnico. Vsi ti, in teh na naši obali ni malo, lovijo na najrazličnejše načine, ob vsakem letnem času, podnevi in ponoči, z lučjo in brez luči, ob petkih in svetkih. Lovijo in praznijo morje, kadar se jim zljubi, za celoletno dovoljenje pa morajo odšteti toliko, kot morajo podvodni lovci za nekaj ur potapljanja!

Po drugi plati pa je zelo veliko omejitev za športne potapljače in podvodne lovce. Vsako leto več! Za ribolov moraš imeti drago dovoljenje, lov je dovoljen le podnevi in še to samo na določenih mestih, teža ulova je omejena, lov je dovoljen samo šest mesecev na leto, itd., itd.

Rezultati vsega tega so znani: sredi poletja, ko je na morju največ ljubiteljev potapljanja in podvodnega lova, ulove domačini s svojimi mrežami, vršami, trnki, ostmi in ne vemo s čim še vse, v enem samem dnevu veliko več rib kot vsi podvodni lovci skupaj v vsem poletju! Res je, plen podvodnih lovcev že leta sploh ni več omembe vreden. Morje praznijo poklicni ribiči. Ti love vsak dan, vedno in povsod, medtem ko je športnim potapljačem dostopen le ozek pas morja ob obali, tam, kjer je voda globoka le nekaj metrov.

Kljub temu pa na naši obali ne vedo več, kaj bi še storili, da bi dokončno pregnali ljubitelje tega športa. Pač, nekateri menijo, da bi kazalo prepovedati uporabo zaščitnih oblek. Pravijo, da bi potapljače zeblo v vodi in ker bi bili v vodi manj časa, bi bila »škoda« temu primerno manjša. Slišati pa je še bolj učinkovite predloge: povsem prepovedati uporabo zaščitnih oblek in dovoliti potapljanje in lov le v zimskem času!

Seveda je takih in podobnih osnutkov novih predpisov, ki naj bi dokončno opravili s »škodljivo« športno dejavnostjo, še več. Kaj se bo iz tega rodilo ne vemo, zagotovo pa lahko trdimo, da bo v vsakem primeru v našem Jadranu rib iz leta v leto manj. Je pač vse več ljudi, ki siromašijo naše morje zaradi denarja, zato, da lahko živijo.

Torej, v katerem grmu tiči zajec? V tistem, po katerem danes nekateri tako vneto brskajo, gotovo ne! In če ni v tem, bo zelo verjetno v drugem. Morda celo v kakem tretjem...?

A. ULAGA

V CERKNEM BODO ZGRADILI ŠPORTNO REKREACIJSKI CENTER

Besede postajajo dejanja

Osrednji športno rekreacijski center na Cerkljanskem bo imel poleg dvorane še plavalni bazen, igrišča za tenis, mini golf, balinanje, odbojko, košarko...

Že pred leti so v največji delovni organizaciji na Cerkljanskem v tovarni elektrotermičnih aparatov Eta poskušali z organiziranimi oblikami oddiha in rekreacije zaposlenih, vendar so bila vsa prizadevanja zaman. Na bolje se je spremenilo šele pred dobrim letom, ko so dvakrat teđensko organizirali ure rekreacije, na katere prihaja vedno več delavcev.

»Sicer pa to ni vse«, pripoveduje Milan Turk, eden najbolj prizadevnih športnih delavcev in predsednik osnovne sindikalne organizacije TOZD Plošča OZD ETA. »Vsako leto organiziramo tekmovanja med temeljnimi organizacijami v kegljanju in šahu, udeležujemo se vseh večjih sindikalnih tekmovanj v idrijski občini, ob vsakoletnem prazniku tovarne se delavci pomerijo v številnih športnih panogah... Mar ni to dokaz, da so napori peščice športnih zanesenjakov obrodili sadove?«

ŽELJA — ŠPORTNO DRUŠTVO

Za športno življenje na Cerkljanskem je značilna precejšnja razdrobljenost. Klubov, ki jih finančno podpira ETA, je sicer nekaj, vendar jo vsak ubira po svoje. Poleg smučarskega društva imajo v Cerknem še košarkarski in balinarski klub ter žensko in moško rokometno sekcijo. Nekateri med njimi so doslej z uspehom nastopili v različnih ligaških tekmovanjih. Ker pa so v njihovih vrstah tudi delavci tovarne ETA, so delegati osnovnih sindikalnih organizacij v tovarniški konferenci začeli razmišljati o ustanovitvi svojega športnega društva. Razlogov za to je bilo več...

»Pod okrilje tovarniškega športnega društva bi tako prišli vsi klubi, ki že nekaj časa delajo, z združenimi sredstvi temeljnih organizacij pa bi lahko ustanovili še nekaj sekcij, predvsem pa poskrbeli za večjo množičnost na področju organiziranega oddiha in razvedrila«, poseže v pogovor Ernest Podobnik, predsednik sindikalne konference ETA.

Zamisel o ustanovitvi športnega društva ETA je prišla ob pravem času. V Cerknem namreč mislijo v prihodnjih letih zgraditi športno-rekreacijski center, ki ne bi služil samo delavcem podjetja ETA, pač pa vsem krajanom.

NAJPREJ PLAVALNI BAZEN

Z načrtom o gradnji osrednjega športno-rekreacijskega centra na Cerkljanskem nas je seznanil Milan Turk:

»Hkrati z gradnjo objektov družbenega standarda, med katere sodijo predvsem stanovanjski bloki, vrtec, zdravstveni dom, ceste, otroška igrišča in lani zgrajeni delavski dom, naj bi Cerkno sčasoma dobilo tudi prepotrebne objekte za množično športno rekreacijo. Krajevna skupnost je v sodelovanju s Projektom iz Ljubljane že pripravila dve varianti načrtov. Po prvi bi v središču Cerknega ob potoku Cerknica zgradili športno dvorano in bazen, po drugi pa bi bil bazen ob novem delavskem domu, ob športni dvorani pa bi zgradili še nekaj igrišč za tenis, mini golf, balinanje, odbojko, košarko itd.«

Po sedanjih ocenah bi celotna investicija veljala 14.200.000 dinarjev, gradnja osrednjega športno-rekreacijskega centra, doslej prvega ne samo na Cerkljanskem, pač pa v vsej idrijski občini bi potekala postopoma.

»Že letos naj bi začeli graditi bazen. Prednost pred gradnjo drugih objektov v centru naj bi bazen dobil tudi zato, ker ob Cerknici še niso urejena vsa zemljiško lastniška razmerja. Sredstva za gradnjo bi zbrali s pomočjo naše delovne organizacije, temeljne telesnokulturne skupnosti Idrija, krajevne skupnosti in z bančnimi krediti.«

Toda to je le en objekt v centru...,« nadaljuje Milan Turk. »Športna dvorana bo imela 600 sedežev in 1500 stojišč. Dvorana ne bo namenjena samo športnikom, pač pa tudi za vse večje družbenopolitične in kulturne prireditve, za koncerte, gledališke predstave... Skratka, želimo, da bi v njej sleherni od 6000 naših krajanov našel nekaj zase... Saj sedaj v Cerknem nimamo večje dvorane za najrazličnejše družbene, kulturne in športne manifestacije«.

Sodeč po tem, kar so nam pripovedovali marljivi sindikalni in športni delavci OZD ETA, lahko rečemo, da so po dolgih letih tudi na Cerkljanskem dokončno obračunali z miselnostjo, češ, kaj nam bodo športno-rekreacijski objekti, ko imamo vsi streho nad glavo pa delavski dom... Očitno je, da je bilo takih, ki so nasprotovali gradnji objektov za organizirano preživljanje oddiha in rekreacije tokrat zelo malo!

I. VIRNIK

I. ZIMSKE ŠPORTNE IGRE SINDIKALNIH DELAVCEV V PROMETU IN ZVEZAH SLOVENIJE

USPELA PREMIERA

Minulo nedeljo so bile pod Vitrancem v Kranjski gori in na belih poljanah pod Martuljkovo skupino I. zimske športne igre Sindikata delavcev v prometu in zvezah Slovenije. Organizator tekmovanja je bil republiški odbor tega sindikata, izvajalec pa popularni TRIM servis iz Ljubljane.

Čeprav je ob koncu tedna v Kranjski gori, ki jo obišče na tisoče in tisoče smučarjev iz vse Slovenije pa tudi iz drugih republik, najteže organizirati množično tekmovanje, so se organizatorji odločili prav za nedeljo.

»To je bila edina možnost, da smo lahko privabili na sneg predstavnike vseh devetih dejavnosti. Šlo nam je predvsem za množičnost in seveda manj za rezultate. Sodimo namreč, da moramo storiti za rekreacijo naših delavcev čim več, obenem pa se zavedamo, da se bodo naši napori obrestovali le v primeru, če se bomo lahko pohvalili z množično športno dejavnostjo. Prvih zimskih iger se je udeležilo 452 ljubiteljev zimskega športa. Prijavljenih je bilo sicer nekaj več tekmovalcev, vendar smo z udeležbô vseeno zelo zadovoljni...«, nam je po tekmah dejal Ivan Slamnik, predsednik republiškega odbora Sindikata delavcev v prometu in zvezah Slovenije in pokrovitelj iger.

Že podatek, da so se vabilu za srečanje na snegu odzvali predstavniki vseh devetih dejavnosti, pove mnogo! V Kranjski gori smo videli celo slovenske pomorce in predstavnike Luke Koper. Skratka, ko so pritekli v cilj še zadnji tekmovalci in je bilo iger tako rekoč konec, so si organizatorji zadovoljno oddahnili. Pripombe?

Niko Štravs (ŽG) je osvojil v kategoriji C odlično 5. mesto.

»Pravzaprav jih je bilo zelo malo...«, nam je pripovedoval Ivan Slamnik. »Nekateri z višjimi startnimi številkami so se pritoževali nad razmehčano progo. Razumljivo, prvi so imeli boljše tekmovalne pogoje, toda vedno je tako. Sicer pa pravimo, da je važna udeležba, rezultati pa mnogo manj, zato tudi hude krvi zaradi mehke proge ni bilo preveč. Drugo z drugim: tekmovanje je lepo uspelo, za kar gre seveda zasluga tako organizatorjem kot tudi nastopajočim, ki so svojo nalogo vzeli prav tako resno...«

Še glavni rezultati: Veleslalom:

Ženske A: 1. Nada Pintar CT (48,6), 2. Minka Kuščar CT (49,3), 3. Stanka Riznar (54,2); **Ženske B:** 1. Justina Pukl ŽG (47,5), 2. Maja Kramar CT (47,9), 3. Jana Arman BT (50,5); **Veteranke:** 1. Marija Leskovšek CT (67,1), 2. Breda Prešeren CG (69,7), 3. Metka Orešič PTT (160,0); **Moški A:** 1. Peter Melinc CG (45,68), 2. Stane Štefančič CT (47,19), 3. Alojz Kemperle CT (47,36); **Moški B:** 1. Marjan Manfreda ŽG (50,94), 2. Janez Potočnik CT (51,73), 3. Jože Šturm ŽG (53,53); **Moški C:** 1. Jože Juvančič CG (40,55), 2. Janez Bergelj PTT (42,04), 3. Brane Smrekar ŽG (42,22); **Veterani:** 1. Marko Porenta BT (45,0), 2. Ernest Stoklas CT (47,4), 3. Rudi Ocvirk CG (47,4).

Teki na smučeh — 3 km:

Ženske A: 1. Tatjana Korelc ŽG (15:45); **Ženske B:** 1. Jožica Sepohar Inex (13:10); **Veterani:** 1. Srečko Štern ŽG (10:20), 2. Konrad Miler ŽG (10:24), 3. Srečko Kocbek ŽG (11:07);

Teki na smučeh — 5 km:

Moški A: Franc Stirn PTT (18:30), 2. Roman Blaško CT (18,42), 3. Milan Grah CG (19,31); **Moški B:** 1. Franc Beras ŽG (16:05), 2. Vinko Bergant ŽG (17:26), Niko Šinkovec BT (17:26), 3. Milorad Guzina PTT (17:48); **Moški C:** 1. Franc Potočnik ŽG (15:52), 2. Ivan Čič PTT (17:27), 3. Janez Tišov ŽG (18:32).

NOVICE, REZULTATI, MNENJA

MUTA

Olimpiada v malem

Na Kaštivniku na Kopah je bila tako rekoč olimpiada v malem. Organizirali so jo športni delavci delovne organizacije Tovarne Gorenje na Muti. Kar 57 tekmovalcev iz vseh temeljnih organizacij in skupnih služb se je pomerilo v veleslalomu.

Tekmovali so v dveh starostnih skupinah. Med mlajšimi je dosegel prvo mesto Branko Gregl, drugo Jože Kota in tretje Ivan Klimež. Med veterani, ki po kvaliteti in časih sploh ne zaostajajo kaj prida za mlajšimi, je prismučal prvo mesto Janez Osrajnik, sledil mu je Tone Bijol in za njim še Metod Praper. Srečanje je bilo skrbno pripravljeno in že po tradiciji dobro obiskano. Tudi gledalcev ni manjkalo, ki so prišli spodbujat svoje sodelavce.

K temu naj še dodamo, da je športna rekreacija v tej delovni organizaciji dokaj dobro organizirana. Precej članov sodeluje v krajevni organizaciji strelcev in drugih športnih dejavnostih. V tej zimsko športni sezoni bo na Kopah na Pohorju še tradicionalno zimsko športno srečanje delavcev Gorenja Mute, Fecra Slovenj Gradec in Gorenja Velenje. Skratka, olimpiada v malem.

kw

KOPER

V počastitev 8. marca

Tudi letos je razpisala komisija za šport in rekreacijo pri Kraško-oblanem svetu ZSS Koper tradicionalno športno tekmovanje žensk v počastitev 8. marca.

Predstavnice delovnih kolektivov bodo tekmovale kar v šestih športnih panogah: v kegljanju, namiznem tenisu, odbojki, rokometu, streljanju in v šahu.

Vsa srečanja bodo ob koncu tega meseca, najprej pa se bodo začela tekmovanja v odbojki in v streljanju. Zanimivo je, da so delovne organizacije prijavile največ ekip za tekmovanje v kegljanju (trideset), kar dokazuje, da postaja ta športna panoga vse bolj priljubljena tudi na slovenski obali. Škoda le, da tudi tu ni dovolj kegljišč in da so najemnine precej visoke.

RADOVLJICA

Smučanje, plavanje...

V organizaciji TVD Partizan Gorje in pod pokroviteljstvom občinskega sveta ZSS, bo v nedeljo, 27. februarja, v Gorjah letošnje občinsko sindikalno prvenstvo v smučarskih tekih, Ženske bodo tekle na tri, moški pa na šest kilometrov dolgi progi. Moški bodo razdeljeni v pet starostnih skupin, ženske pa v štiri skupine. Organizatorji so se odločili, da bodo prijavljeni kategorizirani tekmovalci in tekmovalke nastopili le za posamično uvrstitev in da se njihove uvrstitve ne bodo upoštevale v končni ekipni razvrstitvi osnovnih sindikalnih organizacij.

Tradicionalno občinsko sindikalno prvenstvo v veleslalomu, ki ga bo letos organiziral SK Bohinjska Bistrica, pa bo na smučiščih na Kobli v soboto, 19. marca. Če na Kobli ne bo dovolj snega, bo tekmovanje na Voglu.

Še to: komisija za šport in rekreacijo pri občinskem svetu ZSS namerava ob koncu marca ali v začetku aprila organizirati v kopališču hotela Grajski dvor v Radovljici plavalno šolo za vse tiste člane osnovnih organizacij sindikata, ki še ne znajo plavati.

I. V.

KRANJ

Lokostrelci v Exotermu

Očitno doživlja lokstrelstvo zadnje čase velik razmah. Vsi tisti, ki so spoznali ta šport, so se zanj navdušili, saj je razmeroma cenen, obenem pa tudi zelo mikaven.

To so med prvimi v Sloveniji spoznali v Kemični tovarni Exoterm. Zaradi velikega zanimanja članov kolektiva so pred nedavnim pri osnovni organizaciji sindikata ustanovili lokostrelsko sekcijo, poleg tega pa je tovarna prevzela pokroviteljstvo nad lokostrelskim klubom Kranj, ki se je preimenoval v LK Exoterm. Klubu je že ponudila pomoč krajevna skupnost v Naklem. Tako bodo kranjski lokostrelci že v kratkem uredili strelišče na travniku v Želinu pri Naklem.

I. V.

KAMNA GORICA

Poštarji na snegu

Pod pokroviteljstvom sindikalne organizacije PTT in v organizaciji sindikata TOZD TT je bilo v Kamni gorici letošnje tekmovanje delavcev PTT podjetja Kranj v veleslalomu. Prvenstva gorenjskih poštarjev so se udeležili tekmovalci in tekmovalke iz vseh temeljnih organizacij združenega dela, najbolj uspešna pa je bila TOZD TT. Kljub slabemu vremenu so prizadevni organizatorji odlično opravili svojo nalogo.

Rezultati — ženske: 1. Ovniček (TOZD Kranj), 2. Valand (TOZD Radovljica), 3. Jerovšek (TOZD Kranj), moški nad 40 let: 1. Kejžar (TOZD Škofja Loka), 2. Bavdek (DSSS Kranj), 3. Pleško (TOZD Škofja Loka), od 30 do 40 let: 1. Tušek (TOZD TT), 2. Goričan (DSSS Kranj), 3. Kozjek (TOZD TT), do 30 let: 1. Galjot, 2. Medved, 3. Beton (vsi TOZD TT).

Najboljšim so ob koncu tekmovanja podelili pokale in diplome, najstarejši udeleženec tekmovanja F. Ahačič pa je dobil »gabrov pokal« kot simbol trdnosti in vztrajnosti.

I. V.

Udeleženci veleslaloma »Kamna gorica 77«. Foto: Franc Debeljak

DELAVSKO IZOBRAŽEVALNO DRUŠTVO V LJUBLJANI 1871 – 1874 (II.)

Prvi slovenski socialist Matija Kunc

Piše: Jasna Fischer

POOSTREN POLICIJSKI NADZOR

Kranjski deželni predsednik je v svojem poročilu notranjemu ministru na Dunaj 14. aprila 1872. leta ugotavljal, da je društveno življenje z Wagnerjevim prihodom v Ljubljano zelo oživelo. Prvi Kunčev in Wagnerjev skupni nastop je bila proslava prve obletnice ustanovitve ljubljanskega delavskega izobraževalnega društva 22. oktobra 1871. leta, na kateri sta imela slavnostna govora.

Po ohranjenih arhivskih dokumentih in časopisnih poročilih je videti, kot da Kunc in njegovi somišljeniki niso naleteli na nobeno resnejšo opozicijo v društvu. Da ta podoba ni resnična, dokazujejo dogodki, ki jih je sprožil občni zbor delavskega bolniškega in invalidskega društva 10. marca 1972. leta. Na tem občnem zboru so po pravilih društva volili nov odbor. Predloženi sta bili dve kandidatni listini — prvo je predložil odbor delavskega bolniškega in invalidskega društva, drugo pa delavsko izobraževalno društvo. Že pred volitvami je nekdanji predsednik delavskega izobraževalnega društva Arko nastopil proti Kunčevi listi, češ »da je na njej več zastopnikov pokvarjenih tendenc, ki jih danes ves vzgojeni svet obsoja«. Z večino glasov so bili izvoljeni kandidati, ki jih je predlagal odbor delavskega bolniškega in invalidskega društva. Tako je bil za predsednika izvoljen Albin Arko, za njegovega namestnika pa Karel Rütting, ki sta bila oba znana kot vneta pristaša Schultze-Delitschevega načela samopomoči. Kunc je 14. marca v imenu 29 članov delavskega bolniškega in invalidskega društva ter nato še 16. marca v imenu delavskega izobraževalnega društva vložil pri ljubljanskem magistratu protest zaradi nepravilnosti pri volitvah. Protest je utemeljeval z dejstvom, da je bilo izvoljenih le 15 in ne, kot določajo društvena pravila, 20 članov odbora. Očital je, da so bili predsednik, njegov namestnik, blagajnik in računovodja izvoljeni skupinsko in ne posamično. Poudaril je, da društvena pravila določajo, kako mora biti vsaj dve tretjini članov novega odbora, torej 14, člani delavskega izobraževalnega društva, izvoljenih pa je bilo le devet. Opozoril je, da je glasoval tudi en nečlan v imenu 28 članov, ter podvomil v število pravilno oddanih glasovnic. Zato je Kunc zahteval, da se volitve razveljavijo, razpišejo nove, društvi pa do takrat upravlja stari odbor, ki ga je vodil njegov somišljenik Franc Sark.

Nadaljevanje je ta spopad dobil na rednem občnem zboru delavskega izobraževalnega društva 25. marca. Kunc je v dopisu Volkswille poročal, da se je že pred zborom zbrala skupina osmih članov društva, ki naj bi po nalogu nemško-liberalne strani poskušala društvo spet postaviti na Schultze-Delitschevo načelo samopomoči in določila svojo kandidatno listo za volitve v društveni odbor, ki pa je na volitvah dobila le nekaj glasov. Kunc je na zboru ponovil obtožbo, da so bile volitve za odbor delavskega bolniškega in invalidskega društva prevara, ter zahteval od prisotnega magistratnega svetnika Gutmanna jasen odgovor. Gutmann je pojasnil, da »so volitve bile nepravilne, dosežene samo z vplivanjem na člane in sumničanji proti delavskemu društvu.« V nadaljnjem poteku zbora Kunčevi nasprotniki niso dobili podpore in je tiskar Rütting, namestnik predsednika delavskega bolniškega in invalidskega društva, vrnil člansko izkaznico delavskega izobraževalnega društva.

Oporišče svojega dela so Kunčevi nasprotniki prenesli v delavsko bolniško in invalidsko društvo in vse leto 1972 je potekalo v znamenju njihovih prizadevanj, da se otresejo vezi z delavskim izobraževalnim društvom. Vsa Kunčeva prizadevanja, da doseže z njimi dogovor in spravo, so propadla. Volitve 10. marca 1972. leta so ostale veljavne in društvo je vodil odbor pod predsedstvom Albina Arka in Karla Rüttinga. Dokončno je bil spor rešen šele v aprilu 1873. leta, ko je deželna vlada potrdila spremembo pravil. Delavsko bolniško in invalidsko društvo ni bilo več podružnica delavskega izobraževalnega društva, ampak je postalo samostojno in neodvisno. Uradno to ni bila več delavska bolniška in invalidska blagajna, čeprav tega imena že od leta 1871 niso več uporabljali.

Kljub tem pretresom in idejnim razčiščevanjem je delavsko izobraževalno društvo v marcu 1872. leta štelo že 162 članov, do konca meseca julija pa je pristopilo še več kot 250 novih. Hiter napredek društva — v letu dni se je število članov povečalo kar za štirikrat — ter stavkovno gibanje, ki je takrat zajelo Ljubljano, sta spodbudila kranjskega deželnega predsednika Wurzbacha, da je poslal ljubljanskemu županu Dežmanu opozorilni dopis, v katerem ugotavlja, da »zasluži v zadnjem času tudi v Ljubljani živahno gibanje v delavskih okrožjih vso pozornost oblasti. To ni važno samo v državno-policijskem oziru — temveč mora zbuditi zanimanje tudi s stališča javne varnosti, torej postaja tudi predmet lokalne policije«. Zato ga prosi, da posveti posebno pozornost delavskemu gibanju in mu takoj sporoči, svoje ugotovitve. Obenem ga opozarja, da nosijo člani delavskega izobraževalnega društva posebne znake, nekateri pa celo nekakšne uniforme, ki naj bi jih po njegovih informacijah dobili z Dunaja.

Rezultat tega poostrenega policijskega nadzora je bila policijska prijava Matije Kunca mestnemu delegiranemu sodišču, da je nezakonito sklical delavsko zborovanje, ne da bi ga poprej prijavil, tako da je prekršil paragraf 2 zakona o zborovalni pravici. Magistratni svetnik Ludvik Perona je namreč 22. junija odkril, da je Kunc sklical shod tesarjev, ki so prav takrat stavkali, in nekaj članov delavskega društva. Perona je zborovanje razpustil kljub Kunčevim ugovorom, da sploh ne gre za delavski shod, da je hotel novim članom, ki so takrat pristopili k društvu, le predavati o namenu in koristi delavskih društev, to pa je utemeljeval s trditvijo, da mu to dovoljujejo društvena pravila. Kunc je bil zaradi tega prekrška obsojen na desetdnevni zapor. Dejal je, da se bo pritožil proti tej sodbi, vendar ni podatkov, ali je pritožbo tudi res vložil. Verjetno je Kunc kazen tudi odsedel.

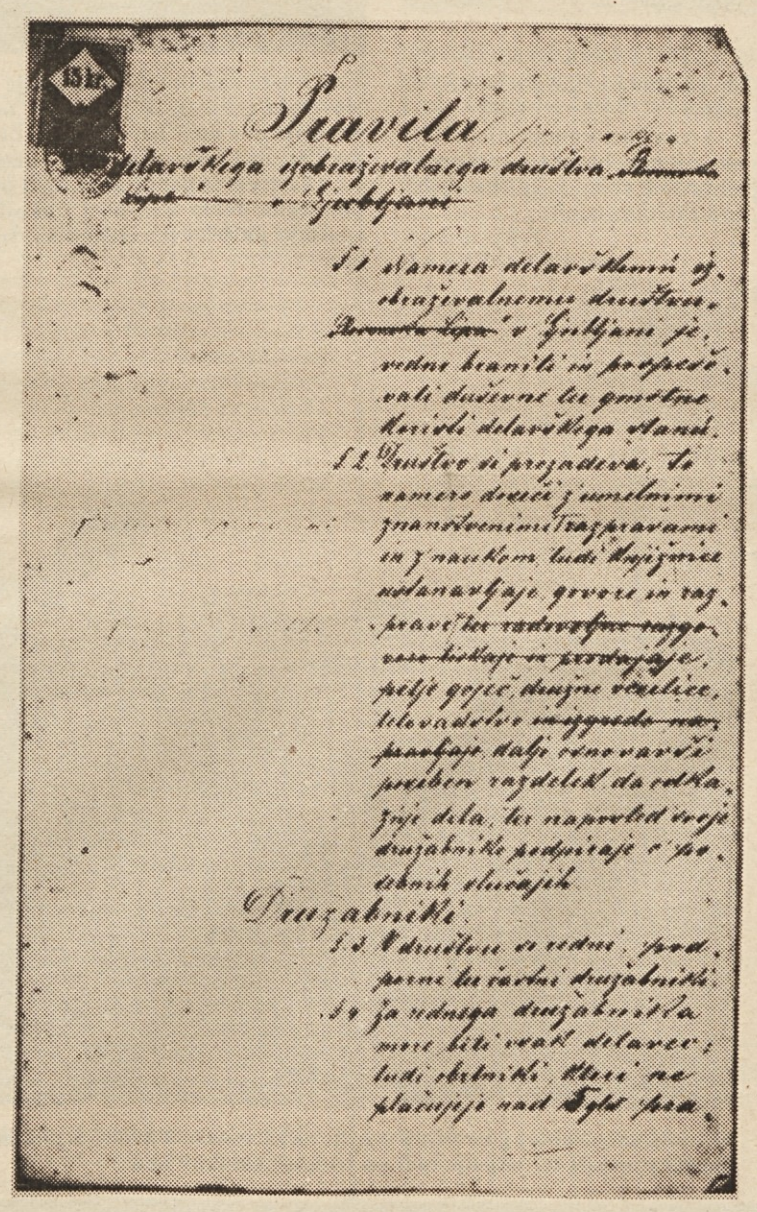
15 kr.

Pravila
delavskega izobraževalnega društva v Ljubljani

§ 1. Namen delavskemu izobraževalnemu društvu v Ljubljani je, vedno braniti in podpirati duševne in gmotne koristi delavskega stanu.

§ 2. Društvo si prizadeva, da namero doseže z umetnimi znanstvenimi razpravami in z naukom, tudi dopisovanje udanostnih govorov in razpravljanje govorov in razpravljanje, pelje govore, drugim društvom telovadbe [illegible] prebran razdelek da odkloni dela, ki napoveduje drugačne podpiranje v [illegible] drugih.

Pravzaprašanje:

§ 3. V društvo se vsprejmejo, pod pogoj, da [illegible] drugačni. Ko je vsaka drugačnika more biti vsak [illegible], tudi [illegible], kteri na [illegible] nad [illegible] let.

Pravila delavskega izobraževalnega društva v Ljubljani

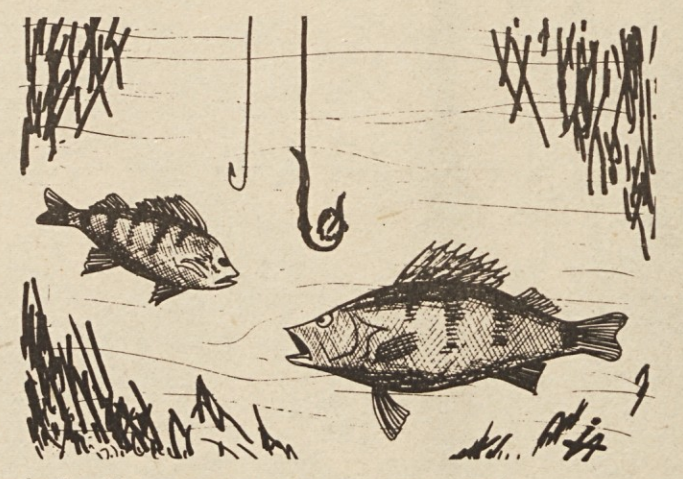

— Kar ugrizni, nič se ne boj! Saj nas bo tovarna prav kmalu spet »obdarila« s svojimi odplakami...

Karikatura: I. Antič

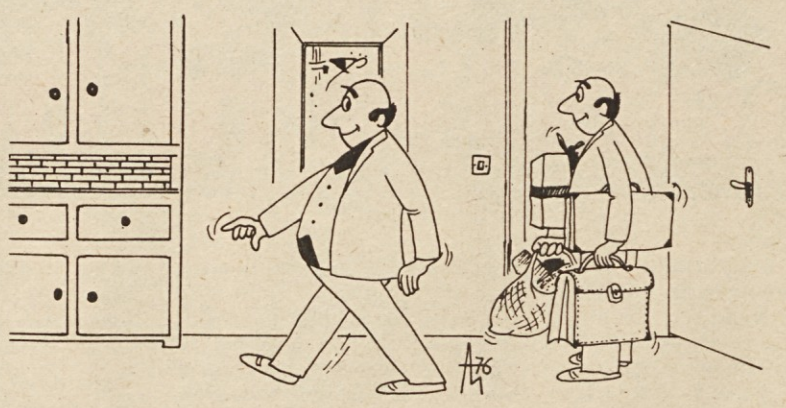

— Dobil sem stanovanje in se končno rešil honorarnega dela. Tebi ga dajem v najem...

Karikatura: M. Alašević

NAGRADNA KRIŽANKA

Rešitve pošljite do **2. marca 1977** na naslov: ČZP Delavska enotnost, Ljubljana, Dalmatinova 4, s pripisom na ovojnici **NAGRADNA KRIŽANKA št. 7.** Nagrade so: 200, 150 in 100 din.

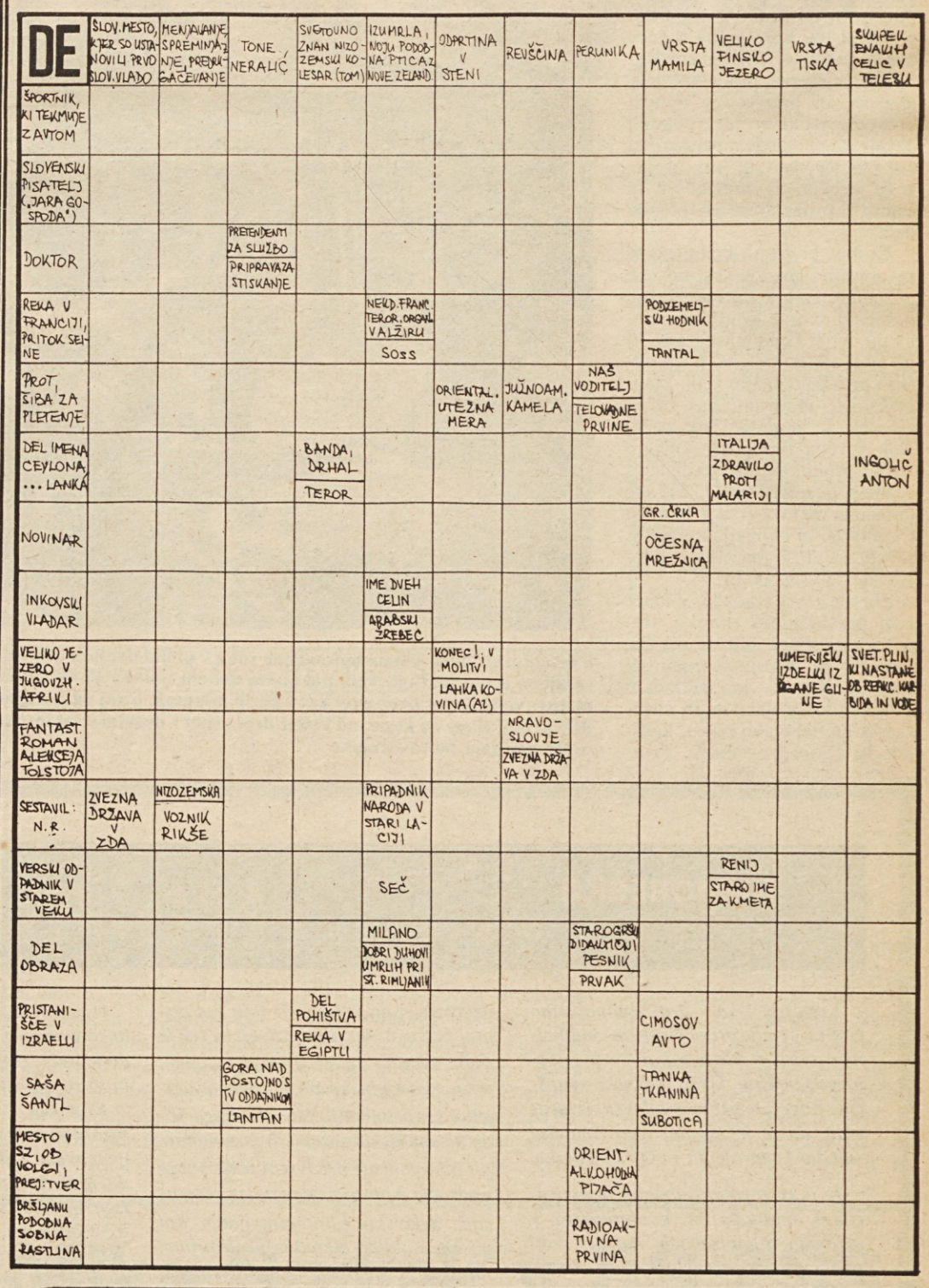

REŠITEV NAGRADNE KRIŽANKE ŠT. 5

Karantena, Ina Seidel, stvarnost, San, Velarfa, Ines, Tamara, NT, IK, Anina, gopak, Morana, Emil, Nisa, CN, rak, Jošt, pet, žrtev, Alpe, alonža, star, Tisa, kletev, entlanje, ŠE, IH, ave, Pirej, sad, nagovori, Tripolitanec, Itrij, banana.

Izžrebani reševalci križanke št. 5:

1. nagrada, 200 din: Rozika Bale, 68297 Šentjanž 2-a;
2. nagrada, 150 din: Minka Podmenik, Novi log 15, 61430 Hrastnik;
3. nagrada, 100 din: Janez Petkovšek, Sušnikova 2, 61360 Vrhnika.

Nagrade bomo poslali po pošti.

S POTI PO SOVJETSKI ZVEZI

Gozd je njihov dom

Kadar je gozd pravzaprav močvirje, vanj vodi »lesena cesta«. Sestavljajo jo prenosni elementi, sestavljeni iz treh grobo obžaganih, kakšnih pet metrov dolgih in na koncu okovanih brun. Vsake tri ali štiri leta elemente zamenjajo z novimi

Ena izmed značilnosti tehnologije predelave lesa, ki so si jo ogledali slovenski gozdarji in lesarji pri tovariših v Krestcih, je tudi to, da »romajo pod nož« kar neokleščena debla. Hlodovino z mostnimi žerjavi dvigajo s tovornjakov in jo skladajo v »medveda« — globoko korito, v katerem se debla tarejo med seboj in tako odpada vejevje. Grobo okleščena debla hiravlični trakovi potiskajo proti krožnim žagam, spotoma pa delavec z električno cirkularko požaga še zaostale veje ali grče

Delo in trud, rezultate in delovne razmere naših gozdarjev poznamo. Kako pa živijo in ustvarjajo njihovi poklicni delovni tovariši na severu Evrope, v širjavah gozdov Sovjetske zveze?

Delegacija Sindikata delavcev lesne industrije in gozdarstva Slovenije, ki je lani obiskala Sovjetsko zvezo, si je med drugim ogledala tudi eksploatacijo gozdov in predelavo hladovine v Kresteckem lespromhozu (po naše bi rekli: gozdno-lesnopredelovalni kombinat) v novgorodskem področju. Gostitelji so poudarili, da njihova organizacija v bistvu predstavlja tipičen način gospodarjenja, izkoriščanja in primarne predelave lesa iglavcev in listavcev v njihovi državi. Razlike so le v pogojih eksploatacije glede na značaj tal — zamočvirjen ali suh teren, vrste drevja, ki prevladuje in čemur je prilagojena tehnologija dela.

Za nas, ki večjih kompleksov ravninskih gozdov skoraj ne poznamo, so prvo presenečenje pomenili skoraj kvadratni kilometer veliki kompleksi gozda, ki jih izsekajo do golega. Nato pustijo približno enako velik kompleks kot varovalni pas in — golosek se ponovi. Tak način dela seveda omogoča izjemno visoko produktivnost: na delavca v izmeni posekajo tudi 110 in več kubičnih metrov lesa v izmeni! Čeprav ne bi obnavljali gozdov, seveda pa jih, bi jim zaloge zadostovale za vsaj 95 let!

Pravzaprav pa gozda, v katerem prevladujejo smreka, trepetlika in topol, niti ne sekajo, ampak ga strojno podirajo, strojno zlagajo in nakladajo debla na tovornjake in jih odvažajo v predelovalni obrat, kakšnih 30 kilometrov daleč. Posekani les zvečine predelajo v celulozni in žagani les.

Takrat, ko so bili na obisku naši gozdarji in lesarji, so se njihovi sovjetski tovariši v gozdu borili z največjimi težavami. Teren, kjer so sekali, je močviren in povzroča veliko težav pri gradnji začasnih gozdnih poti. »Ko je dvajset ali več stopinj mraza,« je veliko laže, je povedal vodja gozdarjev, glavni inženir Vjačeslav Konstatinovič Aljošin. »Takrat ni treba graditi komunikacij, vozimo po celem, eksploatacija je hitrejša in cenejša. Da pa delavcev ne bi zeblo, se po vsakih 50 minutah dela za deset minut ogrejejo v posebnih, v ta nemen prirejenih premičnih hišicah.«

Sovjetski gozdarji so se samo nasmehnili, ko smo jim povedali, da pri petnajstih stopinjah pod ničlo delo v gozdu pri nas zamre. Pokazali pa so veliko zanimanje za naše razlage, da pač letni fond ur porabimo v času, ko v naših razmerah v gozdu sploh lahko delamo, da je proizvodnja še donosna.

»Kakor pač kdo more,« so komentirali, »glavno je, da bi še dolgo šumeli gozdovi, vaši in naši.«

S tem smo se vsi strinjali. Nato pa je stekla beseda o strokovnih opravilih, tako da je čas obiska vse prehitro minil.

Tekst in foto:
MILAN GOVEKAR

S takšnim strojem, ki ima hidravlične roke v obliki dvojnih čeljusti in vgrajeno motorno žago, tudi pol metra debela smreka ali do trideset metrov visok topol pade prej kot v štirih minutah. Stroj pa požagano drevje tudi zlaga na kupe, od koder debla spet z drugim strojem kar v šopih nalagajo na tovornjake

»Pozabljena« debla z goseničarji zvozijo na začasna nakladališča, potem pa tovornjak z lastnim dvigalom in naenkrat naloži ter odpelje tudi po trideset kubikov lesa

HUMORESKA

Politična akcija itd.

Komisija za družbenopolitično izobraževanje pri občinskem sindikalnem svetu v Bistrem potoku je letošnjega januarja, ko so občinske skupščine povečale prometni davek, izračunala, da se je zavoljo tega zmanjšal standard zaposlenih za 0,91 odstotka.

In je svetovala osnovnim organizacijam sindikata in konferencam v delovnih organizacijah, naj pri svoji politično-izobraževalni dejavnosti upoštevajo naslednja dejstva:

»Znižanje življenjske ravni negativno vpliva na samoupravno zavzetost delavcev, zato je treba še bolj kot poprej negovati razredno zavest in več je treba storiti, da bi delavci doumeli svoje zgodovinsko poslanstvo in verjeli v lepši jutrišnji dan. Predlagamo, da na študijskih sestankih in seminarjih obravnavate predvsem teme s tega področja, kot so: proletariat in revolucija, delavsko samoupravljanje kot posebna oblika diktature proletariata, sindikat v razmerah neposrednega odločanja proizvajalcev, vpliv organiziranih delavcev na veljavo zakona o združenem delu itd.«

V začetku februarja pa so v tako imenovanem zveznem merilu sklenili, da je treba zmanjšati prometni davek, in to so tudi storili.

Komisija za družbenopolitično izobraževanje pri občinskem sindikalnem svetu v Bistrem potoku je nekaj dni kasneje ugotovila, da se je zavoljo tega povečal standard zaposlenih za 0,32 odstotka.

In je v tistih dneh, ko so v osnovnih sindikalnih organizacijah že začeli delovati po njenih prejšnjih nasvetih, preklicala svoja mesec dni stara navodila in sprejela nova.

V njih je rečeno:

»Zvišanje življenjske ravni pozitivno vpliva na samoupravno zavzetost delavcev, zato je treba še bolj kot poprej gojiti dobre samoupravne izkušnje in pripovedovati delavcem, da je vse, kar so doslej dobrega storili, vendarle obrodilo obilo sadov. Zato predlagamo, da na študijskih sestankih in seminarjih obravnavate zlasti teme s tega področja: samoupravljanje omogoča večji standard delavcev, delegat kot zastopnik samoupravljavcev, humanizem kot bistvo socializma, človek in njegovo minulo delo itd.«

Tudi ta navodila komisije za družbenopolitično izobraževanje pri občinskem sindikalnem svetu so člani sindikata začeli uresničevati v svojem vsakdanjem družbenem delu.

Zdaj pa sindikalni delavci v Bistrem potoku čakajo in se hkrati borijo, da bo v letošnjem marcu »nekdo« spremenil svoj družbenopolitični odnos do prometnega davka in da bodo morali v najbližnji prihodnosti spet na novo oblikovati družbenopolitično izobraževanje.

JANEZ VOLJČ

DE

Delavska enotnost, glasilo Zveze sindikatov Slovenije. Izdaja ČGP Delo, TOZD Delavska enotnost. List je bil ustanovljen 20. novembra 1942. leta. List urejajo: ANDREJ AGNIČ, VOJKO ČERNELČ (glavni urednik in direktor), SONJA GAŠPERŠIČ, MILAN GOVEKAR, MARJAN HORVAT, RAFAEL LINDIČ (tehnicni urednik), BORIS RUGELJ, BOJAN SAMARIN (odgovorni urednik), JANEZ SEVER, IGO TRATNIK, ANDREJ ULAGA, IVO VIRNIK in JANEZ VOLJČ. Naslov uredništva in uprave: Ljubljana, Dalmatinova ulica 4, poštni predal 313-VI; naročninski oddelek tel.: 310-033, int. 278; uredništvo, tel.: 316-672, 323-554, 316-695 in 310-033; komerciala: Ljubljana, Tavčarjeva 5, tel.: 312-691. Račun pri SDK Ljubljana, št. 50100-601-11807, devizni račun pri Ljubljanski banki, št. 501-620-7-121100. Posamezna številka stane 4,00 din, letna naročnina je 200,00 din. Rokopisov ne vračamo. Poštnina plačana v gotovini. Tisk »Ljudska pravica«, Ljubljana.